

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
486

Subotica, 20. srpnja 2012. Cijena 50 dinara

FESTIVAL MARIJANSKOG
PUČKOG PIVANJA

OBLJETNICA DSHV-a

MONITORING
MANJINSKIH PRAVA

STARE SUBOTIČKE PORODICE

INTERVJU
DARIA KRSTIČEVIĆ

VRIJEME DUŽIJANCI

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Kredit za turistička putovanja

Provjerite zašto...

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Specifičnosti

Prošloga tjedna predstavnici hrvatske nacionalne manjine imali su dva značajna susreta. Prvi je bio s izaslanstvom Europske komisije u sklopu njihova posjeta Srbiji, a drugi s predstojnicom Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske Dariom Krstičević. Prvi susret bio je prigoda da se iznesu sve poteškoće i prepreke koje sprječavaju ostvarivanje zakonom zajamčenih prava, kada je u pitanju hrvatska nacionalna manjina pred predstavnicima EU, a drugi da se nova predstojnica Državnog ureda za manjine detaljno upozna s aktualnim položajem Hrvata u Srbiji. Ovaj se Ured nalazi u fazi ustrojavanja, ali je njegova predstojnica već imala prigodu sastati se s predstavnicima Hrvata u Zagrebu i evo sada je hrvatska zajednica u Srbiji među prvima koje je posjetila. Naravno, to su tek prvi susreti, riječi iza kojih trebaju slijediti i djela.

Krstičević kaže kako će, budući da u svijetu postoje različiti položaji hrvatskih zajednica s različitim potrebama i mogućnostima, Državni ured sukladno tome prilagoditi svoj pristup svakoj hrvatskoj zajednici poštujuću njezine specifičnosti. Kad je riječ o specifičnostima jedne zajednice, zasigurno se ne misli na njezin folklor, običaje, tradiciju, nošnju, već na nešto sasvim drugo, a to su specifičnosti njenog pravnog, političkog, ekonomskog i socijalnog položaja. Dakako, i specifičnost odnosa većinskog naroda prema Hrvatima u toj državi i svijest i kapacitet te zajednice da se na pravi način izbori za poštovanje svojih prava. A specifičnosti kada je riječ o domicilnoj nam državi Srbiji ne nedostaje. Situacija s udžbenicima o kojima se govorilo i na jednom i na drugom susretu na najbolji način govori o tome kakav je stvarni položaj Hrvata i kakav je odnos ove države, odnosno državnih tijela, prema njima. Hrvatsko nacionalno vijeće već dulje vrijeme vlastitim resursima (financijskim i ljudskim) pokušava riješiti ono što je obveza države – osigurati udžbenike na hrvatskom jeziku. Uz to financira i udruge kulture, a što se u drugim zemljama financira iz državnog proračuna. Ako znamo da su sredstva koja dobiva HNV namijenjena prvenstveno funkcioniranju ovoga tijela onda se postavlja dakako pitanje je li to pravi put, ili nije – da se vlastitim resursima ispunjavaju obveze države. Dovedeni nepoštovanjem zakona od strane državnih tijela pred svršen čin, kažu iz HNV-a, što nam drugo preostaje? Bliži se početak školske godine i udžbenici se moraju osigurati, a institucionalne i vaninstitucionalne zapreke neumorno se postavljaju umjesto da se osiguraju udžbenici kako zakon nalaže. Ali dokle tako? Zar je doista tiskanje udžbenika za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku tako veliki trošak za ovu državu ili je riječ o uvjerljivom indikatoru specifičnog položaja hrvatske manjine?

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Daria Krstičević u HNV-u

**ISTAKNUTI BROJNI PROBLEMI
OVDAŠNJIH HRVATA.....7**

TEMA

Dvadeset i dvije godine postojanja DSHV-a

**BUDUĆNOST MORA BITI
BOLJA.....8-9**

Ekspertska misija Europske komisije u radnom posjetu Srbiji

**PROBLEMI HRVATA U SRBIJI
NISU MALI.....10-11**

INTERVJU

Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske

**ZNATNO IZRAŽENIJA POTPORA
U BUDUĆNOSTI.....12-13**

SUBOTICA

Katarina Korponaić »Stare subotičke porodice«

**SVJEDOČENJA POTISKIVANE
PROŠLOSTI.....18-19**

DOPISNICI

**DUŽIJANCE U STAROM ŽEDNIKU
I BAJMOKU.....24-25**

KULTURA

Festival marijanskog pučkog pivanja u Bačkom Monoštoru

GOSPI U ČAST.....32-33

SPORT

U susret OI u Londonu

**SUBOTIČANI NA OLIMPI-
JADI.....48-49**

IMENOVAN RAVNATELJ NIU »HRVATSKA RIJEČ«

Ivan Karan u drugom mandatnom periodu

Hrvatsko nacionalno vijeće je na svojoj 29. redovitoj sjednici održanoj 11. srpnja donijelo rješenje da se *Ivan Karan* imenuje za ravnatelja Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« na mandatni period od 4 godine, a na osnovu raspisanog natječaja od 31. svibnja. Ivan Karan je i u prethodnom mandatu obnašao dužnost ravnatelja NIU »Hrvatska riječ«.

»Upravni odbor je prepoznao kao kvalitetan prijedlog pro-

grama rada ove ustanove za naredni period koji sam podnio prilikom konkuriranja na natječaju za ravnatelja i dao je potporu tom prijedlogu rada i meni kao kandidatu. Taj prijedlog je prosljeđen HNV-u i Vijeće je u skladu s normativnim aktima mene imenovalo za ravnatelja ustanove u periodu mandata od četiri godine«, kaže Ivan Karan i napominje kako smatra da je ova ustanova od osnutka bila često izložena raznim procjenjivanjima i određenim pritis-

cima, ali da je taj period davna prošlost.

»Od kada sam ravnatelj, ustanova nije generator niti relej raznih sukobljavanja u hrvatskoj zajednici. Mišljenja sam da su određene tenzije splasnule i u zajednici i u ustanovi, tako da je samo ozračje mnogo pozitivnije, što se sigurno odražava i na rad uposlenika ove institucije«.

Među dobre inicijative i postignuća ustanove u prethodnom periodu Ivan Karan ističe organiziranje stručne obuke redakcije od strane Novosadske novinarske škole, kao i organiziranje kvalitetne obuke dopisnika tjednika. Takve obuke će se organizirati i u narednom periodu.

»Povećali smo čitanost našeg tjednika različitim načinima prodaje, osim već klasične prodaje na kioscima. Primjerice, kada donosimo prilog o značajnoj manifestaciji neke od udruga kultura, one imaju mogućnost kupovine većeg

broja primjeraka tjednika uz pogodnosti. U suradnji s našim Vijećem i Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Subotici dostavljamo dječji podlistak 'Hreko' i list za mladež 'Kužiš', koji se distribuiraju u okviru tjednika, učenicima i gimnazijalcima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i na taj način populariziramo naša izdanja. Primjerke tjednika koje nismo uspjeli prodati nakon dva tjedna poklanjamo zainteresiranim u svrhu informiranja, ali i reklamiranja tjednika, dakle pokušavamo doći i do onih potencijalnih čitatelja i u mjestima gdje nema organiziranih aktivnosti hrvatske manjinske zajednice«, kaže Ivan Karan i ističe veliki broj promocija tjednika i knjiga objavljenih u nakladi ove ustanove i na koncu razgovora najavljuje nastavak promocija, najvećim dijelom u Banatu i Srijemu, ali i u selima u okolici Subotice.

Z. S.

Istraživanje o radu nacionalno-manjinskih vijeća

»Nakon što je Pokrajinski ombudsman 2011. godine sproveo prvi dio istraživanja o radu nacionalnih vijeća nacionalnih manjina na osnovi informacija prikupljenih od strane jedinica lokalne samouprave, analiza ostvarivanja manjinske samouprave zaokružena je analizom prikupljenih podataka od strane nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Druga faza realizirana je radi stjecanja detaljnog uvida u stupanj primjene Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, prepoznavanja nadležnosti od strane nacionalnih vijeća, kao i zakonskih prava i obveza. Analizirane su i aktivnosti nacionalnih vijeća, problemi s kojima se susreću u vršenju svojih nadležnosti, s posebnim osvrtom na uzroke identificiranih problema«, navodi se u priopćenju.

Upitnik posebno konstruiran za ovo istraživanje poslat je na adrese 19 nacionalnih vijeća, šest ih nije odgovorilo na dostavljen upitnik, te je uzorak činilo 13 vijeća sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine.

»Ključni dio izvješća čine zaključci formulirani u obliku načelnih i konkretnih preporuka. Načelne preporuke usmjerene su u pravcu održivog smanjivanja jezične barijere između pripadnika različitih nacionalnih zajednica, prije svega u oblasti učenja srpskog jezika,

i prema stvaranju adekvatnih uvjeta za upoznavanje međusobne različitosti. Kada je riječ o konkretnim preporukama one se odnose na prepoznavanje obveza jedinica lokalnih samouprava koje proističu iz Zakona, na međusobnu suradnju nacionalnih vijeća u cilju razmjenjivanja iskustava i zajedničkog nastupa pred nadležnim državnim tijelima, upoznavanje pripadnika nacionalnih manjina sa svojim pravima, eliminaciju stranačkog utjecaja na rad nacionalnih vijeća, kao i osiguravanje svih neophodnih uvjeta za slobodno, neovisno i objektivno informiranje na jeziku pripadnika nacionalnih manjina.

Istraživanje u elektronskoj formi dostupno je na veb-sajtu Pokrajinskog ombudsmana (<http://www.ombudsmanapv.org>)

Izostale uplate za nacionalno-manjinska vijeća

Već drugi mjesec zaredom Republika Srbija nije uplatila niti dinara na račune nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Istodobno pismeno je vijećima priopćeno da će, kada budu uplaćena, sredstva biti umanjena za 20 posto. Za Hrvatsko nacionalno vijeće ovo je posebno osjetljivo vrijeme, kaže predsjednik IO HNV-a *Darko Sarić Lukendić*, jer se upravo sada kompletiraju narudžbe za udžbenike. Naime, kao što je poznato, država Srbija

DARIA KRSTIČEVIĆ U HNV-U

Istaknuti brojni problemi ovdašnjih Hrvata

Tijekom prvog službenog posjeta Republici Srbiji *Darije Krstičević*, predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, prigodom obilježavanja 22. obljetnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, u Subotici je 13. srpnja održan i sastanak s čelnicima ovdašnje manjinske hrvatske zajednice u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Domaćini na sastanku su bili predsjednik HNV-a *Slaven Bačić*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić*, vijećnica *Josipa Ivanković*, ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* i ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan*, koji su predsjednicu Ureda upoznali s problematikom i postignućima ovdašnje manjinske hrvatske zajednice. »Uzajamno smo razmijenili korisne informacije. Tom sam prigodom iskoristio priliku

aktualizirati i pitanje udžbenika za učenike ovdašnjih hrvatskih odjela, koje je za našu zajednicu aktualno, i zamoliti je za pomoć pri nalaženju rješenja glede financijskih sredstava potrebnih za prevođenje, odnosno pripremu i tiskanje udžbenika na hrvatskom jeziku ovdje u Republici Srbiji«, kaže Darko Sarić Lukendić.

»U narednom periodu bit ću u komunikaciji s predstojnicom Ureda Darijom Krstičević glede usuglašavanja i pronalaženja načina na koji bi mogli priskrbiti potrebna sredstva za pripremu i tiskanje udžbenika za buduće generacije učenika. Za ovu školsku godinu naše Vijeće već je osiguralo sredstva za udžbenike iz svog proračuna. Nažalost, imamo konstantan problem da se sredstva za udžbenike osiguraju iz proračuna Republike Srbije, a na što nam zakon daje pravo. Postoji pravilnik o tiskanju niskotiraž-

nih udžbenika, koji propisuje i rokove u kojima Vlada, tj. nadležni ministar, mora raspisati javni poziv za prikupljanje ponuda za najpovoljnijeg ponuđača za tiskanje određenog naslova niskotiražnih udžbenika i to je 31. prosinac tekuće kalendarske godine glede udžbenika za narednu školsku godinu. Međutim, fond iz kojega se ti udžbenici trebaju financirati je prazan, a do te informacije sam došao prije desetak dana u razgovorima s nekoliko nakladnika. Oni su zainteresirani da tiskaju i niskotiražne udžbenike za ovdašnje Hrvate, no problem je što bi to Vlada trebala financirati, a novca u fondu nema. To je razlog zašto nastojimo na ovaj način osigurati sredstva, dakle pomoću nadležnih institucija Republike Hrvatske, iako bi naša prva adresa trebala biti u Beogradu, ali tamo nismo naišli na pozitivan odgovor«.

Na sastanku je, među ostalim, istaknuta i činjenica da je hrvatska manjinska zajednica, za razliku od nekih drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, visoko podzastupljena u pogledu obujma sredstava koja se dodjeljuju za oblast kulture i da tu postoje drastične disproporcije, a ukazano je i na otvoreni problem izravnih zastupnika u predstavničkim tijelima na svim razinama Republike Srbije, jer se pitanje garantiranih mandata ne realizira, iako je to sukladno potpisanim Međudržavnim sporazumima o zaštiti prava srpske manjine u R. Hrvatskoj i hrvatske u R. Srbiji. Voditeljica Ureda Daria Krstičević upoznala je dužnosnike hrvatske zajednice o misiji ovoga državnog tijela koje je ustrojeno u svibnju ove godine.

Z. S.

nije osigurala tiskanje potrebnih udžbenika, osim udžbenika za hrvatski jezik do osmog razreda, te Hrvatsko nacionalno vijeće nastoji iz vlastitih resursa osigurati sve potrebne udžbenike – dijelom iz Republike Hrvatske koji se moraju platiti avansno, a dijelom izradom skripti.

»HNV će naći načina da ta plaćanja budu izvršena na vrijeme i da udžbenici stignu na vrijeme prije prvoga rujna, bez obzira na poteškoće koje imamo s priljevom sredstava. Prema informacijama koje imamo radi se o tome da se proračun RS ne puni onom dinamikom kako je planirano a mi, izgleda, ne spadamo u kategoriju prioritetnih proračunskih korisnika već smo na repu prioriteta«, kaže Sarić Lukendić.

Inače, uplate su izostale za sve nacionalne manjine i sva nacionalna vijeća su oštećena, ali, kaže Lukendić, »oni koji imaju manje para oštećeni su više jer postoje fiksni troškovi funkcioniranja koje ne možete izbjeći«.

S druge strane, govoreći o punjenju proračuna, direktor Porezne uprave *Dragutin Radosavljević* za srbijanske medije navodi kako je naplata veća za šest milijarda dinara u prvih šest mjeseci. »Punjenje proračuna je za sada više nego zadovoljavajuće. Naplata je veća za 55 i pol milijuna eura. To niti jedna porezna uprava u regiji nije ostvarila«, kazao je Radosavljević.

U ovom povodu, za četvrtak 19. srpnja Koordinacija nacionalnih vijeća Srbije najavila je konferenciju za novinare, s temama o odluci Ustavnog suda Srbije u vezi s ovlastima i Statutom AP Vojvodine, te o statusu formiranja Ministarstva za ljudska i manjinska prava u novoj srbijanskoj Vladi. Naime, Koordinacija nacionalnih vijeća

nacionalnih manjina zatražila je već ranije da se u budućoj Vladi neizostavno nađe i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Prva sjednica nove pokrajinske vlade

Prva sjednica novog saziva Vlade AP Vojvodine održana je prošloga petka. Predsjednik Vlade dr. *Bojan Pajtić* čestitao je novoizabranim članovima Vlade i poželio puno uspjeha u radu. On je naglasio kako Vladu Vojvodine očekuju brojne aktivnosti, koje se odnose prije svega na brži razvoj pokrajine u cjelini, kao i da neće biti jednostavno raditi u narednim godinama.

»To predstavlja poseban izazov, pokazati da smo sposobni, efikasni i energični. Za dobru inicijativu od mene ćete uvijek imati potporu, jer očekujem od svih članova Vlade da budu aktivni i puni ideja za koje će se zalagati«, rekao je Pajtić.

Za tajnicu Vlade izabrana je *Romana Rudić*, a formirana su i radna tijela Vlade Vojvodine za pojedina područja, kao što su odbori za ekonomska pitanja i proračun, propise i upravu, povjerenstva za međunacionalne odnose, crkve i vjerske zajednice i za odbranu i sigurnost.

SVEČANOŠĆU U SUBOTICI OBLIJEŽENA OBLJETNICA DVADESET I DVIJE GODINE POSTOJANJA DSHV-a

Budućnost mora biti bolja

Vrijednosti općeg dobra uvijek su bile na prvom mjestu, a načela demokracije jedini zakoni djelovanja naše stranke. Časno se borimo za dostojanstvo Hrvata na ovim prostorima, a boljitak pripadnika hrvatske zajednice bio je i ostao naš stalni politički program, kazao je predsjednik stranke Petar Kuntić

Svečana akademija u Velikoj vijećnici Gradske kuće

janstvo Hrvata na ovim prostorima, a boljitak pripadnika hrvatske zajednice bio je i ostao stalni politički program«, kazao je Kuntić.

Iako se posljednjih nekoliko desetljeća broj Hrvata na popisu pučanstva umanjio za polovicu, Kuntić je naglasio kako budućnost Hrvata u Srbiji mora biti bolja nego sadašnjost. »Na tom putu očekujemo pomoć od svih poštovatelja demokracije u Srbiji, koja će zasigurno biti sve izraženija shodno europskom putu države, koji za sada nema alternativu«, dodao je on.

POTPORA MATICE

Visoka izaslanica hrvatskog premijera *Zorana Milanovića* i predstojnica Ureda za Hrvate izvan Hrvatske *Daria Krstičević* poručila je kako će Hrvatska nastaviti skrbiti o Hrvatima u Srbiji.

»Vaša opstojnost na ovim prostorima od neprocjenjive je važnosti ne samo za vas već i za vašu domovinu. Želim posebno

Misom zahvalnicom u franjevačkoj crkvi, svečanom akademijom u Velikoj vijećnici Gradske kuće te domjenkom u sjedištu stranke, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini prošloga je petka obilježio dvadeset i dvije godine od svojega osnutka.

Uz brojne članove i predstavnike svih podružnica stranke, svečanoj akademiji nazočio je veliki broj uzvanika, među kojima su bili: predstojnica Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske *Daria Krstičević*, skupštinski zastupnik i supredsjedatelj Međuvladina mješovita odbora za zaštitu srpske i hrvatske manjine u Hrvatskoj i Srbiji *Janko Veselinović*, predsjednik Hrvatske seljačke stranke *Branko Hrg*, predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, kao i predstavnici Osijeka, Sesveta i Vukovarsko-srijemske županije.

PRINCIPIJELNA POLITIKA

Obraćajući se nazočnima, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* istaknuo je kako je stranka opstala zahvaljujući vođenju principijelne politike i stavljanju kolektivnog interesa zajednice

ispred osobnog. »Vrijednosti općeg dobra uvijek su bile na prvom mjestu, a načela demokracije jedini zakoni djelovanja naše stranke. Za sobom ne ostavljamo afere, ne poznajemo financijske pronevjere i skandale. Časno se borimo za dosto-

Novi izazovi: prelazak u oporbu

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nalazi se pred novim izazovima jer s koalicijskim partnerom Demokratskom strankom prelazi u oporbu na razini republičke vlasti. »Sasvim sam siguran da

Predsjednik stranke Petar Kuntić

prelaskom u oporbu na republičkoj razini stranka može samo biti na dobitku. Sada ćemo moći, s puno više argumenata iznositi probleme, jer nismo dio sustavne vlasti. Što se tiče gradova gdje činimo vlast, a koji su oporbeni gradovi ili općine, očekujem da će tamo biti stanovitih problema i da se programi neće ostvarivati u opsegu i dinamikom kao do sada«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

Daria Krstičević

naglasiti kako će ured na čijem sam čelu, nastaviti i unaprijediti aktivnosti i skrb matične domovine za poboljšanje položaja Hrvata u Srbiji, temeljem nacionalnog zakonodavstva, prihvaćenih međunarodnih konvencija i općevažećih europskih standarda u području zaštite manjina. To je naša ne samo ustavna nego i moralna obveza«, rekla je Daria Krstičević.

Supredsjedatelj Mješovitoga odbora za zaštitu nacionalnih manjina Srbije i Hrvatske i predstavnik koalicijskog partnera Demokratske stranke Janko Veselinović naglasio je dobre odnose DS-a i DSHV-a, dodavši kako je stranka koju predstavlja imala veliko razumijevanje za pitanje položaja nacionalnih manjina, pa tako i hrvatske. S tim u svezi, izrazio je sumnju u novu srbijansku vlast, čije je formiranje u tijeku.

»Svakoj vladi dajemo 60 dana da pokaže što može. Iskreno,

Prijem kod gradonačelnika Subotice

Uzvanike iz Republike Hrvatske koji su nazočili proslavi DSHV-a, nakon svečane akademije primio je novoizabrani gradonačelnik Subotice Modest Dulić. On je nakon sastanka izjavio kako ovaj susret pokazuje vrijednost i prednost života u multinacionalnoj sredini kakva je Subotica. »Postojanje dobrih odnosa koje ovdašnja hrvatska zajednica ima sa svojom matičnom državom omogućuje nam realizaciju brojnih projekata. Naša suradnja s hrvatskim gradovima ne odvija se samo na području sporta, kulture i obrazovanja, već i na gospodarskom planu. Mi ćemo na tome inzistirati i u sljedećem razdoblju, a obećavam da će ta suradnja i uznapredovati«, kazao je gradonačelnik Subotice.

nisam uvjeren da će nova vlast u Srbiji nastaviti skrbiti o nacionalnim manjinama, kao mi. Želim im da to nastave činiti, jer se u protivnom vraćamo

Janko Veselinović

Mlade snage DSHV-a

u razdoblje kojeg se ne želim ni sjećati«, rekao je Janko Veselinović.

Predsjednik Hrvatske seljačke stranke Branko Hrg u svojem je obraćanju istaknuo povije-

sne veze HSS-a s Hrvatima u Vojvodini, koje traju i danas. »Ponosan sam što sam jedini čelnik hrvatske stranke iz Republike Hrvatske ovdje danas, ali bio bih sretniji da je tu više mojih kolega, kako bi se dala potpora vašim nastojanjima u očuvanju identiteta na ovim prostorima. Želim vam puno zdravlja, zajedništva, vjere i optimizma, jer bez toga nećemo nigdje krenuti«, poručio je Hrg.

Svečanu akademiju DSHV-u uvećao je nastup Subotičkog tamburaškog orkestra pod ravnanjem Stipana Jaramazovića. Proslava 22. obljetnice DSHV-a nastavljena je u prostorijama ove stranke prigodnim druženjem članova i simpatizera.

D. B. P.

Misa zahvalnica u Franjevačkoj crkvi

20. srpnja 2012.

Problemi Hrvata u Srbiji nisu mali

Tijekom razgovora »pretresla« su se najvažnija pitanja o aktualnom položaju i ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine u svakoj od četiri oblasti koje garantira zakon, a to su informiranje, službena uporaba jezika i pisma, kultura i obrazovanje

Ekspertska misija Europske komisije za zaštitu manjina boravila je u Srbiji prošloga tjedna od 9. do 13. srpnja. Članovi ekspertske misije sastali su se u Beogradu s predstavnicima Ministarstva za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu, te s predstavnicima tijela državne uprave u čijoj nadležnosti su ljudska i manjinska prava. U Novom Sadu sastali su se s predstavnicima Skupštine AP Vojvodine, pokrajinskih tajništva, policije, tužiteljstva, sudstva, pokrajinskim ombudsmanom, gradskim vlastima i Savjetom za međunarodne

odnose te predstavnicima nacionalnih vijeća njemačke i slovačke nacionalne manjine. Misija je posjetila Petrovac na Mlavi, Bor, Zaječar, Negotin, Kladovo, Vršac i Dimitrovgrad, gdje su se sastali s predstavnicima lokalne samouprave, Savjeta za međunarodne odnose, predstavnicima civilnog društva i medija te Nacionalnim vijećem vlaške, rumunjske i bugarske nacionalne manjine. Ekspertska misija je posjetila i Temerin, gdje se sastala s predstavnicima lokalne samouprave i policije. U Subotici su 12. srpnja održani sastanci s predstavnicima nacionalnih vijeća mađarske,

bunjevačke i hrvatske nacionalne manjine te predstavnicima njihovih institucija, a posjetili su i lokalnu samoupravu, gdje ih je primio novi dogradonačelnik *Blaško Stantić*.

Na kraju misije u Beogradu su u prostorijama Delegacije EU, a zatim u Palači »Srbija« predstavljani zaključci ove promatračke misije.

RADNI POSJET SUBOTICI

Članovi izaslanstva su se na kraju radnog posjeta Subotici susreli s čelnicima hrvatske zajednice u Hrvatskom nacionalnom vijeću (HNV), gdje su

se zadržali u skoro dvosatnom razgovoru o ostvarivanju prava pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Promatračko izaslanstvo Europske komisije (EK), koje je posjetilo Suboticu, predvodili su prof. dr. *Reiner Hofmann*, EU ekspert, te dužnosnik EK *Manuel Munteanu*, a činili su ga i predstavnici Delegacije EU u Srbiji i predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava Srbije. Izaslanstvo su primili predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slaven Bačić*, republički zastupnik i vijećnik *Petar Kuntić*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a

Jaz između zakona i primjene

Rezultati treće misije ekspertske ocjenjivanja o pravima pripadnika nacionalnih manjina u Srbiji, koju je organizirala Delegacija EU u Srbiji od 14. do 18. ožujka 2011., predstavljeni su u ekspertske izvješću i u njemu se ističe kako »još uvijek u mnogim sferama postoji jaz između zakona na papiru i njegove valjane primjene«. Glavni zaključci i preporuke su, među ostalim, da iako je Srbija primijenila pravne i institucionalne okvire za zaštitu nacionalnih manjina, još uvijek odgovarajuće sprovođenje ovih prava ovisi i ovisit će od spremnosti i sposobnosti pojedinaca u svim društvenim segmentima, naročito onih koji su zaposleni u državnim institucijama. Misija je pokazala da još ima mnogo prostora za poboljšanje razine znanja i svijesti državnih službenika i predstavnika o manjinskim pravima i zahtjevima manjinskih zajednica, a s druge strane da isto važi i za predstavnike manjinskih nacionalnih vijeća čiji članovi nisu u potpunosti svjesni svojih prava garantiranih zakonom. Preporuka je da se razvije strategija obuke kako državnih službenika, tako i manjinskih grupa, kao i da se razvije nacionalna medijska strategija izvještavanja o manjinama.

Veliku zabrinutost misije izazvali su veliki problemi i nedostatak koordinacije i suradnje između različitih državnih tijela kojima su u nadležnosti manjinska prava. Preporuka je da se uspostavi platforma za institucionalizirani stalni dijalog kako bi se unaprijedila suradnja između institucija.

Još jedan zabrinjavajući rezultat misije bio je da generalno nedostaju sveobuhvatni podaci o etničkoj pripadnosti kako bi se adekvatno ocijenio pristup manjinskih zajednica tržištu rada u državnom i privatnom sektoru. Srbija je izradila nacrt

nacionalne strategije zapošljavanja koji se, međutim, isključivo odnosi na Rome, ali ne i na druge manjinske grupe. Iako u Ustavu piše da se prilikom zapošljavanja u državnim službama mora osigurati i odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina ova odredba »biva minirana zbog nepostojanja odgovarajuće odredbe u Zakonu o državnim službenicima u kome se ne predviđa nikakva obaveza da se u obzir uzme etnička pripadnost« navodi se u izvješću. Misija je utvrdila i da se Republički savjet za nacionalne manjine ne sastaje, to jest sastao se dva puta u pet godina, iako je obveza četiri puta godišnje. Preporuka u ovoj oblasti je da se uspostavi procedura prikupljanja etničkih podataka, jer samo podaci omogućuju vršenje procjene. »Tvrdnja da prikupljanje podataka navodno samo po sebi krši zaštitu podataka ili član 3 Okvirne konvencije, predstavlja lažni izgovor u ovom kontekstu šireg poštovanja vladavine prava«, navodi se u izvješću.

U pogledu nedostataka u funkcioniranju manjinskih vijeća preporuka je da se uvede obveza za sva nacionalno-manjinska vijeća sastavljanja izvješća aktivnosti i financija vijeća jednom godišnje koji bi bili dostupni javnosti, zatim da se unaprijedi suradnja s nevladinim sektorom i da se pojasni tko u vijećima ima pravo primati plaću.

Posebna preporuka glede hrvatske zajednice u izvješću iz 2011. godine bila je u vezi unaprjeđivanja svijesti hrvatske manjinske zajednice gdje se navodi kako »treba uvjeriti hrvatsku manjinsku zajednicu da su srpske vlasti zaista zainteresirane za njihovo aktivno sudjelovanje kao osoba koje pripadaju hrvatskoj manjinskoj grupi, ali i kao građana Republike Srbije. Međudržavna komisija osnovana s Republikom Hrvatskom trebala bi služiti kao korisna platforma u okviru koje bi se razgovaralo o odgovarajućim strategijama«.

Darko Sarić Lukendić te ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Tomislav Žigmanov. Razgovaralo se o popisu stanovništva u RS, neizostavnom bunjevačkom pitanju (prije posjeta HNV-u izaslanstvo je posjetilo Bunjevački nacionalni savjet koji je uputio nekoliko zamjerki Hrvatima, kao što je korištenje bunjevač-

ih ima jednako kao i Hrvata u AP Vojvodini, po glavi dobijaju dva puta više, a Rumunji i Rusini pet puta više od Hrvata. Znači li to da u Vojvodini Slovak vrijedi dva puta više, a Rumunji ili Rusini pet puta više od Hrvata? Paradoksalno je to i mi smo ukazali na taj problem», kaže predsjednik IO HNV-a Darko Sarić Lukendić.

Skoro dva sata dosta detaljno je razrađivana svaka oblast, a u pogledu efekata ovakvih susreta Sarić Lukendić kaže: »Svi smo bili svjedoci da je u procesu pridruživanja EU Republika Hrvatska morala ispuniti niz uvjeta koji su se, među ostalim, odnosili i na poštovanje ljudskih i manjinskih prava, posebice u odnosu na srpsku nacionalnu

dugačak put. Mi se nadamo da će na tom putu, jednako kao što je to i Hrvatska morala ispuniti, i tijela Republike Srbije morati ispuniti sve one uvjete koji čine jednu državu pogodnom za članstvo u EU, odnosno da će RS konačno dostići one standarde na koje se svi pozivaju a posebno u pogledu i u oblasti zaštite ljudskih i manjinskih prava«.

S jednim dijelom problema koji su iznijeti članovi komisije zasigurno nisu bili iznenađeni, jer su s njima bili upoznati ranije, primjerice nedostatak udžbenika za pojedine manjine, zatim pitanje odjela s manjim brojem učenika, problem nedostataka sredstava za financiranje projekata, pitanje neuvažavanja mišljenja nacionalnih vijeća i slično, a sudeći prema prošlogodišnjem izvješću i problemima koji su i dalje najizraženiji malo toga se učinilo za godinu dana. Dio nalaza ove misije naći će se u redovitom godišnjem izvješću o napretku Srbije, koji, kako se navodi u prošlogodišnjem izvješću, služi kao korisno sredstvo za unapređivanje svakodnevnog života etničkih zajednica. Cjelovito izvješće će biti dostupno javnosti ovisno o procjeni Europske komisije, jer, kako nam je rečeno – izvješće je rezultat rada neovisnih eksperata i ne odražava uvijek i stavove Europske komisije.

J. D.

Eksperti EU u Hrvatskom nacionalnom vijeću

kog imena u manifestacijama i sl.). Tijekom razgovora »pretresla« su se najvažnija pitanja o aktualnom položaju i ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine u svakoj od četiri oblasti koje garantira zakon, a to su informiranje, službena uporaba jezika i pisma, kultura i obrazovanje.

»U svakoj od ovih oblasti postoje veliki problemi. Dva osnovna pokazatelja u oblasti kulture koje smo iznijeli su neuvažavanje mišljenja HNV-a glede raspodjele sredstava od strane republičkih tijela i tijela lokalnih samouprava. U oblasti medija smo govorili o visokoj podzastupljenosti u pogledu kako minutaže, odnosno sekundaze programa pokrajinskog radiodifuznog servisa i govorili smo o problemima u pogledu mase sredstava koja se raspodjeljuje udrugama. Ukazali smo na jedan paradoks da pripadnici slovačkog naroda, iako

»U oblasti obrazovanja ukazali smo na najdrastičniji primjer kršenja naših prava, a to je nedostatak udžbenika na hrvatskom jeziku. Smatramo da je to pitanje koje se hitno mora riješiti« kaže Sarić Lukendić.

manjinu. Hrvatska je sva ta prava ispunila i iduće godine će postati punopravni član EU. Republika Srbija, na žalost, još uvijek nije dobila niti datum početka pregovora nego je tek kandidat za članstvo u EU, što znači da je pred Srbijom još

Predmet praćenja

Ekspertska misija Europske komisije za zaštitu manjina prati sljedeće oblasti: pravni i institucionalni okvir u svezi sa zaštitom manjina – ustavne i pravne odredbe, usklađenost s obvezama iz međunarodnih sporazuma, odredbe statuta AP Vojvodine, organizacija i nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu, prikupljanje podataka – popis – statistički podaci o manjinama u RS, na koji način se utvrđuje pripadnost lica manjinama, popis iz 2011. i manjine (metodologija i praksa), preliminarni rezultati, vijeća nacionalnih manjina – situacija u pogledu njihovog djelotvornog funkcioniranja, suradnja Vlade i djelotvorne konzultacije u vezi s propisima koji utječu na položaj manjina, sprovođenje preporuka nacionalnih vijeća, podrška Vlade vijećima uključujući financiranje, djelotvorno sprovođenje Ustavom zagwarantiranih odredbi koje se odnose na zaštitu manjina – pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku, službena uporaba jezika, informiranje, kultura i politika i mjere protiv diskriminacije, međuetnički incidenti – reakcija policije i istražni postupak, zakonske naknadne aktivnosti, aktivnosti usmjerene na sprečavanje nasilja i promoviranje tolerancije – rezultati i postignuća, politički, upravni i socio-ekonomski položaj manjina – odredbe izbornog zakonodavstva koje se odnose na manjine, sudjelovanje u sazivu lokalne samouprave i općem postupku odlučivanja, zastupljenost u javnoj upravi uključujući državnu upravu, pravosuđe i policiju (mjere promoviranja zapošljavanja manjina).

DARIA KRSTIČEVIĆ, PREDSTOJNICA DRŽAVNOG UREDA ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

Znatno izraženija potpora u budućnosti

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Namjeravaju se jačati hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske i njihov položaj i uloga u sredinama u kojima žive, te osigurati uvjete za njihovo uključivanje u društveni i politički život Republike Hrvatske * Državni ured zalagat će se i inzistirati na dosljednoj primjeni svih relevantnih međunarodnih dokumenata iz manjinskog područja kojih je potpisnica Republika Srbija, a pogotovo će se zalagati za provedbu Sporazuma o zaštiti manjina iz područja kulturne autonomije

Republika Hrvatska je u svibnju dobila novo državno tijelo – Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske čije su aktivnosti definirane ranije usvojenim Zakonom o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske. O misiji Ureda te konkretnim projektima kojima će se nastojati jačati opstojnost te utjecati na razvoj Hrvata diljem svijeta, pa tako i naše zajednice u Srbiji, razgovarali smo s predstojnicom Ureda *Dariom Krstičević*.

HR: Za početak, predstavite nam Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske – koja je njegova misija i čime će se baviti? Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske nalazi se u fazi ustrojavanja, a njegove unutarnje ustrojstvene jedinice su Kabinet predstojnice, Sektor

za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske, Sektor za pravni položaj i statusna pitanja Hrvata izvan Republike Hrvatske, Ured dobrodošlice i Glavno tajništvo.

Misija Državnog ureda temelji se na provedbi Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a želja je da se aktivnostima Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske izgradi učinkovita i sustavna suradnja Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Nastojat će se osigurati primjerene materijalne, društvene i političke uvjete za uspješan razvoj hrvatskoga jezika, kulture i očuvanja hrvatskog identiteta među Hrvatima izvan granica Republike Hrvatske. Budući da u svijetu postoje različiti položaji hrvatskih zajednica

s različitim potrebama i mogućnostima, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske će sukladno tome prilagoditi svoj pristup svakoj hrvatskoj zajednici poštujuću njezine specifičnosti. Namjeravaju se jačati hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske i njihov položaj i uloga u sredinama u kojima žive, te osigurati uvjete za njihovo uključivanje u društveni i politički život Republike Hrvatske. Držim da je za optimalan razvoj Republike Hrvatske potrebno uključiti ljudske potencijale svih Hrvata kako onih u Republici Hrvatskoj tako i onih izvan Republike Hrvatske.

HR: Zakonom su predviđene brojne aktivnosti koje će Ured provoditi...

U okviru prvog strateškog cilja zaštite prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske, Državni ured će među ostalim aktivnostima osnovati Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske. Članovi Savjeta po položaju su predstavnici državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnog društva, a članovi Savjeta iz reda pripadnika Hrvata izvan Republike

Hrvatske su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan Republike Hrvatske (devet članova predstavnika Hrvata iz Bosne i Hercegovine, sedamnaest članova predstavnika hrvatske manjine, dvadeset i devet članova predstavnika hrvatskog iseljenništva/dijaspore).

Planira se izraditi komunikacijska strategija za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Želi se ubrzati primitak u hrvatsko državljanstvo pa će Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske izraditi prijedloge u tu svrhu. Uvest će se Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva koji mogu dobiti Hrvati izvan Republike Hrvatske bez hrvatskog državljanstva, supružnici koji nemaju hrvatsko podrijetlo, njihova djeca (rođena i posvojena) te prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču kulturno zajedništvo. Osim toga želi se omogućiti Hrvatima bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa ubrzani postupak stjecanja privremenog boravka, radnih i poslovnih dozvola sukladno Zakonu o strancima. Državni ured želi ponuditi pogodnosti pri boravku u Republiku Hrvatsku, stoga imamo u planu uvesti

»Hrvatsku karticu« (Croatia card) kojom zainteresirane institucije i gospodarski subjekti omogućavaju Hrvatima izvan Republike Hrvatske povoljniji pristup određenim uslugama, povoljnije uvjete turističkih putovanja, organiziranog boravka i sudjelovanja na kulturnim događanjima.

Državni ured omogućava besplatno učenje početnih semestara hrvatskog jezika i stipendira učenike i studente u Republici Hrvatskoj, a planira se stipendiranje za Hrvate u Bosni i Hercegovini te hrvatsku manjinu i u njihovim zemljama nastanjenja. Pripremit će se prijedlog odluke o proglašenju »Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske« te prijedloge odluka za dodjeljivanje posebnih priznanja zaslužnim osobama, udrugama i institucijama za iznimni doprinos jačanju odnosa i suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Drugi strateški cilj razvoja suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske obuhvaća kulturnu, obrazovnu, znanstvenu, sportsku i gospodarsku suradnju. Također, želi se poticati sustavno istraživanje i proučavanje problematike Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatske manjine i hrvatskog iseljeničtva/dijasporu te utemeljiti dokumentacijski centar i muzej o Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Treći strateški cilj jest poticanje povratka hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Republiku Hrvatsku i davanje potpore posebno ugroženim skupinama Hrvata izvan Republike Hrvatske. U tu svrhu ustrojen je »Ured dobrodošlice« čija je zadaća davanje potpore povratniku/useljeniku pri prilagodbi života u Republici Hrvatskoj.

HR: Postoje li šanse da Ured u budućnosti preraste u Ministarstvo?

Izborom Državnog ureda kao središnjeg tijela vodilo se računa o financijskim resursima koja su stajala na raspolaganju. O dinamici uspješno provedenih programa i projekata na dobro-

bit Republike Hrvatske i Hrvata izvan njenih granica ovisit će potreba za većim središnjem tijelom što će tek budućnost pokazati. No, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske kreiran je na način da može biti učinkovit u rješavanju problematike iz svog djelokruga i u pokretanju novih programa i projekata provodeći Strategiju i Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

HR: Kada će biti formiran Savjet za za Hrvate izvan Republike Hrvatske, u kojem bi od ukupno 45 članova trebala biti i tri predstavnika Hrvata iz Srbije?

U dogledno vrijeme donijet će se podzakonski akti koji su potreb-

pine Hrvata izvan Republike Hrvatske, Vlada RH dobit će veliku pomoć u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske.

HR: Prema pisanju pojedinih medija, Ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske raspolaže će na godišnjoj razini s oko 100 milijuna kuna (oko 13 milijuna eura). Po kojem će principu biti izdavana sredstva za Hrvate u različitim zemljama diljem svijeta? Hoće li financijska pomoć biti raspoređivana po principu natječaja ili...?

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske raspolaže skromnijim sredstvima nego vi navodite. Iz tog razloga neće

nim naglascima poput brojčane zastupljenosti, agilnosti, kvalitete projekata, financijske potpore domicilne države i sl.

HR: Od stupanja na dužnost voditeljice Ureda, u ožujku ove godine, imali ste dva službena susreta s predstavnicima Hrvata iz Srbije. Kako ocjenjujete položaj hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji?

Pravo Hrvata na nacionalnu pripadnost i manjinski statut u nizu slučajeva doživljava suprotnost u odnosu na proklamirana zakonska i politička rješenja. Posebice kada je u pitanju izravna zastupljenost Hrvata u Skupštini Republike Srbije te jedno od najvažnijih pitanja iz područja obrazovanja – tiskanje udžbenika na hrvatskom jeziku.

Nadalje, financiranje hrvatskih manjinskih institucija i udruga nesrazmjerno je malo u odnosu na druge manjinske zajednice iste veličine u Republici Srbiji, a pogotovo na financijska sredstva koja izdvaja Republika Hrvatska za srpsku nacionalnu manjinu.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske zalagat će se i inzistirati na dosljednoj primjeni svih relevantnih međunarodnih dokumenata iz manjinskog područja kojih je potpisnica Republika Srbija, a pogotovo će se zalagati za provedbu Sporazuma o zaštiti manjina iz područja kulturne autonomije – pravo na obrazovanje na materinskom jeziku, pravo na iskazivanje vlastite kulture, pravo na očuvanje nacionalnog identiteta i vjeroispovijesti. Državni ured u narednom periodu usmjerit će svoje aktivnosti na rješavanje krucijalnih pitanja za hrvatsku manjinu u Republici Srbiji s naglaskom na prestanak podjele Hrvata na subetničke skupine Bunjevce i Šokce. Nadalje, u ostvarivanju zajamčenog pravnog statusa Hrvata u RS uzajamno ćemo poticati na aktivniji pristup hrvatske zajednice na predstavljanju vitalnih manjinskih interesa pred institucijama domicilne države kao i pred institucijama međunarodne zajednice.

Pomoć na natjecajima, mikrokreditiranja, stipendije

HR: Jesu li planom rada Ureda predviđeni neki konkretni projekti potpore koji bi pridonijeli opstojnosti Hrvata u Srbiji?

Vlada Republike Hrvatske je svih proteklih godine u granicama svojih financijskih mogućnosti nastojala potpomagati ustrajan rad Hrvata u Vojvodini na očuvanju hrvatskog jezika, kulture, tradicije i običaja, ustrojem Državnog Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ta potpora će biti znatno izraženija u narednom razdoblju.

Državni ured će temeljem Zakona kao oblik gospodarske suradnje s Hrvatima u Srbiji poticati prekograničnu i regionalnu suradnju kroz vlastite projekte i pomoć pri kandidiranju na natjecajima za fondove Europske unije. Također će davati prijedloge za uređenje pitanja financiranja programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta te osnivanje jamstvenog fonda za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva za razvojne projekte. Planirano je osim toga da će se stipendije za hrvatske učenike i studente pripadnike hrvatskog naroda moći koristiti i u Srbiji, dakle u zemlji nastanjenja, čime Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske želi potaknuti ostanak Hrvata u Srbiji i jačanja intelektualnog potencijala zajednice.

ni za utemeljenje Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske informat će javnost u uvjetima za izbor članova u Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Osnivanjem Savjeta u kojem će biti zastupljene sve tri sku-

moći odmah sve predviđene aktivnosti pokrenuti nego će se dinamika pokretanja aktivnosti provoditi postupno. Planirano je dakako da će se sredstva dodjeljivati putem javnih natječaja, s tim da će se djelomično zadržati dosadašnji sustav raspodjele financijskih sredstava pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u europskim državama s glav-

»TAKMIČENJE RISARA« ODRŽANO NA HRVATSKOM MAJURU

U znaku dva Stipana

Tek nekoliko stotina posjetitelja vidjelo put Stipana Kujundžića do prvog mjesta na natjecanju, a tek nekoliko desetaka to i sačekalo da čuje * Isti je broj i onih koji su prenijeli poruku da se Stipan Romoda nakon 43 godine povukao iz Organizacijskog odbora * Za budućnost »Takmičenja risara« možda je najbolje uvesti ulaznice, ili pozivnice

Približno najtočniji broj posjetitelja ovogodišnjeg »Takmičenja risara« – koje je u subotu održano na imanju Martina Gabrića na Hrvatskom Majuru – sigurno se dao utvrditi za vrijeme »ručka«. Rijetki je, naime, gost koji nije sjeo na balu slame i kod kojega se, onako slučajno, nije zatekla »brica« kao najpotrebniji alat u tako važnom poslu kao što je degustacija lokalnog specijaliteta, iz svakodnevnog menija uglavnom izbačenog. Da je kojim slučajem netko dobio zadaću u tim trenucima prebrojati one koji jedu i one koji ih poslužuju, mogao bi reći da je u jutarnjim satima bilo 318 ili 697 gostiju. U svakom slučaju – ako izuzmemo onu već zaboravljenu kišnu godinu na Bikovu – mnogi će gost potvrditi da je ove godine bilo najmanje posjetitelja.

To se, međutim, ne bi moglo reći i za same natjecatelje: 30 risarskih parova – pristiglih iz okolnih mjesta Subotice, Vojvodine, ali i Mađarske, Hrvatske, pa čak i iz Bosne i Hercegovine – spremno je dočekalo start i za tili čas pokosilo ona dva i pol lanca žita što ih je domaćin ostavio za ovu prigodu. I bez opisa samih sudionika lako se dalo uočiti da je – i pored toga što je žetva završena znatno ranije – pšenica bila dobra za ovaj posao: niti je pocrnjela,

niti poglela, a oni koji su je kosili kažu da se i zrno dobro očuvalo. Naravno, s obzirom na to da mu sin Marinko nije bio prisutan, pobjednik je bio već unaprijed odlučan: *Stipan Kujundžić* i risaruša mu *Ruža Juhas* jednostavno nisu imali pravu konkurenciju u borbi za prvo mjesto. Treba, međutim, vidjeti parcelu nakon što je ovaj par obradi: čisto i ravno poput tepiha, i još za najkraće vrijeme. Stipan, koji iza sebe ima brojna prva mjesta ne samo na »Takmičenju risara« nego i na sličnima u zemlji i inozemstvu, kaže kako mu je ipak najdraže što su mu njegovi učenici

bili dostojna konkurencija. Kao svojevrсни »instruktor košenja« Kujundžić ističe da je prošle godine ovome poslu obučavao osamnaesticu, a ove dvanaesticu mladih ljudi. Dovoljno dobar broj da se na budućnost ovoga natjecanja gleda sa svjetlije strane. Svoju tajnu znanja ima, naravno, i Ruža Juhas. Kaže da se s poslom risaruše upoznala još kao dvanaestogodišnja djevojčica, ali su u to vrijeme parcele bile mnogo veće, radni sati mnogo dulji, a jedino natjecanje bilo je ono s vremenom.

A nije ni Stipanu Kujundžiću znanje palo s neba. Dapače.

Kaže kako je ručno košenje u vrijeme njegove pune mladosti već »izašlo iz mode« i da ga je osnovama pravilnog zamahivanja naučio *Stipan Romoda* iz Male Bosne. Kakav je Romoda bio učitelj najbolje svjedoči činjenica da je Kujundžić na prvom svom »Takmičenju risara« 1991. osvojio drugo mjesto.

Skroman i pošten, kakvim ga je Bog dao, sedamdeset-sedmogodišnji Stipan Romoda oprostio se ove godine od daljnjeg sudjelovanja u organizaciji »Dužijance«. Zahvalivši svima s kojima je još od 1969. iz godine u godinu brinuo istu brigu

Stipan Romoda

oko organizacije Romoda je odlučio povući se i svoje mjesto prepustiti nekome drugom. Šteta, međutim, što je to čuo tek mali broj ljudi koji su sačekali ceremoniju proglašenja pobjednika. »Povijesti radi«, recimo da su na temelju odluke sudačkog žirija drugo mjesto osvojili *Mario Dulić* i *Suzana Kovačević*, a treće *Perica Tikvicki* i *Emera Poljaković*.

Za činjenicu da je broj posjetitelja na »Takmičenju risara« iz godine u godinu manji krivnju sigurno ne snose domaćini. Poput Martina Gabrića i brojnih prije njega, domaćini

Marinko Piuković, Stipan Kujundžić, Ruža Juhas, Mario Dulić, Perica Tikvicki i Emera Poljaković

se zaista pošteno sprema za održavanje ove manifestacije. Krivnja se zacijelo ne može svaliti niti na Organizacijski odbor »Dužijance«, koji već godinama unazad kroz to jedno prije podne nastoji pokazati različite tehnike nekadašnje žetve. Ne, krivi su ljudi. Otudeni, zasićeni, nesvikli i lijeni da nekoliko sati provedu na suncu i prašini, odustaju od dolaska i prije polaska. Možda bi trebalo početi razmišljati o uvođenju ulaznica. Ili pozivnica.

Z. R.

Solidarnost lokalne samouprave sa zahtjevima poljoprivrednika

Među malobrojnim, aktualnim, dužnosnicima lokalne samouprave koji su došli na »Takmičenje risara« bili su novoimenovani gradonačelnik i dogradonačelnik *Modest Dulić* i *Blaško Stantić*, te predsjednica

Gradonačelnik Modest Dulić pozdravlja domaćine

Skupštine Grada Subotice *Marija Kern Solya*. Riječima kako je ris bio posao u kojemu je zajednički sudjelovalo više ljudi Dulić je istaknuo da »Takmičenje risara« kod starijih budi uspomene, a mlađi se mogu upoznati s nekadašnjim načinom teškog rada. Ipak, ono što će i one koji u subotu nisu bili na Hrvatskom Majuru vjerojatno najviše obradovati su njegove riječi da će lokalna samouprava formirati komisiju koja će raditi na procjeni štete, nastale od svega pomalo: mraza, leda i ponajviše suše kako bi se izašlo u susret inicijativi poljoprivrednika i zadruga da u Subotici bude proglašena elementarna nepogoda i da se na taj način pokuša pomoći onima od čijih plodova rada živi cijelo društvo.

Među gostima iz Hrvatske na »Takmičenje risara« ove je godine došla predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske *Daria Krstičević*, kao i gradonačelnici Križevaca i Sesveta a kao i svake godine, prisutni su bili predstavnici hrvatske zajednice, među njima, republički zastupnik *Petar Kuntić* i pokrajinski zastupnik *Mata Matarić*. Prisutni su bili i prethodni gradonačelnici *Saša Vučinić* i *Géza Kucsera*.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XVII. DIO)

Pridošlice hospesi

Piše: dr. Zsombor Szabó

Kapitel u samostanu Dombo

U »Poukama svetog Ištvana sinu Imreu«, koja je nastala oko 1020. godine i koju možemo nazvati »deset zapovijedi principa vladanja«, u šestoj pouci »O prihvaćanju gostiju i njihovom podržavanju« se kaže: »Gosti i pridošlice donose tako veliku korist, da s pravom mogu stajati na šestom mjestu kraljevskog dostojanstva... Zemlja s jednim jezikom i jednim običajem je slaba i ranjiva. Zato ti sine naređujem da pridošlice s dobrim namjerama podržavaš i cijeniš, da bi kod tebe radije boravili, nego negdje stanovali...«

HOSPESI

Hospesi (gosti, zapravo kolonisti) su bili prvi stanovnici gradova, koji su gradili kuće od čvrstog materijala, u zatvorenim blokovima, ograđene kamenim zidovima radi obrane. Prvi doseljenici su se pojavljivali već u doba *Stjepana I. (I. István)*. Bili su to Francuzi i Valoni koji su se nastanili u biskupskim mjestima, prije svega u Estergomu (Ostragon) i Szekesfehervaru (Stonibeograd). Druga velika grupa hospesa već 1150. godine dolazi iz Flandrije i iz doline Rajne. Govorili su germanskim jezikom, a Mađari su ih sve zvali Sasi. *Istvan Ivanji* tvrdi da se za vrijeme vladavine *Stjepana I.* u

Bečeju spominju dvije francuske porodice - *Becse* i *Gregor*. Mađarsko feudalno pravo o građanstvu razvilo se iz tzv. hospeskog prava. Kralj, a kasnije i feudalni vlasnici novopridošlim naseljenicima davali su posebne ekonomske i pravne privilegije, u početku samo strancima, čime su im zapravo dopuštali i garantirali življenje po pravima donijetih iz njihovih postojbina. Kasnije je ovo hospesko pravo dodijeljeno i pridošlicama u gradove iz unutrašnjih migracija. Najcjenjenije je bilo tzv. sekešfehervarsko hospesko pravo, jer je ono sadržavalo najviše privilegija. U kasnijem razdoblju stečena hospeska prava uživali su i ostali stanovnici grada, ako su imali neku imovinu, što je bio uslov za dobivanje statusa građanina.

FRANCUSKI DOSELJENICI U SRIJEMU

Prvi hospesi su se naseljavali u Zapadnoj Ugarskoj, to je bio bogatiji dio kraljevine, brdovit, šumovit s ravnica. Možda iz sličnih razloga, već u doba *Stjepana I.*, znači polovicom XI. stoljeća, i u Srijem dolaze hospesi iz Francuske. Fruška gora je po njima dobila svoj naziv (Frankova gora). Tu su osnovali na križanju starih putova hospesko naselje sa sličnim privilegijama kao u Zapadnoj Ugarskoj nazvano Franca villa. Putopisac *Idrisi* upravo ovo naselje spominje sredinom XII. stoljeća. Kasnije upravo redovnici podrijetlom iz Francuske osnivaju i samostane, koji su, baveći se vino-

gradarstvom, unaprijedili cijeli Srijem.

Stjepan I. je vrlo rado angažirao i strance kao plaćenike u vojne službe. Njegovi tjelohranitelji su bili sa sjevera, Varjazi, Rusi (npr. tzv. mač sv. *Stjepana* je mač nordijskog tipa). Osim vojnika angažirane su i zanatlije, npr. »ostragoni« - bugarski proizvođači kožnih pancira (oklopa). Osim svećenika, pozivani su i plemići da služe *Stjepanu I.* i kršćanstvu a zauzvrat su dobili velike posjede. Neki od ovih plemića kasnije će biti u eliti kraljevine npr. *Hont-Pazmanj (Hont-Pázmány)*, *Gut-Keled*, *Heder* itd.

Ovu šarolikost odražavali su često i kapiteli u samostanima ili crkvama izgrađeni u to doba. Primjerice, lice na kapitelu iz samostana Dombo (Stari Rakovac) u Srijemu ima izrazito istočnjačke crte lica.

Do početka XIII. stoljeća samo je kralj imao pravo naseljavati, prije svega hospese na kraljevske posjede. Zbog potrebe za radnom snagom novi vlasnici, prije svega terra castris i drugi feudanci, u duhu novih institucija, početkom XIII. stoljeća dobili su pravo od *Andrije II. (II. András)* za naseljavanja svojih posjeda. Rasprostranjeno je bilo tzv. lokacijsko naseljavanje, kojeg je vodio čovek nazivan lokator koji je uz obećanje privilegija vrbovao naseljenike širom zemlje, ali i iz inozemstva.

Takozvani francuski i mađarski kapitel u Estergomu

Salaš »na dva zida«

Salaš »na dva zida« je nasto u prilikama posli odlaska Turaka, onda se počelo razvijat slobodno tržište tj. odnosit suvišak proizvoda u krajeve di tog nije bilo, a dobro se plaćalo, slidilo je gopodarsko jačanje poljodilaca

Kad se raspreda o salašima i kad kogod upita kad je koji salaš napravljen, onda onaj koji pozna salaše već na prvi pogled po njegovom izgledu skoro tačno mož kazat kad je napravljen ili kad je šta njemu dodavano. Iako su u fundamentu svi salaša iz tri dila (dvi sobe i »kuća«/pododžak), puk dili salaše: po izgledu spolja prvi salaši su najprostiji, za njima su salaši »na dva zida«, onda salaši »na tri zida«. Obaški su i u tušta čemu drugačiji salašići i komecijaški salaši, koji će bit opisani.

Salaš »na dva zida« je nasto u prilikama posli odlaska Turaka, onda se počelo razvijat slobodno tržište tj. odnosit suvišak proizvoda u krajeve di tog nije bilo, a dobro se plaćalo, slidilo je gopodarsko jačanje poljodilaca.

Gospodarski život je živnio odlaskom Turaka. Onda su poljodilci počeli sijat više strni žitarica, a zbog plodoređa sa njima su sijali kuruze i krmu (hranu za josag). Suvišan rod litine, žito i suražicu (napolicu, 2/3 žita + 1/3 raži) prodali su u Baji, onda gradu Bunjevaca, i dalje lađama Dunavom raznosili u druga mista. Sićanje na nošenje žitarica u Baju čuva još i danas poznat »Bećar atar«, odaleg najkraći put do Baje. Kuruze i krmu

(repca, blitva, i dr.) potrošio je krupan josag. U Baju su žito nosili i u vodenice na Dunavu radi meljave (pripovidali su da je brašno iz vodenice bolje od brašna iz mlinova, a od njeg su pekli božićnjak). Ostalo nam je u sićanju pripovijanje da su kadgod odaleg žito nosili i prodali ga u Bosni (vele og tog je nastalo selo Mala Bosna?). U ono vrime su potakli pravljenje noviji salaša »na dva zida«.

Salaši »na dva zida« se raspoznaju:

- u pučkoj podili salaša »na dva zida« su salaši sa dva uzdužno jednako visoka uzdužna zida, a pridnji zid je niži;
- komotniji su i za život podesniji od stari salaša;
- krov i tavanica leže na dva uzdužno jednako visoka zida, iznutra visoki malo više od 200 i obično manje od 250 cm.;
- uzdužni zid nakalamljene kujne, većinom i špajca, niži je za šezdesetak cm., tj. koliko triba nad njim za pad kadgod i digdi sponinjanog trščanog, a najčešće cripanog pokriva od oko 45°;
- spoljašnji zidovi kujne i špajca sastavili su ambetuš zidanim zidićom ili nabijanicom visoko oko 120 cm., odozgor pokriven bankom sa daskom. Ima ambetuša koji su zauvik ostali otvoreni,

a u starini se spominje zatvaranje ambetuša vrbovim pletrom ili žiokama stegnutom trskom umazanom blatom;

- vrata od taraba u zidiću ambetuša su tačno naspram vrata u »kuću«;

- građa na kujni, ambetušu i špajcu je učepovano sastavljena sa vinčanicom građe salaša;

- kujna obično sa dolnjaka i špajca sa gornjaka ukopani su na jednu ili dvi basamage, da je čeljadima odaja iznutra visoka barem 2 m.;

- na kujni i špajcu je tavanac na fajer od 45° s vratcima iznad ulazni vrata nuz sridnji uzdužni zid salaša;

- na starijim salašima na dva zida u sobama na zabatnim zidovima je po jedna pendžer, a digdi su vrmenom posli umistili i drugu pendžer. Obično su u pendžer sobe sa gornjaka, kad su od nje napravili čistu sobu, umistili gvozdene rešetke koje su ih tribale čuvat od bećara i lopova;

- u kujni je pendžerica u zidu prema avliji, ritko kad u zabatnom zidu;

- u špajcu sa gornjaka pendžerica je najčešće u zabatnom zidu;

- ambetuš je sastavljen niskim zidićom ili nabijanicom visokim oko 120 cm., sa vratcima u sridini;

- trščara pokriva dva temeljna zida salaša, a spušten dio krova nad kujnom, špajcom i ambetušom kadgod je bio pokriven trskom, a posli skoro svudan cripom;

- zabat najčešće izidan je cigljom, ritko valjcima, a spušten je i na obadva kalkanska zida. Najčešće su zabat ostavili sa golom cigljom.

Ovo bi bile najvažnije razlike po kojima se razaznaje salaš na dva zida;

U osnovi gledano, salaš ima tri uzdužna zida, ali je pridnji zid kujne i špajca niži za šezdesetak centi od druga dva uzdužna zida.

Ovo su naređane najčešće uočljive razlike izmed najstariji salaša i salaša »na dva zida«.

SA ROGLJA

Sporedna hasna od trske II.

Druge sporedne hasne:

- metlica napravljena od bujne zelene kunine (cvasti /više cvitova/, na stabaljkama trske ili nataknuta na perajište, dobra je za skidanje prava i paučine sa zidova soba, osobito u čošama nad šifunerom i sl. Sa kunine lako ne spada pra i trunje, istresaju se napolju. Još i danas pokadgod na peci mož vidit naprodaj metlica od kunine. Ritko je ljudi kupuju, većina (možda) i ne zna za čeg se hasnira.

- U kanikuli su siromašniji ljudi vilama sa dnola rita vadili izumrle busenove trske, na suncu kanikule ih osušili, iz osušeni busena batinom izlupali zemlju. Suv busen je dobar ogriv, ložili su ga u peč za grijanje sobe. Gazde dolova rado su dopuštali vađenje busenova, jel je u ritu na mistu izvađeni busenova bilo više mista za bokorenje i rast više novi izdanaka trske.

KATARINA KORPONAIC: »STARE SUBOTIČKE PORODICE«

Svjedočenja potiskivane prošlosti

Na oko 190 stranica i s oko 250 starih fotografija ispričane su životne priče znamenitih starih subotičkih obitelji, živa svjedočenja o njihovim stradanjima poslije Drugog svjetskog rata, kada su naprečac od gradskih uglednika postali »državni neprijatelji« te im je oduzimana gotovo cjelokupna imovina

»Počelo je kao rubrika u novinama, a nastala je knjiga sjećanja i svjedočenja o životu u prošlosti grada«, ovako autorica Katarina Korponaić, poznata novinarka i suradnica »Hrvatske

Katarina Korponaić

riječi«, objašnjava nastanak svoje nedavno objavljenije knjige »Stare subotičke porodice«. Na oko 190 stranica i s oko 250 starih fotografija ispričane su životne priče znamenitih starih subotičkih obitelji, živa svjedočenja o njihovim stradanjima poslije Drugog svjetskog rata, kada su naprečac od gradskih uglednika postali »državni neprijatelji« te im je oduzimana gotovo cjelokupna imovina. Ali, ova je knjiga i jedinstveni i dragocjeni pogled u prošlost Subotice, njezin razvitak i ozračje s kraja 19. i s početka 20. stoljeća, ispričana s toplinom i ljubavlju onih čije su obitelji neposredni sudionici, graditelji, koji su svoji na svome.

Nastajanju knjige »Stare subotičke porodice« prethodio je novinski feljton u tjedniku

»Subotički dnevnik« koji je započeo 2007. Godine, nakon što su oštećene obitelji dvije godine prije toga evidentirale svoje zahtjeve za povrat imovine. »Osim tog čina oduzimanja imovine, kojim su materijalno oštećene obitelji i mnoge ostale doslovno ostale na ulici bez igdje ičega, zanimalo me je i kakve su to bile obitelji koje su stvarale tu imovinu, na čemu su je stvarale, čime su se bavile, na koji način su razvijale poslove, a onda opet i što se s njima kasnije dešavalo. Kakva im je sudbina bila u trenutku kada je tu imovinu stečenu kroz nekoliko generacija jednim potezom netko oduzeo, jesu li se uspjeli izdici, jesu li uspjeli nastaviti neke svoje obiteljske poslove? I tako su se, u stvari, priče jedna za drugom nizale i nastala je serija tekstova u kojima su ljudi zaista otvorili svoju dušu, razotkrili svoje dugo čuvane i potiskivane emocije. Stoga možda nije slučajno da oni sada ovu knjigu nazivaju i albumom uspomena, a ja bih dodala potiskivanih uspomena, zato što su te 2007. oni u stvari prvi puta iznijeli događanja kojima su bili izloženi njihovi preci, a neki i osobno. O tome se nekoliko desetljeća šutjelo«, priča Katarina Korponaić.

SAZNAVANJE PROŠLOSTI

Osim što je, kako kaže, to novo čitanje povijesti za nju osobno bilo potpuno novo saznanje, kroz razgovore s članovima tih obitelji uočava da niti njihovi potomci nisu znali okolnosti pod kojima se oduzimanje imovine dešavalo, jer se i u obiteljima

o tome šutjelo. S jedne strane te teme su se izbjegavale jer je to bilo vraćanje na nešto veoma teško i dramatično, a u isto vrijeme šutnjom su se željeli zaštititi potomci, kako bi ih u novom socijalističkom društvu sačuvali od osude sredine i epitetu da su pripadali kapitalističkom sustavu, kulacima. »Stoga su i potomci, tek prikupljajući dokumentaciju radi evidentiranja zahtjeva za povratom imovine, saznavali mnoge detalje koje ranije nisu znali i upotpunjavali mozaik nečega što su kao djeca

Marija Vojnić

čući, ali vrlo, vrlo malo tko od njih je znao cjelovitu obiteljsku povijest i događanja vezana za oduzimanje imovine«.

Najveći broj obitelji oštećen je konfiskacijom, osim pretходne agrarne reforme koja je bila i jedan kazneni čin, jer je doslovce oduzimana cjelokupna imovina a obitelji ostavljane bez ičega. »Jedno je oduzeti nekome materijalna dobra poslije čega

on nastavlja živjeti u siromaštvu, u kakvom su uostalom i svi ljudi živjeli nakon velikog rata, a nešto sasvim drugo je velika degradacija koju su doživjeli svi koji su u tom kapitalističkom sustavu bili veleposjednici, a onda jednako tako i njihova djeca. Mislim da sam naprosto u nevjerici slušala te prve priče o teškim tragedijama i degradaciji cijelih obitelji i na kraju krajeva i sama proživljavala sve te emocije koje su stizale s pričama«, kaže Katarina Korponaić.

Inače, za ovaj feljton koji je bio naslovljen »Subotičani u traganju za imovinom svojih predaka« Katarina Korponaić je nagrađena Godišnjom novinarskom nagradom za istraživački rad »Dnevnik – Vojvodinapresa« 2007., a već sljedeće godine posvetila se novom istraživanju sudbina, životnih putova i profesionalnih dostignuća uglednih Subotičanki. I ove priče ponovno su se neminovno doticale istih događanja vezanih uz oduzimanje imovine jer su, kao veoma obrazovane i školovane po velikim europskim gradovima, također potjecale iz imućnih obitelji. Stoga su u knjigu uvršteni i tekstovi iz ovog feljtona, ali sve tada objavljene priče, kao i nekoliko novih, u knjizi su upotpunjene brojnim povjesnim izvorima i podacima, novim iskazima članova obitelji, značajnim brojem fotografija.

PROŠLOST GRADA

»Istodobno s tim obiteljskim pričama saznala sam jako puno o prošlosti grada, a to je tema koja me zanima i mislim da su to

informacije koje trebamo znati svi, jer ništa nije s nama počelo. Ja drugačije vidim svoj grad, ne vidim ga samo danas, već je on naprosto u meni spojen u prošlosti i sadašnjosti. Mislim da je šteta što tijekom školovanja kroz neki oblik zavičajne povijesti ne saznamo više o sudbinama ljudi, ne samo podatke kada je što izgrađeno, nego možda i neke zanimljive ljudske priče, anegdote o graditeljima, onima koji su razvijali grad. Vjerujem da bismo tada sve drugačije posmatrali, više cijenili i voljeli naš grad«, kaže autorica.

Posebna dragocjenost knjige »Stare subotičke porodice« su fotografije kojima ona obiluje i od kojih je dobar dio prvi puta objavljen. Dio fotografija potječe iz fonda Gradskog muzeja, ali najveći broj njih je iz obiteljskih albuma, stoga su one i ekskluzivno prvi puta u javnosti. Od obiteljskih skupova i važnih događaja za obitelji, do nekadašnjih prepoznatljivih subotičkih prodavaonica, davno srušenih tvornica, kaštela i salaša, preko nekadašnjih dužijanci, proslave 1. svibnja, sajмова, izložbi, one su svjersna svjedočanstva subotičke povijesti. »Nisu svi uspjeli sačuvati svoje obiteljske fotografije, neki su ostali bez svega pa tako i bez tih oblika dokumenata, ali moji sugovornici su uložili puno vremena, energije i želje tragajući u familiji za fotografijama, na čemu sam im vrlo zahvalna. Fotografije su, po mom mišljenju, pravi svjedok i prava potvrda tih priča o obiteljima, kako su se vjenčavali, kako su se upoznali, kakve su to bile ljubavi, koliko su djece imali. Za mene su one izuzetno važne zato jer mislim da su ljudi i njihove sudbine zapravo povijest grada. Jedan grad je sretan kada su ljudi u njemu sretni, i obratno. Atmosferu grada čine ljudi«.

Upravo o tom ozračju u gradu i njegovim stanovnicima među ostalim svjedoče i tri priče o subotičkim zakladama. Premda

su mnogi bogati ljudi ondašnjeg vremena nerijetko zapravo malo živjeli u Subotici a više u europskim metropolama, bili su vrlo osjetljivi na socijalnu problematiku u svom gradu i uvijek su kroz zaklade zbrinjavali i pomagali one koji su u potrebi. Prema nekim istraživanjima u Subotici je postojalo oko stotinu zaklada od kojih su neke bile jako velike, ali je bilo i malih, primjerice, netko je ostavio svoju kuću iz koje će se stipendirati dva učenika ili imanje iz kojeg će se odijevati desetero djece svake godine. Jednu od većih zaklada ostavili su *Jovan Joca* i *Mica Radić*. Riječ je o palači na kutu Ulice Dimitrija Tucovića, čiji je upravitelj bila Srpska pravoslavna crkvena općina po testamentu iz 1916. godine. Neovisno od toga što se radilo o zakladi, nove vlasti su imovinu oduzele, a danas je SPC potražuje s namjerom da se ona koristi onako kako je testamentom to bilo predviđeno: za obrazovanje djece, za pomoć raznim kulturnim institucijama, potporu stvaranju tekstova za kazališta, i druge socijalne, obrazovne i kulturne namjene.

ZAKLADE

Manje je poznato da je iza nekadašnjeg subotičkog gradonačelnika *Lazara Mamužića* također kao zaklada ostalo veliko imanje na Đurđinu. Bilo je namijenjeno za pomoć siromašnim članovima obitelji Mamužić, Malagurski i Jakovčić, za pomoć siromašnim općinskim činovnicima, obrazovanje učenika, te dio prihoda za podizanje njegovog nadgrobnog spomenika iz kojih je sredstva kasnije podignuta mala crkva Isusovog uskrsnuća na Somborskom putu. Prezimenjaci Mamužić organizirali su se u grupu građana koja potražuje od države sve ono što je nekada pripadalo ovoj zakladi, kako bi je ponovno aktivirali.

Najneizvjesnija sudbina je zaklada koja je ostala iza *Marije*

Vojnić Tošinice, koja je svojedobno izgradila kapelu, odnosno, danas crkvu sv. Križa. Iza ove znamenite Subotičanke ostalo je veliko i bogato imanje, koje je ona, budući da je bila bez potomaka, namijenila najprije za izgradnju doma za djevojčice bez roditelja, ali i za pomoć beskućnicima, pomaganju institucijama kulture, pomaganju

stila i jezgrovite forme. Priče na neki način zaokružuje recenzija prof. *Stevana Mačkovića* »Neuništivost porodičnog sećanja« u kojoj autor podsjeća na početke dubokih političkih, socijalnih i ekonomskih promjena koje donosi socijalističko društvo. Na koncu, poslije višegodišnjeg istraživanja i novih saznanja, Katarina Korponaić kaže

»Ovi su bili prid Carom Josiphom u Beču deputici za gvozdeni put. Dana 8. rujna godine 1863.« Stoje: Feliks Čorda, Gigo Miatov, Zakaria Tuba, Jovan Ostoić, Svetozar Milatinović, Karolj Sučić. Sjede: Josko Tikvicki, Jakov Stipić, Mukija Mukić i Moric Rudić

učenika, itd. Njezina želja da se izgradi dom za djevojčice nikada nije realizirana, poslije Drugog svjetskog rata imanje je oduzeto, a za razliku od Radićeve i Mamužićeve zaklade koje se potražuju, zakladu Marije Vojnić Tošinice nitko ne potražuje. »Nemam saznanja da bilo koja gradska institucija tu zakladu potražuje. Mislim da bi bilo važno još razmotriti sve detalje i pokušati je vratiti u interesu ispunjenja tih dijelova testamenta. Možda bi to trebao učiniti grad ili institucija koja se danas može smatrati pravnim sljedbenikom, ali bi bilo šteta ne iskoristiti rok za podnošenje zahtjeva i ne pokušati vratiti imovinu«, smatra Katarina Korponaić.

»Stare subotičke porodice« je knjiga koja čitatelje neće ostaviti ravnodušnim, kako zbog obilja podataka i fotografija, tako i zbog pitkog teksta, lijepog

da ju je osobito impresionirala ljubav i vjera u vječnost zemlje, te su upravo, vjerujući u njezinu neuništivost i trajanje, uvijek najveća ulaganja bila u posjede na zemlji.

»Impresionirala me ta vjera u vječnost zemlje, ono na čemu mi postojimo i od čega sve potječe. Smatrali su da je to najsigurnije ulaganje jer zemlju nitko ne može srušiti, odnijeti niti oštetiti na bilo koji način, samo ona traje. I kako to danas kažu potomci: samo nisu znali da im to netko može oduzeti. Za mene je ta ljubav prema zemlji jako prirodna, jer sve ostalo što smo nadogradili je nadograđeno, ali je temelj ovog područja zauvijek ostala zemlja. Za mene je to impresivno, jer to je, na kraju krajeva, ono od čega sve počinje«, kaže Katarina Korponaić.

S. Mamužić

Modest Dulić preuzeo dužnost gradonačelnika

Simboličnom predajom ključeva grada, bivši gradonačelnik *Saša Vučinić* predao je dužnost novoizabranom gradonačelniku *Modestu Duliću*. Vučinić je tom prilikom podsjetio kako je prije četiri godine, kada je on stupao na ovu dužnost, grad bio bez industrijske zone, a danas raspolaže s više od dva milijuna četvornih metara uređenog prostora za nove investicije. Prozivka je dobila šetalište, grad zatvoreni bazen, a mnoge ulice asfalt. Novi gradonačelnik Modest Dulić izrazio je nadu i uvjerenje da će s istom energijom nastaviti na razvoju grada, podsjećajući kako je Subotica sada oporbeni grad, da su pokrajinski fondovi presušili te da će i u novim okolnostima ustrajati u naporima da Subotica i nakon njegova mandata postane još napredniji grad.

SVM neće u Vladu, ali podržava njen program i ciljeve

Savez voždanskih Mađara neće biti dio parlamentarne većine, ali podržava program i ciljeve buduće Vlade, priopćeno je u ponedjeljak poslije razgovora mandatar *Ivice Dačića* i predsjednika SVM-a *Istvána Pásztor*a u Subotici. Oni, međutim, nisu isključili mogućnost sudjelovanja SVM-a u Vladi, ukoliko se okolnosti promijene. István Pásztor je ocijenio kako su ambicije i ciljevi buduće Vlade za SVM prihvatljivi, te da ih SVM može poduprijeti. »Mi smo se opredijelili da ne predstavljamo dio parlamentarne većine i ne budemo dio republičke Vlade i taj se stav ne mijenja. Regionalni i lokalni interesi SVM-a bi sudjelovanjem u parlamentarnoj većini bili ugroženi«, rekao je Pásztor. Mandatar Ivica Dačić je ocijenio kako je trenutačno zajednički interes bolji život građana, te kazao da ne zamjera SVM-u stav da se ne uključi u rad buduće Vlade.

Porez se najredovnije plaća u Subotici

Prema podacima NALED-a (Nacionalne alijanse za lokalni ekonomski razvoj) s početka lipnja, kada je u pitanju prikupljanje lokalnog poreza proračun se najbolje punio u Subotici, gdje je ova stavka činila 9,7 posto gradske kase. To je ujedno, i najstabilniji prihod grada, navodi list »Politika«. Kada je 2008. godine formirana lokalna porezna administracija, u registru je bilo 36.997 građana koji su porezni obveznici po osnovi posjedovanja imovine, a ažuriranjem podataka, ove godine obveza plaćanja poreza poslana je na 53.921 adresu. Šefica Službe lokalne porezne administracije Anka Trifunović navodi kako će poreznici ove godine od građana, pravnih osoba i poduzetnika prikupiti oko 632 milijuna dinara, od čega 157 milijuna za korištenje građevinskog zemljišta, od poreza na imovinu fizičkih osoba 215 milijuna, porez na imovinu pravnih osoba iznosi 184 milijuna dinara, komunalne takse 42 milijuna i ekološka nadoknada 32 milijuna dinara. Do početka srpnja prikupljeno je 340 milijuna dinara.

Prijavite korupciju policiji

Primjedbe na rad policijskih službenika ili uočenu korupciju u policiji, građani mogu prijaviti na broj telefona Sektora unutarnje kontrole MUP-a 011-31-21-555, koji je otvoren 24 sata ili putem mail adrese sukp@mup.gov.rs.

Također, tijekom ljetne sezone MUP će stranim državljanima omogućiti da na jednostavan i brz način putem telefona i neposredno, podnesu žalbu, prijavu ili pohvalu na rad i postupanje policijskih službenika Republike Srbije na engleskom i njemačkom jeziku u namjeri da se tijekom boravka u našoj zemlji osjećaju sigurno.

Treća stanica – Su Bike

Urad je puštena i treća postaja za iznajmljivanje bicikala u okviru »Su Bike« servisa, te građani mogu osim kod Otvorenog sveučilišta i na Paliću, pored »Male gostione«, bicikle iznajmiti i u Dudovoj šumi pored Dvorane sportova. Postaja je opremljena video nadzorom i prima 14 bicikala, potpuno je automatizirana te se proces iznajmljivanja obavlja prateći uputstva automata. Bicikli se mogu iznajmiti od 7 do 20 sati, a registracija korisnika obavlja se na postaji iza Otvorenog sveučilišta i na blagajni poduzeća.

NIS Palić Open 2012.

Na Paliću ovog vikenda počinje 9. međunarodni profesionalni teniski turnir za žene NIS Palić Open 2012 s nagradnim fondom od 10.000 dolara. Turnir počinje kvalifikacijama u subotu, 21. srpnja, a osam najboljih priključit će se glavnom ždrijebu koji igraju 32 igralice. Glavni dio turnira počinje u utorak, 24. srpnja, kada je i planirano svečano otvorenje od 19 sati. Paralelno s natjecanjem u singlu održat će se i natjecanje u dubl konkurenciji gdje će snage odmjeriti 16 parova. Finale je zakazano u nedjelju, 29. srpnja, od 11 sati na središnjem terenu TK Palić. Sudjelovat će *Jovana Jakšić* koja je trenutačno 399. igracica, a osim nje iz Srbije još sudjeluju *Saška Gavrilovska*, *Doroteja Erić*, *Dunja Šunkić* u glavnom ždrijebu, dok će više tenisačica iz Srbije sreću potražiti kroz kvalifikacije među kojima je i jedina Subotičanka *Jelena Džinić*. Osim domaćih na natjecanje dolaze i tenisačice iz Rusije, Ukrajine, Mađarske, Rumunjske, Bugarske, Češke, Slovačke i Argentine.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš od strane nositelja projekta Akoš Kovača, Put Jabuka bb, Male Pijace, za Projekt: »Magacin za voće-hladnjača« na katastarskoj parceli br. 4034 ko Bački Vinogradi, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 20.7.2012 do 30.7.2012. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni uticaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

SUBOTIČKA »SOLIDARNOST« PODRŽAVA NEZADOVOLJNE RADNIKE »JADRANKAMENA«

Zajedno protiv privatizacijske pljačke

Radnici kamenoloma »Jadrankamen« u Pučišćima na otoku Braču, koji mjesecima prosvjeduju pokušavajući sačuvati svoja radna mjesta i poduzeće, uputili su apel za solidarnost pozivajući sve radnike, sindikaliste, aktiviste socijalnih pokreta i intelektualce da iskažu svoju solidarnost i podrže radničku borbu. Apel je podržalo Udruženje građana Subotice »Solidarnost« u čijem se pismu potpore navodi kako je i »Solidarnost« nastala iz borbe radnika i bivših radnika subotičkog »Severa« za ostvarivanje svojih prava, te za obaranje privatizacije koja je dovela do pljačkanja imovine tvornice i njenog uništavanja, a sve pod budnim okom lokalnih i državnih političara koji, u suradnji s vlasnicima, izvlače ogromnu financijsku korist iz toga. »I mi želimo raditi i svojim radom upravljati. Vaša i naša borba nisu izolirani slučajevi. Radnici širom Srbije i Hrvatske ustaju protiv privatizacijske pljačke, u obranu svojeg prava na rad, obrazovanje, zdravstveno i mirovinsko osiguranje. Radništvo Europe i Latinske Amerike je već na nogama. Svjedoci smo herojske borbe rudara u Španjolskoj. Ovih dana je u jednoj tvornici na sjeveru Grčke, Viomihaniki Metalleutiki, proglašena okupacija i samoupravljanje tvornicom«, navodi se u pismu potpore.

U apelu za solidarnost radnika »Jadrankamena« također se navodi kako je ovo poduzeće kriminalom uprave dovedeno pred stečaj. »Dok se nije provodila nikakva moderni-

zacija i ulaganje u strojeve, novac je konstantno izvlačen i usmjeravan prema privatnim džepovima, u skladu s privatnim vezama kapitala i političkih struktura. Zahvaljujući tome poduzeće s jedinstvenim proizvodom – jer od bračkog kamena je primjerice napravljen i parlament u Beču i Bijela kuća u Washingtonu – nalazi se pred ponorom. Radnici »Jadrankamena« predvođeni sindikatom odlučili su se tome svim silama i svim raspoloživim

sredstvima oduprijeti«, navodi se među ostalim. Nezadovoljni radnici »Jadrankamena« preuzeli su kontrolu nad poduzećem, uspostavili radničke straže, te oko cilja zaštite kamenoloma angažirali čitavo mjesto. U više navrata u »Jadrankamen« su bili poslani stečajni upravitelji, ali kako se navodi u pismu, radnici su prepoznali da njihov interes nije bio nastavak proizvodnje, te su im onemogućili djelovanje i ulazak u prostore poduzeća. Država je reagirala

angažiranjem interventne policije koja se sukobila s radnicima, a potom je bilo uhićeno nekoliko radničkih vođa pod optužbom pozivanja na otpor. »Radnicima Jadrankamena je prijeko potrebna solidarnost i potpora europskih sindikalista i aktivista. Potrebno je da se viješti o njihovoj borbi, te državnoj represiji s kojom se suočavaju, što je moguće više proširi«, kaže se, među ostalim, u apelu radnika »Jadrankamena«.

S. M.

NOĆNO KUPANJE U SEGEDINU

AQUAPOLIS

Svakog utorka od 20 – 24h

Promotivne cijene samo preko

JP SUBOTICA-TRANS

NOVO

Promotivna cijena : 1350,00 din

Angažman obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> - prijevoz na danoj relaciji - ulaznicu na kupalište - troškove organizacije 	Angažman ne obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> - putničko i zdravstveno osiguranje - individualne troškove
--	---

Program noćnog kupanja obuhvaća korištenje otvorenih i zatvorenih bazena, svih tobogana i sadržaja iz programa Tihi Wellness (više vrsta sauna, aromatična soba, slana soba, ledeno korito, rimsko kupatilo...)

Polazak u 18 sati ispred glavnog autobusnog kolodvora. Povratak poslije ponoći.

ZA DETALJNIJE INFORMACIJE POZOVITE TURISTIČKU AGENCIJU »SUBOTICA-TRANS« 024/ 555-466

Uz ovaj program važe opći uvjeti putovanja JP »Subotica trans«

NA OBNOVLJENOM STAROM SALAŠU NA GORNJEM VERUŠIĆU U OKVIRU »DUŽIJANCE« PRIKAZ

Sjećanje na salaše i »čiste sobe«

Salaš je opremljen na davnašnji način, te su javnosti prikazane tri prostorije i u njima kreveti, posteljina, dolafi, zidni i ostali ukrasi, kao i stan za tkanje, pribor za pripremu kruha i drugi uporabni predmeti iz prošlosti *

»Dužijanca« je jedna od rijetkih prigoda za prikaz dugo i strpljivo prikupljane i čuvane zbirke obitelji Piuković

Na nekoliko dana je sve bilo kao nekad: bijeli salaš, trščani krov, drvena taraba, žamor u dvorištu i »debeli« hladovina u sobama stare nabijanice u sunčano i vrelu podne. Sobe opremljene na starinski način, prekriveni kreveti sa spremljenom ručno ukrašenom posteljinom, drvene stolice, »šlingeraj« na dolafu, stan za tkanje u kutu, tkane krpice, »podmazane« tek spremljene sobe ... Boje i mirisi nekadašnjih vremena. Prikaz je načinjen tijekom četiri dana u okviru manifestacije natjecanja risara u sklopu »Dužijance 2012.«, i trajao je od petka do

ponedjeljka (13.-16. srpnja) na starom salašu obitelji Gabrić u Gornjem Verušiću, gdje je bila izložena spomenuta zbirka uporabnih predmeta i opreme za kućanstvo iz prošlosti. Kreveti, ormari, dolafi i stolovi su iz obitelji Gabrić i Vlatka Vojnića Purčara, a potom su opremljeni predmetima iz zbirke prikupljene i pohranjene u obitelji Piuković, na način kako se to nekad činilo. »Tu je samo dio, dunje i uzgljance, stare slike, šalice, zavjese, stoljnaci, prekrivači, ogledala, stan za tkanje, preslica i drugo«, kaže Grgo Piuković pokazujući eksponate koji su rijetko pred očima

javnosti, a čuvaju se u okrilju obitelji.

TRAGANJE ZA STARINAMA

Grgo Piuković promatra prostor salaša opremljen starim predmetima, i komentira kako je prirodan i prikladan za prikaz zbirke koja je, inače, najviše pohranjena u kućne ormare i ponekom se prigodom pokaže. Osim što je ostala od predaka, nastala je i time što Grgo Piuković pasionirano voli predmete sačuvane od zaborava te ih je dobivao i na dar, a i kupovao od drugih. Pogotovu voli grn-

čariju. Tako se raznolika zbirka kroz desetljeća uvećala (sadrži i stare nošnje), a da je ljubav prema očuvanju svjedočanstava prošlih vremena prenesena i na mlađe potomke. »Ovdje je stan za tkanje koji je nekada davno korišten u obitelji, a prikazan je još i prije nekoliko desetljeća na 'Dužijanci'. Koristilo ga je mnogo žena u obitelji, i starijih i mlađih, tkale su krpice. Na salašu imamo još jedan stan, stariji od ovoga«, kaže Grgo Piuković, iznoseći pojedinačno povijest primjene i trajanja pojedinih predmeta, ujedno objašnjavajući kako su se koristili, pravljeni uvijek od prirodnih materijala

KAZANI PREDMETI I OPREMA ZA KUĆANSTVO IZ DAVNINA IZ ZBIRKE OBITELJI PIUKOVIĆ

koji su dugo potrajali. »Volim starinu i želim da ostane tu, u ovom podneblju, gdje je nastala i korištena.«

Na starom salašu namještena je nekadašnja »čista soba« u koju se rijetko ulazilo, a na spavanje, eventualno, smješteni gosti. Tako je pamti sugovornik. Druga soba je »čeljadaska«, a za nju Grgo Piuković koristi izraz »stajaća«, tj. soba za stanovanje. »U njoj se živi, spava, jede, tamo su i djeca...«

ŽIVOT NA SALAŠU

Autentična saznanja o životu na salašu Grgo Piuković je do svoje 30. godine stjecao na imanju koje se nalazi nedaleko od mjesta prikaza zbirke i još je u posjedu obitelji. To je jedan od skupine salaša na Hrvatskom Majuru, naselju kojega se s nostalgijom mnogi sjećaju jer je nekada bio mjesto življenja brojnim obiteljima. Toliko je u srcu Piukovića da ga naziva »centrom svijeta«, a evo iz kojih razloga: »Tu je bila škola, željeznička postaja, dućan, mijana, krupara ... Tu smo se i šišali. I kovača smo imali. Na stanici su se vlakovi križali, a u jesen repa predavala. Život je bio tu. Stalno je netko prolazio.

Neki salaši su još sačuvani, ali prazni, i danas rijetko tko

Grgo Piuković: »Volim starinu i želim da ostane tu, u ovom podneblju gdje je nastala i korištena«

ima razloga da prolazi. Skoro su se svi odavde razišli sedamdesetih godina. Škola i pruga ukinuti, nema više ni tih objekata, sve je kroz vrijeme utihnulo i nestalo.«

Sedamdesetih godina u školi na Hrvatskom Majuru bilo je trideset đaka u četiri razreda osnovne škole. Danas nema niti zgrade nekadašnje škole.

K. Korponaić

Stan za tkanje

DUŽIJANCA – STARI ŽEDNIK

Svečanom misom proslavljena Dužijanca

Dužijanca u Starom Žedniku svečanom je misom zahvalnicom proslavljena u nedjelju, 15. srpnja, u crkvi sv. Marka. Predvodnici ovogodišnje Dužijance bili su bandašica *Martina Kopunović* i bandaš *Mario Vojnić Zelić*, te mala bandašica *Marijana Vojnić Hajduk* i mali bandaš *Luka Beneš*. Misno slavlje predvodio je povjerenik za mlade vlč. *Marijan Vukov*, zajedno s domaćim župnikom *Željkom Šipekom* i đurđinskim župnikom *Lazarom Novakovićem*. Velečasnog *Marijana Vukova* oduševio je veliki broj mladih i djece koja su bila obučena u nošnje. Članovi zbora, koji su pjevali na misi, također su bili u nošnjama, a crkva je bila puna vjernika. VIS »Markovi lavovi«, uz pratnju tamburaškog orkestra Festivala bunjevački pisama, glazbeno su predvodili misno slavlje.

Bandaš i bandašica su navečer u dvorištu župe otvorili Bandašicino kolo. Nazočni su plesali, pjevali i družili se uz ansambl »Boemi«.

A. Sudarević

PROSLAVLJENA DUŽIJANCA U BAJMOKU

Dužijanca – zahvala za kruh naš svagdašnji

Svečanost Dužijance, kojom se proslavlja svršetak napornog žetelačkog rada risara i risaruša i zahvaljuje Bogu za novi urod pšenice, održana je u nedjelju, 15. srpnja, u crkvi svetog Petra i Pavla u Bajmoku. Žetveno slavlje započelo je dolaskom sudionika žetvnoga slavlja odjevenih u svečane narodne nošnje. Predvoditelji risara i risaruša, bandašica *Ana Sabo Šipoš* i bandaš *Jasmin Blatnjak*, donijeli su sliku od slame, na kojoj su ove godine prikazani sveci po kojima bajmočka župa nosi ime.

U ozračju mladosti i tradicije, upriličena je svečana sveta misa koju je predvodio mjesni župnik vlč. *Zsolt Bendei*, koji je u svojoj propovijedi ukazao vjernicima na značaj molitve i svakodnevne zahvalnosti za Božju milost i darove:

»Dužijancu smo, kao i sve ostale lijepe običaje, preuzeli od Boga. Svi važni događaji u našem životu obilježeni su svečanošću, jer smo stvoreni biti u zajedništvu i skupa se veseliti i slaviti. Naš Bog to dobro zna i stoga nam i daruje zajedništvo. Kada vidimo djecu u narodnoj nošnji, prisjetimo se svoga djetinjstva i mladosti. Svaka godina donosi svoje radosti i stoga uvijek nanovo zahvaljujemo Bogu na darovima koje primamo iz njegovih ruku. Tako i na Dužijanci slavimo Gospodina što nam je darovao plodove zemlje i kruh naš svagdašnji«, istaknuo je u svojoj propovijedi vlč. Bendei.

Misno slavlje uljepšano je pjevanjem župnog zbora i mladih u narodnim nošnjama, koji su se ujedno, uoči Dužijance redovito okupljali čistiti žito, kako bi ukrali crkvu vijencima ispletanima od žita.

A kako mladi vjernici u Bajmoku čuvaju i svoju plesnu tradiciju, pokazali su nakon svete mise, kada su u dvorištu župe zaplesali neke od tradicionalnih bunjevačkih narodnih plesova, a žetveno slavlje nastavljeno je navečer, kada je, već uobičajeno održano Bandašicino kolo, u kojemu su se mladima pridružili i ostali mještani, kao i brojni ljubitelji žetvenih svečanosti.

Marija Matković

DUGA TRADICIJA RIBARSTVA U APATINU (II. DIO)

Kvalitetom do kupca

Na području Općine Apatin, pokraj ribnjaka bivšeg društvenog kombinata »Jedinstvo«, sada u vlasništvu »Delta agrara«, pojavljuju se i pojedinci koji su danas vrlo uspješni u uzgoju ribe, osobito šarana

Priredio: Ivan Andrašić

Višestoljetnu tradiciju ribarstva u Apatinu danas nastavljaju pojedinci, vlasnici ribnjaka za intenzivni uzgoj šaranskih i drugih vrsta ribe. Svakako, najpoznatiji je ribnjak bivšeg društvenog poduzeća »Jedinstvo«, nakon privatizacije jedinice u sklopu Miškovićeve »Delta agrara«. Na području Općine Apatin u posljednja dva desetljeća svoja sredstva i sposobnosti u ovaj način uzgoja poglavito šarana uložilo je i nekoliko pojedinaca. Šaran se u ribnjacima uzgaja dulje od 2000 godina. Poznate su tri podvrste: *Cyprinus carpio haematopterus*, *Cyprinus carpio viridiviolaceus* i *Cyprinus carpio carpio*. Potonja podvrsta smatra se pretkom srednjoeuropskog šarana, koji se u vrijeme mlađeg tercijara počeo širiti iz Male Azije na zapad, pretpostavlja se

rijeком Dunav. Rimljani su u više navrata dovozili veće količine šarana iz rijeka Male Azije i tako ih rasprostranili po rijekama europskog dijela sredozemnog mora. Postupna aklimatizacija šarana u južnoj i zapadnoj Europi odvijala se u doba Rimskog Carstva, a nastavljena je u doba kršćanstva.

ŠARAN

Šaran naraste i do 1,5 metra dužine s više od 40 kg mase, a može doživjeti starost čak do 40 godina. Tijelo šarana je robusno. Kod divljih pasmina pokriveno je velikim cikloidnim ljuskama. Postupkom udomaćivanja šaran je postupno mijenjao i svoj morfološki izgled. Tijekom uzgoja kod šarana su se pojavile znatne promjene, od izvornog oblika potpuno pre-

krivenog ljuskama, do šarana s različito reduciranim brojem ljusaka, na koncu i šarana bez ljusaka. Ova promjena nastala je u uvjetima ribnjačkog uzgoja, a objašnjena je genetskom mutacijom. Danas razlikujemo četiri fenotipa šarana: ljuskavi, maloljuskavi, goli i veleljuskavi. U ribnjačkim uvjetima uzgoja osobita pozornost posvećena je odabiru šarana s malom glavom i zasvođenim leđima. Zahvaljujući takvoj selekciji i dugogodišnjem uzgoju šarana u stajaćim vodama nastali su oblici s različitim visinom leđa, odnosno hrpta. Boja tijela šarana je vrlo promjenljiva, a ovisi o hranidbi, kondiciji, starosti i uvjetima uzgoja. Leđa su mu obično tamnozeleni, siva ili sivo-modra. Bočne strane su žuto-zelene do zlatne, a trbuh je žuto-bijeli. Peraja su većinom

sivo-modra, osim podrepnog i repnog koja mogu biti crvenkasta. Šaran naseljava tople, sporo tekuće ili stajaće vode. Većinom živi u jatima, a glede životnih uvjeta nije jako zahtjevan. Svejed je, a primarna su mu hrana bentosni organizmi, no hrani se i planktonom, detritom, algama i dijelovima višeg bilja. Veći primjerci hrane se mlađem drugih ribljih vrsta. U ribnjacima se dohranjuje pretežno žitaricama. Osim količine i kakvoće hrane na brzinu rasta utječe i temperatura vode. Tako u klimatskim uvjetima Engleske dvogodišnji šarani dostižu masu od 0,2 kg, a u vodama južne Francuske i Hutova blata šarani iste dobi dostižu težinu oko 1,5 kg. Ovisno o klimatskim uvjetima, mužjaci šarana spolno dozrijevaju s 2 do 3 godine, a ženke s 3-4 godine života. Mrijesti se od travnja do sredine lipnja pri temperaturi vode od 18 do 20 stupnjeva.

RIBNJACI U APATINU, SONTI I SVILOJEVU

Pojedini dijelovi atara u katastarskim općinama Apatin, Svilojevo i Sonta krajnje su nepodobni za ratarsku obradu, pa su stoljećima bili u funkciji pašnjaka, na koje se tjerala krupna stoka na ispašu. Na dijelu tog neplodnog zemljišta, koje je pripadalo poljoprivrednom kombinatu »Jedinstvo« iz Apatina, kasnih sedamdesetih i početkom osamdesetih godina prošloga stoljeća provedene su aktivnosti glede prenamjene zemljišta i formiranja ribnjaka s

HKUD »VLADIMIR NAZOR« NA »SOMBORSKOM LJETU«

Ispraćeni velikim aplauzom

Tradicionalna manifestacija »Somborsko ljeto«, koja se održava po 16. put, počela je 16. srpnja programom u kome su sudjelovala kulturno-umjetnička društva iz Sombora. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor«

predstavljali su: dječja folklorna grupa, folklorna i pjevačka grupa. Prije nastupa ukratko je predstavljeno društvo. Kako je rečeno, društvo je osnovano 1936. godine, s ciljem čuvanja kulture i običaja Hrvata, Bunjevaca i Šokaca iz Sombora

i okolice. Društvo danas ima oko 300 članova koji su aktivni u desetak sekcija. Najmlađi članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« izveli su splet bunjevačkih plesova. Nastup mladih »Nazorovaca«, koje vodi Kristina Pekanović, ispra-

20. srpnja 2012.

tri velika jezera, koja se prostiru na oko 550 hektara. Vrlo brzo ribnjak je postao najrentabilnija jedinica »Jedinstva«, a šarani iz ovog objekta nalazili su, zahvaljujući nespornoj kvaliteti, svoj put do tržišta diljem Srbije. Proces privatizacije nije zaobišao ni ovaj vrlo uspješan kombinat. Većinski vlasnik postaje Miškovićev »Delta agrar«, a u proizvodnju šarana stručnjaci uvode nov, takozvani izraelski sustav ishrane ribe i primjenu najsuvremenije tehnologije za pripremu hrane. Po riječima stručnjaka, umjesto negdašnjih 8 kg kukuruza, sada je za 1 kg prirasta potrebno svega 2 kg ovako pripremljene hrane. Stručnjaci »Delta Agrara« najavljuju čak i proizvodnju slatkovodnog brancina, kojega Izraelci već dugo uzgajaju u svojim ribnjacima. Početkom devedesetih godina

prošloga stoljeća u posao proizvodnoga ribarstva ulazi mladi *Milan Popović*. Odgojen je u obitelji intelektualaca, a i sam je po obrazovanju dipl. ing. strojarstva. Upornosti i čvrstoj riječi naučio ga je život i kontakti s izuzetno velikim krugom ljudi, a za ovu djelatnost, čiji kruh ima sedam kora, opredijelio ga je izazov. Samouvjeren, uložio je ne samo sredstva, nego i sebe i svoju glad za znanjem u posao koji je u tim smutnim vremenima donosio samo neizvjesnost. O svojem novom poslu učio je radeći i radio je učeći. I danas obilazi najjače svjetske sajmove, pa odgovorno tvrdi da konzumnog šarana proizvodi primjenjujući najmoderniju svjetsku tehnologiju, pa tako i postiže rezultate na svjetskoj razini. »Nekakvi državni poticaji za ovu vrstu proizvodnje u

vrijeme kad sam počinjao nisu postojali, ili ja nisam znao za njih. Uložio sam vlastita sredstva, a danas imam riješeno tržište, što je u svakom poslovanju najbitniji čimbenik. Možete proizvesti fantastične količine robe, ali ukoliko je ne prodate, ulazite u velike probleme. Za sada sve proizvedene količine konzumnoga šarana uspijevam prodati u svojim objektima. Problema u odnosima s državnom administracijom nemam, jer redovito podmirujem svoje obveze. Početak je bio prilično zamoran, da ne kažem kompliciran, ali i veliki izazov kojega sam slijedio i poznajući sebe, spoznao sam da više nema odustajanja od zamišljenog. Počeo sam od osiguravanja zemljišta i izrade potrebne dokumentacije, što baš i nije jednostavno, ali je osnovni preduvjet za početak izvođenja radova. Sve skupa prilično je skupo, a nije nikakva tajna, izgradnja 1 hektara ribnjaka s malim kazetama za intenzivnu proizvodnju šarana iziskuju troškove od oko 20 do 25.000 eura. U praksi, u investiciji je 100 puta jeftinije jedno jezero od 200 hektara, nego 100 jezera po hektar. Mi u Srbiji imamo sve prirodne uvjete potrebne za moderno ribarstvo. Od genetike do vrhunske hrane, a vrhunske objekte gradimo sami. Tehnologija napreduje velikom brzinom. Sadašnji način proizvodnje i način proizvodnje od prije 10 godina nema neke velike međusobne veze. U biti, šaran nije posna riba poput smuđa ili štuke. No, od puno čimbenika ovisi hoće li se pod njegovom kožom nagomilavati ona opora, vidljiva masnoća, koja mu znatno umanjuje kvalitetu. Ukratko, kvaliteta se postiže primijenjenim znanjem i kvalitetom hrane. Hrana mora biti izbalansirana, odnosno mora sadržati odgovarajući odnos proteina i energenata biljnog i životinjskog podrijetla. Ukoliko je prehrana pogrešna, kod šarana se stvara više masnih, nego mesnih jedinica. Za nas proizvođače bitan je moment što su sve tri tvornice najkvalitetnije hrane

u jugoistočnoj Europi upravo u Srbiji«, kaže Popović. U obitelji Popović tradiciju uzgoja ribe utemeljio je Milan. »Nitko od mojih predaka nije imao veze s profesionalnim ribarstvom. Istina, otac mi je oduvijek bio zagriženi pecaroš, od dječaćkih dana i ja, ali evo, iako mi je sin još mlad, već sada puno radi sa mnom i pokazuje velike sklonosti prema ovom zanimanju, tako da već sada mogu govoriti o nasljedniku u poslu kojega sam utemeljio prije 21 godine«, završava priču Popović. Najnoviji objekt za uzgoj ribe na području Općine Apatin je ribnjak kojega je izgradio *Danijel Rižanji* iz Svilojeva. Za razliku od Popovićevog, namijenjen je i funkciji u okviru ruralnog turizma. Radovi na formiranju ribnjaka započeti su 2009. godine. Podizanjem odgovarajućih nasipa od dijela gole ledine između Apatina i Svilojeva nastalo je jezero Del Sol, površine 11 hektara i s ugrađenih deset platformi. Najveća dubina je oko 3 metra, prosječna oko 1,5 metar. Vodu za jezero Rižanji crpi iz tri bunara, a uz pomoć aeratora obogaćuje ju kisikom. Danas je količina ribe u jezeru veća od 15 tona, a dominiraju šarani i amuri. Jezero je poribljeno i somom i štukom, a najveći primjerci ribe puštene u jezero bili su som težine 37 kg i štuca težine 11 kg. Uz navedenu u jezeru ima i dosta bijele ribe, deverike, crvenperke, babuške, zlatnog karaša, a u planu je i poribljavanje linjakom. Rižanji je napravio i novi iskorak, jer Del Sol nije klasični ribnjak, nego je i u funkciji ruralnoga turizma. Posjetiteljima je ovdje omogućeno i pecanje, kuhanje ribljeg paprikaša, pečenje delicija na roštilju i druženje s prijateljima. Tako je ostvaren dječaćki san Danijela Rižanja, stvorena je oaza za ribolov i opuštanje u prekrasnom prirodnom ambijentu, daleko od gradske vreve, a po Rižanjevim riječima, u ovim krajevima budućnost leži upravo u mogućnostima stavljanja cjelovite bazične proizvodnje u službu turizma.

ćen je velikim aplauzom. Starija folklorna grupa, koju vodi *Šima Beretić*, izvela je bunjevačke plesove i plesove iz Banata. Za ovaj nastup pjevačka grupa odabrala je pjesme: »Lipo ti je rano uraniti«, »Da je višnja ko trišnja«, »Kad te vidim na sokaku« i »Crne oči«.

Organizator »Somborskog ljeta« je Turistička organizacija Grada Sombora.

Z. V.

POSLIJE PREDSTAVE »ŽAR PTICE« U TVRĐI

Uspješna sezona osječkog dječjeg kazališta

Jasminku Mesarić, ravnateljicu Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku, susreo sam nakon divne predstave u ambijentalnom prostoru franjevačkog samostana u Tvrđi. Blistala je od zadovoljstva. Kako i ne bi, kada je nadahnuta ekipa njenog

stvo diljem Hrvatske i diljem svijeta. Redatelj Nikola Zavišić sa našim je ansamblom napravio pravi hit, predstavu koja je ovjenčana nagradama na Naj, naj festivalu u Zagrebu, Festivalu djeteta u Šibeniku pa i u dalekom Tajvanu, a upravo je stigao poziv za sudjelovanje

svidjela klasična »Božićna priča«, zatim vrlo zanimljiva lutkarska predstava »Joj doktor, joj boli«, »Tajna Krpen kralja« i još desetak repriza a sezonu uspješno završavaju ruskom bajkom »Žar ptica«.

Razgovarali smo i o suradnji sa Suboticom i rekla je

cijom Neoškolsko, i na kraju dvodnevno rada svi su sudionici izrazili želju za posjet Dječjem kazalištu a uživali su u predstavi »Krpen kralja«, jer to je bila njihova želja. Imali su i posjet mladih recitatora, koji već godinama nakon završenih natjecanja, dolaze u Osijek kao nagrada za postignuti uspjeh, pa i ti njihovi posjeti završe predstavom u Dječjem kazalištu.

I za kraj, riječ, dvije s paterom Zoltanom Dukajem, koji je rodom iz Subotice a već četvrtu godinu je u Osijeku predstojnik franjevačkog samostana sv. Križa u Tvrđi. Službovao je diljem Hrvatske, od Našica, gdje je počeo kao mladomisnik, zatim u Trsatu, kod Rijeke, jedno vrijeme boravio u Italiji, potom u Varaždinu, vratio se u Suboticu i sada je ovdje. Kao Subotičaninu, nije mu bilo teško naviknuti se na Osijek, jer identične su veličine, arhitekture, secesije, pa i po broju žitelja i vjernika na redovitim misama.

Slavko Žebić

Predstave dječjeg kazališta privlače veliku pozornost

kazališta uprizorila praiizvedbu »Žar ptice«, po motivima ruske bajke, kojega je Magdalena Lupi Alvir prilagodila dramskom izričaju.

Žar ptica većini je poznata kao balet Igora Stravinskog, no odlična dramatizacija pridonijela je da osječki ansambl pod redateljskom paskom Lawrencea Kiirya zadivi zahtjevu osječku publiku, a prostor iza Franjevačkog samostana bio je propisno popunjen.

Što to radite Osječanima, pitam Jasminku. Ništa, odnosno puno toga, ispravila se ona. Očigledno su uživali u još jednoj predivnoj predstavi, priči punoj topline i poruka, kakve bajke sobom nose. A obol svemu dao je i prostor Franjevačkog samostana u Tvrđi, pa je Jasminka zahvalila pateru Zoltanu iz Subotice. »Evo već godinama obrađujemo naše Osječane, našu vjernu publiku i uvijek nastojimo biti zanimljivi, gledljivi. Evo, suvremena predstava Emila i detektiva zadivila je ne samo naše, već i gledatelj-

na festivalu u Varšavi. Emila smo već igrali 70 puta, 70 predivnih predstava«, pohvalila se Jasminka.

Pohvalila se i bogatim repertoarom, u kojemu se nađe za svakoga po nešto. Publici se

- ne samo s Dječjim kazalištem već s kulturnim institucijama općenito. Na koncu školske godine u Osijeku je organizirano savjetovanje učitelja i profesora zemljopisa iz Vojvodine u suradnji sa agen-

SLAMA-ART U OSIJEKU

U znaku mitske ptice Fenix

Sedmi međunarodni »Slama Land Art festival« održan je od 9. do 15. srpnja u Osijeku, u Perivoju kralja Tomislava, uz sudjelovanje tridesetak umjetnika iz Hrvatske, Austrije, Njemačke, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije, a ovogodišnji moto je u znaku mitske ptice Fenix. Tako je ovaj popularni Slama-festival napustio ambijentalnu divljinu baranjskih polja i zaogrnuo se urbanim ruhom, kako se priopćili, zbog brojne publike i znatizelnika koji su 7 dana opsjedali livadu u gradskom parku kreatu slamom, više od 10-tak tona.

Akademski kipar i umjetnički voditelj festivala Nikola Faler, začetnik je ove ideje, a pitanje je, otkud grad, otkud Osijek? Iz više razloga, rekao je Nikola, selili su godinama od njive do njive, pržili se na vrelom baranjskom suncu, pa je grad i ugodna hladovina

20. srpnja 2012.

AKTIVNOSTI IPA PROJEKTA »TRADICIJA ZA BUDUĆNOST« USPJEŠNO SU REALIZIRANE

Pekarska radionica u Hrvatskoj

Aktivnosti IPA projekta prekogranične suradnje Srbije i Hrvatske »Tradicija za budućnost« pri vode se koncu.

Kao što smo ranije pisali, sveukupno trajanje programa je od 2007. do 2013., nositelj projekta u ime Srbije je Općina Apatin, te pridruženi partneri Klaster »Somborski salaši«, Udruženje TAM (EBRD) i »Kraljevsko historijsko društvo«. Postojeća suradnja između dva pridružena partnera sa srpske strane zasni va se na očuvanju starih zanata, zaštiti tradicionalne proizvodnje hrane i očuvanju recepata i starih tehnologija u pripremanju i preradi hrane.

Nositelj s hrvatske strane je Centar za poduzetništvo Osijek, podrška je Grad Osijek, sa značajnim projektnim iskustvom i resursima. Pridruženi partneri su općine Jagodnjak i Bilje, koje su smještene u području s visokim potencijalom za razvoj ruralnog turizma.

Projekt je do sada već prošao nekoliko faza, kao što su moduli obuka na teme: poduzetništva i upravljanja projektima, menadžmenta i marketin ga u turizmu, ruralnog razvoja

(grupisanja i zaštite okoliša), upravljanja otpadom, eko seoskog turizma, obuke starih zanata, posjeta specijaliziranim sajmovima, te organiziranja sajma »Tradicija za budućnost« u Osijeku i Apatinu.

Navedene aktivnosti su većinom već uspješno realizirane, a proteklog vikenda završena je jedna od posljednjih – obuka starih zanata – pekarska radi-

onica. U okviru starih zanata obrađeni su tkački, grnčarski i pekarski zanat.

Cilj ovih radionica je unapređenje postojećih kapaciteta, te povećanje zainteresiranosti i mogućnosti za upošljavanje u ovim djelatnostima.

Pekarska radionica je ranije održana sa srpske strane, u Karavukovu, a drugi njen dio je bio u Hrvatskoj, u selu Ivanovac. Sudionici radionice su bili članovi Ekorural neta s obje strane granice –

iz Sombora, Sonte i Bačkog Monoštora, te Osijeka, Jagodnjaka, Ivanovca. Obuka je realizirana na obiteljskom poljoprivrednom gazdinstvu u vlasništvu obitelji *Jazbec*. »Eko Jazo« d.o.o. – poznata je mala tvrtka koja se bavi uzgojem ratarskih i uljanih kultura na ekološki način, te njihovom obradom – brašno, tjestenine, pahuljice... U kuhinji na ovome imanju, kotisteći ekološke sirovine - brašna poput onih od raži, pšenice, dinkla, ova, heljde, kukuruza... - polaznici radionice tijekom dva dana naučili su osnove izrade pekarskih proizvoda – različitih vrsta kruha, peciva, štrudli, pita, bureka... Na zabavan način ukazano im je na prednosti konzumiranja ovakve hrane, te potencijalima za bavljenjem ovim zanatom, s obzirom na sve veću tražnju i potrebu ljudi za prehranom kvalitetnim namirnicama, kontroliranog podrijetla.

Za potrebe radionice sazidana je prava krušna peć koja je dokazano najbolja za dobivanje kvalitetnog kruha.

Kroz cijeli projekt došlo se do zaključka i smjernica za daljnji rad, koji podrazumijeva udruživanje i zajedničke aktivnosti na daljnjem ruralnom razvitku, za što već postoji instrument – projektom osnovana udruga »Eko rural net«.

Zdenka Mitić

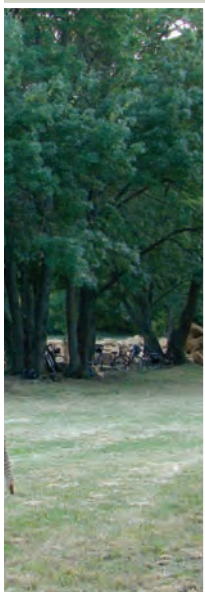
stoljetnoga parka došla kao nagrada, pružila ugodnije uvjete za rad umjetnika, a ono najvažnije, svih sedam dana dostupni su oku radoznale publike, mladeži, djece. Tjedan dana umjetnici su oblikovali svoje ideje a vikend je namijenjen širokom auditoriju, otvoren za posjetu, razgledanje, uživanje. U subotu, navečer, preselili su na obalu Drave i ritualno spustili u vodu na stotine slamnatih vjenčića sa upaljenom luči, dok je nedjeljna večer bogata zabavnim programom i na kraju, spaljen je divovski slamnati Fenix.

Na upit, mogu li skupa s Fenixom spaliti i sveprisutnu restrikciju i krizu, i tako pomoći našoj Vladi, Nikola je odgovorio potvrdno. »U biti, Fenix je mitska ptica, grimizna plamena ptica čije je trajanje povezano s vatrom. Ptica plamenom sagori ali se iz vatre, iz pepela rađa, pa je njena sudbina povratak na novo, na zdravo. Ono što smo prevladali sagorijeva i plamen pruža šansu novome i tu leži pokretačka snaga i spoznaja da znamo tko jesmo, što je naša stvarnost i zbilja i naprosto nema mjesta za kojekakve krize i recesije«.

Nikola je rekao još nešto. Od dosadašnjih sedam festivala umjetnici iz Srbije bili su na pet, a dva puta slamarke iz Tavankuta. Ta njihova umjetnost je nešto što je najvrjednije nastalo na ovom našem panonskom prostoru, jer su originalne, rade doista minuciozno, naprosto jedinstveno na cijelom svijetu.

Ove godine u Osijek su došli volonteri iz Bačkog Monoštora, kod kojih su Osječani sudjelovali na Regeneraciji, festivalu koja je organizirala njihova udruga »Zeleno Podunavlje« i sa kojima su potpisali povelju o trajnoj suradnji. I tamo su Osječani izradili 4-metarskog Fenixa, koji je također na završetku festivala spaljen, a baš je fotografija toga monoštorskog Fenixa na pozivnici za ovogodišnji Slama Art festival u Osijeku.

Slavko Žebić

VERNOST SE ISPLATI !

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Dužijanica u Lemešu

LEMEŠ – Žetvena svečanost Dužijanica bit će održana za vikend u Lemešu. Večeras (petak, 20. srpnja) od 19 sati na programu je literarna večer posvećena velikanima kulture Hrvata u Vojvodini.

Sutra, u subotu 21. srpnja, na malom sportskom terenu bit će priređen kulturno-umjetnički program nakon kojega će koncert održati »Garavuše«, čuveni ženski tamburaški sastav iz Požege. Početak je u 20 sati

U nedjelju će u mjesnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije biti služena svečana sveta misa zahvalnica. Početak je u 17 sati.

Dužijanica u Tavankutu

TAVANKUT – U nedjelju, 22. srpnja, u Tavankutu će biti održana svečanost Dužijanice, koja će započeti svetom misom u 10,30 sati. Navečer, s početkom u 20 sati, u dvorištu župe, bit će priređeno Bandašicino kolo.

Dužionica u Somboru

SOMBOR – Dužionica u Somboru, koju organizira HKUD »Vladimir Nazor«, ove će godine biti održana u iduću nedjelju 29. srpnja. Program će početi dan ranije, u subotu 28. srpnja, zabavnom večeri na kojoj će, osim domaćina, sudjelovati i gosti iz Prigorja. Na sam dan Dužionice slavlju će se pridružiti i gosti iz Širokog Polja i članovi »Šokačke grane« iz Osijeka. Svečana sveta misa bit će služena u 10 sati u crkvi Presvetog Trojstva.

Z. V.

Somborci sutra u Gunji

SOMBOR – Udruga pisaca »Tin Ujević« iz Gunje domaćin je organizator pjesničkog susreta u tom mjestu. U toj prigodi tiskanoj zbirci zastupljene su i pjesme somborskih pjesnika *Antuna Kovača*, *Marice Mikrut*, *Kate Kovač* i *Katarine Firanj*, koji će sutra, u subotu 21. srpnja biti gosti programa u Gunji. Na ovoj manifestaciji kao gost nastupit će pjevačka skupina HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Z. V.

Izložba slamarke Jozefine Skenderović

SUBOTICA – Samostalna izložba »kruna« i perlica Jozefine Skenderović bit će otvorena u iduću petak, 27. srpnja, u Suvenirnici ispod Gradske kuće, s početkom u 19 sati. Jozefina

Skenderović je jedna od trenutačno najistaknutijih predstavnica stvaralaštva u tehnici slame i voditeljica slamarske sekcije HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Izložba, koja će se moći pogledati do 20. kolovoza, jedan je od programa ovogodišnje Dužijanice.

Zvonko Sarić u »Vremenu neoavangarde«

BEOGRAD – Književno stvaralaštvo *Zvonka Sarića*, književnika i novinara iz Subotice, predmet je analiza u nekoliko tekstova nedavno objavljene knjige »Vrijeme neoavangarde« čiji je autor *Miroljub Todorović*, osnivač signalističkog pokreta u Jugoslaviji i urednik internacionalne revije »Signal«. Knjiga »Vrijeme neoavangarde« bavi se djelima pripadnika signalističkog pokreta, u kojem su, među ostalim, sudjelovale umjetničke veličine kao što su: *Klaus Groh*, *Ljubomir Jocić*, *Guillertmo Deisler*, *Marina Abramović*...

Međunarodna smotra folklora u Zagrebu

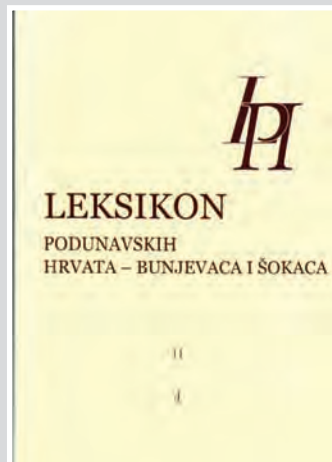
ZAGREB – Međunarodna smotra folklora, koja je ove godine posvećena djeci i folklornoj baštini koju uče i prikazuju djeca, održava se od 18. do 22. srpnja na više lokacija u Zagrebu, a okupit će oko tisuću sudionika iz zemlje i inozemstva.

Ovogodišnja smotra okupit će dječje folklorne skupine iz 22 hrvatska mjesta, djecu iz BiH, Bugarske, Litve, Njemačke i Ukrajine, tradicijsko lutkarsko kazalište iz Irana te folklorna društva odraslih iz Hrvatske, Litve, Kenije, Rusije i Slovačke.

Jedanaesti svezak Leksikona

SUBOTICA – U izdanju Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice iz tiska je izašao 11. svezak »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. U ovome svesku, koji obuhvaća slovo J, na 121 stranici obrađeno je ukupno 125 natuknica – od biljke jablan pa do novina Južna Ugarska. Natuknice prati 90 ilustracija te 9 uputnica. U izradi ovoga sveska sudjelovalo je 43 autora. U Leksikonu je obrađeno više životopisa značajnih osoba iz prošlosti i sadašnjosti bačkih Hrvata, plemićkih porodica, toponima, međuratnih udruga, sportskih klubova, općih te makropedijskih natuknica.

Svezak je tiskan u nakladi od 1500 primjeraka, a može se kupiti u subotičkim knjižarama.

FESTIVAL MARIJANSKOG PUČKOG PIVANJA U BAČKOM MONOŠTORU

Gospi u čast

Mnogi koji su nazočili svim dosadašnjim festivalima, jednodušni su u ocjeni da je ovogodišnji bio najkvalitetniji

Festival marijanskog pučkog pivanja, sedmi zaredom, održan je u subotu, 14. srpnja, u crkvi sv. Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru, u organizaciji Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog«. Na ovogodišnjem festivalu, pokraj domaćih »Kraljica Bodroga«, sudjelovala su i četiri pjevačka zbora iz Republike Hrvatske: KUD »Ogranak seljačke sloge«, Posavski Bregi, KUD »Šokadija«, Budrovci, KUD »Josip Šošić« iz Tenje i KUD »Šokadija« iz Strizivojne, te tri iz Bačke: KPZH »Šokadija« iz Sonte, UG »Tragovi Šokaca« iz Bača i GKUD »Ravangrad« iz Sombora. Sudionici festivala okupili su se na platou ispred mjesnog Doma kulture, odakle su, odjeveni u svoje starinske narodne nošnje, u procesiji ušli u crkvu. Festival je otvorio predsjednik KUDH »Bodrog« Željko Šeremešić, a sudionike i brojne uzvanike pozdravio

je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.

ADVENTSKE PJESME

Svih prošlih godina imali smo priliku slušati marijanske pjesme koje se pjevaju u svibnju, te u crkvenom vremenu kroz godinu. Slušali smo i korizmene i uskrse pjesme, a tema ovogodišnjeg festivala bile su pjesme posvećene Mariji, koje se pjevaju u vrijeme adventa. Sve skupine bile su odlično pripremljene, pjevalo se punim srcem, a mnogi koji su nazočili svim dosadašnjim festivalima, jednodušni su u ocjeni da je ovogodišnji bio najkvalitetniji. Na koncu su svi sudionici pristupili oltaru i ovaj veliki zbor je, kao i svih prijašnjih godina, otpjevao pjesmu »Čuj nas majko, nado naša«, a u pjevanju su im se pridružili i uzvanici i nazočni vjernici. Festival je završen zajedničkom večerom

i druženjem, koje su domaćini priredili u velikoj dvorani mjesnog Doma kulture.

DOJMOVI GOSTIJU I ORGANIZATORA

Monoštorski župnik vlč. Goran Vilov nam je nakon festivala iznio sljedeće dojmove: »Japanci kažu: čovjek koji radi svojim rukama je težak, čovjek koji radi svojim rukama i razumom je zanatlija, čovjek koji

radi svojim rukama, razumom i srcem je umjetnik. Nakon odslušanja, možemo samo ustvrditi da je ovo najčistija umjetnost, umjetnost koju su iznjedrile brojne generacije naših predaka. Zahvalan sam svima koji su nam u našoj crkvi priuštili ovu nezaboravnu večer«.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Mato Groznica: »Jedna od najznačajnijih odrednica hrvatskog naro-

GKUD »Ravangrad« Sombor

KUD »Ogranak seljačke sloge« Posavski Breg

KUD »Josip Šošić« Tenj

KUD »Šokadija« Budrovci

KUD »Šokadija« Strizivojna

KPZH »Šokadija« Sonta

»Kraljice Bodroga« Bački Monoštor

da njegov je katolički identitet, čijem očuvanju pridonose ovakve manifestacije. Hvale je vrijedno angažiranje svih koji su doprinijeli utemeljenju, a kasnije očuvanju ovog, jedinstvenog u Vojvodini, festivala. Svi skupa moramo pokazati, a ova večer je to i potvrdila, svoju spremnost da nesebično radimo i ustrajemo na očuvanju svog nacionalnog, vjerskog i kulturološkog identiteta.

Voditelj pjevačke skupine KUD-a »Šokadija« iz Budrovaca *Željko Vurm*: »Iako suradnja s Bačkim Monoštorom postoji od ranije, na ovom festivalu smo prvi put. Malo je reći da mi se sve dopalo. Pjevali smo u idealnom ambijentu. Crkva je prekrasna, akustika odlična i sve skupine su se predstavile u najljepšem svjetlu.«

Voditelj pjevačke skupine

KPZH »Šokadija« iz Sonta *Aljoša Mihaljev*: »Do sada smo bili redoviti sudionici ovoga festivala, pa odgovorno tvrdim da je na ovogodišnjem kvaliteta pjevanja bila na najvišoj razini. Ovaj stil pjevanja moramo njegovati, kako ne bi pao u zaborav, a trebalo bi to i zabilježiti, kako bi ostalo sačuvano za naše potomke.«

Predsjednik KUDH-a »Bodrog« *Željko Šeremešić*:

»Mislim da smo napravili najbolji odabir sudionika. Svi su se pokazali u najboljem svjetlu, dokaz za to su bile i reakcije nazočnih vjernika. Pljeskalo se od srca. Zahvalan sam svim uzvanicima koji su nam svojom nazočnošću dali veliki poticaj za daljnji rad, a osobito sam zahvalan svima koji su na bilo koji način pridonijeli uspjehu ovogodišnjeg festivala.«

Ivan Andrašić

Foto: Augustin Juriga

ZAVRŠEN JOŠ JEDAN EXIT

Zadržali renome usprkos recesiji

Organizatori ističu kako su zadovoljni ovogodišnjim izdanjem najvećeg glazbenog festivala u regiji, iako je posjet bio slabiji nego prijašnjih godina

Na Petrovaradinskoj je tvrđavi od 12. do 15. srpnja održan trinaesti po redu Exit, najveća glazbena manifestacija u regiji. Za četiri dana, koliko je festival trajao, nastupilo je preko 400 izvođača na 20 bina. Festival je imao 130.000 posjetitelja, što je nekoliko desetina tisuća manje nego prijašnjih godina. Osim posjetitelja iz Srbije i regije, kojih je ove godine bilo više, u Novi Sad je već tradicionalno pristiglo mnogo gostiju iz Engleske, Nizozemske, Njemačke, Mađarske... Exit Village, odnosno kamp, ove je godine bio smješten na plaži Štrand, gdje je boravilo više od 2000 posjetitelja.

ZADRŽALI RENOME

Predsjednik Upravnog odbora Udruženja »State of Exit« **Rajko Božić** izjavio je nakon festivala kako je zadovoljan onim što je viđeno na ovogodišnjem festivalu. »Zadovoljni smo ovim Exitom jer smo i pokraj ekonomske krize, koja potresa i Srbiju i svijet, uspjeli ostati jedan od najprestižnijih neovisnih festivala u Europi«, kazao je Božić dodavši, kako su uspjeli održati

razinu produkcije, sugurnosti i kvalitete programa.

Međutim, na pitanje Tanjuga kada će biti poznati financijski efekti festivala i kako komentira brojne zamjerke posjetitelja, medija i glazbenih stručnjaka da je ovogodišnji Exit bio lošiji od

poput: Erykah Badu, Hercules and the Love Affair iz Njujorka, Suicidal Tendencies, Gossp, Wolfmother...

Najveća atrakcija festivala nedvojbeno je stigla na kraju. Kulni američki rockeri Guns'n'Roses, iako u izmije-

LOLOBROGIDA I DJEČACI

Što se tiče ostalih bina, osim nadaleko poznate Dance Arene, namijenjene ljubiteljima elektroničke glazbe, veliki broj publike mogao se vidjeti ispred Fusion Stage-a, na kojem, među ostalim, nastupaju bendovi iz ex-yu regije. Fusion je ove godine ugostio imena kao što su: engleski punk rock bend The Toy Dolls, švedski elektro pop bend Little Dragon, te domaći veterani Električni orgazam. Na istoj bini nastupila su i dva benda iz Hrvatske – već tradicionalno tu je bila Lollobrigida, a po prvi puta na novosadskom festivalu predstavili su se splitski reperi Dječaci.

Četiri dana glazbene magije i dobrih vibracija je iza nas. Osim glazbe, zbog koje Exit i postoji, festival ćemo pamtit i po dugim programskim sadržajima poput »silent disco stagea«, peep linea, masaže, ili zanimljivih i edukativnih akcija brojnih nevladinih udruga. Glazba poput ljubavi spaja i ne poznaje granice, što je, usprkos u tekstu spominjanim zamjerkama, potvrdio i ovaj Exit. Vidimo se dogodine...

A. Klinac
FOTO: Exit

prijašnjih, Božić je rekao da su »pitanja neozbiljna«.

GUNSI ZA PAMĆENJE

Main stage, središnja festivalska pozornica, prva je dva dana bila u znaku zvijezda iz osamdesetih godina – Duran Duran i New Order, a stigla je ugostiti i druga velika imena iz različitih žanrovskih miljea

njenom i pomlađenom sastavu, opravdali su svojim nastupom popularnost stečenu tijekom 90-ih godina prošloga stoljeća. Također, ovo je bila jedina grupa u povijesti festivala zbog koje se glavna bina mijenjala. Naime, u nedjelju ujutru na Petrovaradinsku tvrđavu pristiglo je čak šest šlepera opreme, kako bi za Gunse bila spremna bina kakvu žele za svoj show.

XXVII. SAZIV PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME TAVANKUT

Regionalno poznata »zlatna priča«

Žene imaju najveću ulogu u očuvanju kulturnog naslijeđa nacionalnih zajednica, istaknula je na otvorenju kolonije direktorica pokrajinskog Zavoda za ravnopravnost spolova Vesna Šijački

Vesna Šijački

jinska Strategija za ekonomsko osnaživanje seoskih žena, koja bi trebala biti uskoro usvojena na sjednici Skupštine APV.

VEZE S DUŽIJANCOM

Sudionice ovogodišnje Kolonije su, uz Gupčeve slamarke, i njihove gošće iz Sombora i iz HKC-a »Srijem« iz Srijemske Mitrovice. Svoj »zlatni« rad slamarke su već tradicionalno započele na manifestaciji »Natjecanje risara«, održanoj u subotu na Gornjem Verušiću, navodi voditeljica Kolonije *Jožefina Skenderović*:

»Prvi radni dan Kolonije svake godine provodimo na natjecanju risara, gdje pletemo starinske perlice od slame, koje potom darivamo svima koji posjete naš štand. Tijekom ostalih dana smo u prostorijama tavankutske škole, gdje radimo slike od slame. One će se premijerno moći pogledati na izložbi, koju ćemo prirediti uoči proslave gradske Dužijance, 10. kolovoza, u predvorju Gradske kuće.«

M. Matković

Danas radionice, sutra zatvaranje

U sklopu Kolonije, danas (petak) u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame od 16 do 20 sati, održat će se radionice »Očuvanje starih zanata«. Izložba radova s radionica bit će priređena sutra u 20 sati, nakon čega će u Galeriji uslijediti kulturno-glazbeni program, proglašenje bandaša i bandašice ovogodišnje Dužijance, te zatvaranje XXVII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame. U 21 sat, također u Galeriji, premijerno će biti prikazan film Branka Ištvančića »Od zrna do slike«.

Dvadeset i sedmi saziv Prve kolonije naive u tehnici slame otvoren je prošloga petka, u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame, u Donjem Tavankutu.

Tom je prigodom priređen kulturno-umjetnički program koji su izveli članovi folklornog i tamburaškog odjela HKPD-a »Matija Gubec«, a brojni gosti imali su priliku pogledati i izložbu slika od slame, nastalih na prošlogodišnjem Sazivu.

Predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Ladislav Suknović* istaknuo je značajan doprinos slamarki u radu Društva: »Ove vrijedne slamarke punih 27 godina pronose ime našeg Društva, šireći jednu 'zlatnu priču', sada već, kroz cijelu regiju. Kolonija naive u tehnici slame prepoznata je od strane brojnih institucija i pojedinaca, kao događaj vrijedan pozornosti i potpore. S ponosom također možemo reći kako je Kolonija uveliko zaslužna što je naše Društvo ove godine imalo čast i dobiti Povelju predsjednika Republike Hrvatske, dodijeljenu za poseban doprinos u kulturi i za 50 godina rada u tehnici slame.«

NEVIDLJIVE ŽENE

Među brojnim gostima, otvorenju ovogodišnje Kolonije nazočile su i organizatorice manifestacije »Vinkovačke jeseni« *Ana*

Veliki broj posjetitelja

Cvenić i Marija Maslov, dok je Koloniju svečano otvorila direktorica pokrajinskog Zavoda za ravnopravnost spolova *Vesna Šijački*.

Ona se prošle godine, posjetom Tavankutu, upoznala s umjetnošću u tehnici slame, kojom se pretežito bave žene u ruralnim naseljima. U tom smislu, Šijački je naglasila kako žene imaju najveću ulogu u očuvanju kulturnog naslijeđa nacionalnih zajednica:

»Čast mi je i zadovoljstvo promovirati na sve načine ovo doista posebno stvaralaštvo. Zavod je posljednjih nekoliko godina sudjelovao u predstav-

ljanju kulturne baštine Tavankuta i u sklopu toga i slamarskih rukotvorina, koje su uvijek bile prihvaćene s oduševljenjem posjetitelja sajmovi i manifestacija koje smo organizirali. U takvim prigodama zaključimo kako su žene, usprkos svojim brojnim talentima, vještinama, sposobnostima, dugo vremena bile gotovo nevidljive, a na tim sajmovima po prvi su se puta imale priliku susresti sa stvaralaštvom žena iz drugih krajeva i spoznati čime se sve mogu baviti u životu«, rekla je Vesna Šijački, dodajući kako je u cilju poboljšanja materijalnog i općenito društvenog položaja žena, donesena i pokra-

Izložba u Galeriji

OBILJEŽENA PETA OBJETNICA »HOSANE«

Program završilo devet ovisnika

Humanitarno-terapijska zajednica za odvikavanje od ovisnosti »Hosana«, koja se nalazi u Starom Žedniku, a koju vodi somborski župnik vlč. dr. *Marinko Stantić*, obilježila je pet godina postojanja. Za tih pet godina trogodišnji program odvikavanja od ovisnosti uspješno je završilo devetero mladih koji danas kao studenti ili zaposleni ljudi vode normalan život. »Hosana« je jedina katolička zajednica za odvikavanje od ovisnosti u Srbiji, ali u ovu zajednicu dobro su došli svi bez obzira na vjersku pripadnost.

Zajednica »Hosana« – put k normalnom životu

Jedan od onih koji je završio trogodišnji program u »Hosani« je Novosađanin *Igor Važonji*. Ovaj dvadesetosmogodišnjak drogu je prvi put probao na početku srednje škole. »Počeo sam s marihuanom, krenule tada žurke i s njima spid, prešao sam zatim na trodone. Kasnije je na red došao heroin, prvo samo ponekad, ušmrkavanjem, a na kraju intravenski. U jednom trenutku vidio sam da tako više ne ide i odlučio sam pokušati izboriti se s tim problemom«, priča Važonji koji se bavio i džudom i sambom i osvajao medalje na držanim prvenstvima i međunarodnim turnirima. Program je završio prošle godine, a objelnica zajednice bila je prigoda da Igor dobije blagoslov. Za pet godina postojanja zajednice devetero mladića uspješno su prošli trogodišnji program odvikavanja. »Svi su dobro i svi su se vratili normalnom životu. Dvojica studiraju. U zajednici trenutačno imamo devetero mladića. Uglavnom na odvikavanje dolaze oni koji su već dotakli dno i stigli do heroína i kokaina. Imamo i ovisnika o alkoholu, a očekujemo da nam ovih dana u zajednicu dođe i ovisnik o internetu«, kaže voditelj zajednice vlč. dr. *Marinko Stantić*. On podsjeća kako se od klasične medicine »Hosana« razlikuje po tome što liječi uzroke, a ne posljedice. »Uzroci se kriju u nezadovoljstvu životom, nenalaženju smisla življenja, bijegu od problema. Tko može dati smisao čovjekovom životu, tko riješiti njegovo nezadovoljstvo, tko dati snage za borbu s problemima koje nosi život nego Onaj koji je stvorio čovjeka. Temelj zajednice je molitva, rad i razgovor«, kaže Stantić.

Petogodišnjica rada »Hosane« obilježena je sedmog srpnja, a svečanosti je prisustvovao i *Petar Horvacki*, tadašnji zamjenik gradonačelnika Subotice.

Zlata Vasiljević

TRAGOVI ŠOKACA OD GRADOVRHA DO BAČA

Podunavski Hrvati
Gospinim tragovima

Izaslanici udruga iz Podunavlja – UG »Tragovi Šokaca« i HKU-LPD »Mostonga« iz Bača, KPZH »Šokadija« iz Sonte, UG »Urban Šokci« iz Sombora i HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega – boravili su u nedjelju, 15. srpnja, u Tuzli. Riječ je o godišnjem susretu s franjevcima tuzlanskog samostana, koji se održava svake godine nakon realizacije zajedničkog projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Hrvata Šokaca iz Gradvorha u Bač i okolicu »Tragovi Šokaca od Gradvorha do Bača 1688.-2008«. Ovogodišnji susret podudarao se i s još jednim slavljem domaćina. Na platou ispred župne crkve sv. Petra i Pavla svečano je proslavio svoju mladu misu fra. *Željko Nikolić*. Susret se podudarao i sa smjenom gvardijana franjevačkog samostana u Tuzli. Odlazeći, fra *Zdravko Anđić*, odan realiziranom projektu, ostavio je za sobom neizbrisiv trag u obliku pisanih doprinosa rasvjetljavanju dijela prošlosti podunavskih Hrvata Šokaca i njihovih godišnjih susreta u Tuzli i Baču. Novoimenovani, fra *Mario Divković*, vrlo je aktivno sudjelovao u projektu, a obećao je i nastavak surad-

Znaksjećanja – položena ploča u crkvi

nje. »Naša dosadašnja suradnja s udrugama šokačkog Podunavlja bila je uzorna. Puna srca dolazili su na svoja pra ognjišta, otvorena srca smo ih dočekivali, s radošću smo odlazili na njihova nova ognjišta«, rekao je pater Mario za HR. Gosti iz Bačke su u pratnji fra Zdravka Anđića i fra *Josipa Bošnjakovića* posjetili crkvu rođenja Blažene Djevice Marije u naselju Soline. U znak sjećanja na zajednički projekt iz 2008. godine na oltar ove crkve u gradnji položili su ploču od crnoga mramora s napisom »Majko naše prošlosti budi majka naše budućnosti – 1688 – 2008 – Hrvati Šokci bačkog Podunavlja«. Bačkim Hrvatima zahvalio se pater Zdravko Anđić. »Kad netko napravi veliku stvar, jednostavno kažem, poput sv. Franje – nismo ništa učinili, polazimo ispočetka. Jako je važno što smo uspjeli sačuvati sjećanje da Šokci s obiju strana Dunava nisu zaboravili odakle potiču i tko su i što su, što smo ih doveli na njihova stoljetna ognjišta. Bez obzira na moj odlazak na novu dužnost, vjerujem da će moja subraća predvođena novim gvardijanom fra Mariom Divkovićem punim srcem nastaviti započeto«, rekao je pater Zdravko na ispraćaju gostiju iz Podunavlja.

Ivan Andrašić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 20. do 26. srpnja

20. SRPNJA 1894.

Rođena je *Mara Malagurski-Dorđević*, spisateljica, prevoditeljica, javna i kulturna djelatnica. Školu i studij pohađa u Đakovu, Subotici i Londonu. Pisanje je kritika veoma dobro prihvatila, a stručna javnost nagradila. Izrazita je zastupnica ženskog pisma u književnosti vojvođanskih Hrvata, poput i nešto mlađe *Marice Vujković* (1900.–1965.). Uz svoje najvažnije djelo »Vita Đanina i druge pripovijetke«, objavila je i više radova etnografskog karaktera (običaji, nošnja i dr.). Umrla je 9 kolovoza 1971.

20. SRPNJA 1956.

U Hrvatskom i Mađarskom ansamblu subotičkog kazališta, prema službenim podacima Ravnateljstva, tijekom netom minule sezone, postavljena je 21 premijera, prikazano je 319 predstava, a prodano 107.437 ulaznica. Kazališna kritika visoko je ocijenila umjetničke domete većine izvedenih predstava.

20. SRPNJA 2002.

U samo dva dana (19. i 20.), čak dvanaest (12) Subotičana pokušalo je samoubojstvo. U prethodnoj 2001. godini u Subotici je zabilježeno 81 samoubojstvo.

21. SRPNJA 1900.

Članovi Subotičkog sportskog društva gostovali su u Beogradu. Subotičani su pobijedili u svim disciplinama, a izvan službenog programa, pored ostalog, prikazali su Beograđanima, njima do tada nepoznatu igru – *nogomet*, odnosno *football*.

21. SRPNJA 1950.

Glumci i redatelji subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, u se-

zoni 1949./50. – uz nekoliko obnovljenih predstava (na zahtjev publike) i šest novopostavljenih i premijerno izvedenih djela, izveli su 176 predstava, što je vidjelo 51.500 gledatelja.

21. SRPNJA 1996.

Na 30. smotri folklora u Zagrebu članovi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta prikazali bogati splet narodnih plesova pod nazivom »Bunjevački svatovi«.

22. SRPNJA 1945.

Prema službenim podacima tijekom II. svjetskog rata (1941.–1944.), Subotica je 12 puta bombardirana iz zrakoplova. Na nju su bačene 603 bombe velike razorne moći, ukupne težine 202.600 kilograma. Porušeno je 570 kuća, a teže su oštećene 1.303 zgrade. Nastala šteta je procijenjena na oko 76 milijuna predratnih dinara.

22. SRPNJA 1945.

Subotička filharmonija održala je zapaženi koncert, pod vedrim nebom, na trgu ispred franjevačke crkve, pod dirigentskom palicom *Željka Štrake* i *Aleksandra Szegedija*.

23. SRPNJA 1988.

Tijekom gostovanja subotičkog kazališta u Budvi, iznenada je preminuo glumac *Ivica Jaković*, dugogodišnji član ovog teatra i dramski pisac.

23. SRPNJA 1992.

U Subotici su, pod nadzorom promatračke misije Europske zajednice, vođeni pregovori između Vojske Jugoslavije, Vlade Hrvatske i predstavnika Međunarodnog komiteta Crvenog križa – o razmjeni zarobljenika.

23. SRPNJA 1996.

Na godišnjoj skupštini »Kulturnog centra Roma« u Subotici, odlučeno je da se osnuje Sindikat profesionalnih muzičara, a također, da se djelatnost Centra proširi na pokretanje humanitarne organizacije za pružanje pomoći Romima.

24. SRPNJA 1992.

Za tri desetljeća postojanja subotičkog »Likovnog susreta« u njegovim galerijskim prostorima priređeno je oko tisuću izložbi, čiji su sudionici ostavili ovoj instituciji, odnosno gradu, preko 1.200 vrhunskih likovnih ostvarenja.

24. SRPNJA 1994.

Mađarski pogranični organi uhitili su osam državljana Jugoslavije, koji su uhvaćeni u pokušaju šverca oružja.

24. SRPNJA 2000.

U subotičkoj tvornici vagona »Bratstvo«, delegaciji Libijske Džamahirije, prikazan je novi tip vagona za prijevoz automobila.

25. SRPNJA 1945.

Ansambl subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta započeo je desetodnevnu turneju na radištim, pred sudionicima obnove i izgradnje autoceste Beograd–Zagreb.

25. SRPNJA 1971.

Otvorene su tri izložbe. Izložba likovnih umjetnika Vojvodine, izložba posvećena djelu *Ante Evetovića Miroljuba*, te izložba u povodu 75. obljetnice osnutka i uspješnog djelovanja Nogometnog kluba »Bačka«.

25. SRPNJA 1990.

Premинуo je *Gustav Matković* (68.), daroviti slikar i dugogodišnji dizajner tvornice »Osmi mart«. Prve poduke iz likovnih umjetnosti dobiva (1945.) na »Kursu figuralnog crtanja« kojega vodi glasoviti *András Hangya*, a kasnije na beogradskoj Akademiji likovnih umjetnosti i u majstorskoj radionici prof. *Jovana Bijelića*. *Matković* je bio izraziti pejzažist i portretist, a njegovi radovi odišu svježim koloritom i impresionističkom slikarskom gestom.

26. SRPNJA 1890.

Rođen je *Lazar Stipić*, pjesnik, prozni i dramski pisac, novinar, urednik i nakladnik. Novinarstvom se bavi od vremena studija prava u Budimpešti i Beču. Pokretač je i/ili urednik većeg broja subotičkih listova i časopisa, među kojima su: »Neven«, »Naše slovo«, »Glas«, »Istina i sloga« i dr. Od srpnja 1938. do travnja 1941. godine pročelnik je subotičke Gradske knjižnice. U vrijeme II. svjetskog rata, kada postrojbe *Miklósa Horthyja* okupiraju Bačku, *Lazar Stipić* je uhićen i zlostavljan, među ostalim i zbog svoga djela »Istina o Mađarima« iz 1929. godine. Kasnije, tijekom okupacije 1942. godine u Subotici, tiska knjigu »Bunjevci«. U ovom rodoljubljem zadojenom spjevu *Stipić* opisuje svoje sunarodnjake i njihov usud u ovom podneblju. Umro je 14. svibnja 1944. godine.

26. SRPNJA 1985.

Na paličkom Ženskom štrandu, otvorena je – nudistička plaža.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Dinja, poslastica i lijek

Slike iz Herkulanuma i Pompeja (79. g.) upućuju na to da su i Rimljani poznavali dinju. U Kini je bila poznata već 1000 godina prije Krista.

Dinja, *Cucumis melo*, jedno-godišnja je biljka, a pripada porodici *Cucurbitaceae* ili bundeve. Točno podrijetlo dinje nije poznato, no smatra se kako je njena domovina Indija, Afrika ili drevna Perzija. Zapisi iz grčkog i rimskog doba pokazuju kako su ove civilizacije uživale u plodovima dinja. U Bibliji se spominje kako su Izraelci, kada su napustili Egipat i s Mojsijem četrdeset godina lutali pustinjom, žalili za svojom omiljenom hranom, posebice dinjom.

Danas se uzgaja u zemljama Azije (Turska, Iran), Sjeverne Amerike i na Mediteranu, također u Slavoniji i u Primorju. Sezona im je od lipnja do kolovoza. Najzastupljenije su podvrste *cantaloupe*, dinja zelenkaste kore s hrapavom površinom poput mreže, i *charatais*, dinja žute kore hrapave površine s okomitim prugama.

Pri kupnji dinje pripazite na peteljku oko koje se mogu stvarati kapljice vlage, što je znak da je dinja ubrana prerano. Kod zrele dinje peteljka lako otpada, na čijem mjestu ostaje udubljenje, dok druga strana mora biti mirisna i gipka na dodir.

Dinju čuvajte 2-3 dana na sobnoj temperaturi kako bi potpuno sazrela, a potom je možete čuvati u hladnjaku još pet dana.

PRIPREMA JELA S DINJOM

Svježa dinja poslužuje se vrlo jednostavno. Prije rezanja dobro ju treba oprati pod mlazom tople vode kako prljavština s kore ne bi ušla u sočan dio ploda. Svježu dinju možete dodati u sve vrste sladoleda i voćnih salata.

Najpoznatije hladno predjelo je kombinacija pršuta i dinje, a izvrsno se slaže u salatama s piletinom ili morskim plodovima.

U ljeto se pripremaju i hladne juhe, od kojih je ona s dinjom izvrsna. Uz dodatak limunova soka, cimeta u prahu i metvice pravo je ljetno osvježanje.

U egzotičnim kuhinjama od dinje se priprema salsa – umak od kockica dinje s dodatkom crvenog papra, nasjeckanog korijandera i ljutike te nekoliko kapi soka limete. Ovako pripremljen umak poslužuje se uz ribu i piletinu s roštilja. Uz piletinu u Indiji će vam poslužiti ljuti curry od dinje.

MIRISNI RIŽOTO S DINJOM

Potrebni sastojci:

30-35 dag riže
1 manja glavica luka
10 dag maslaca
sol, papar po ukusu
povrtna kocka
½ kg očišćenog mesa dinje
3-4 kuglice maslaca
5-6 grančica vlasca, po želji

Priprema:

Sitno nasjeckan luk popržiti na laganoj vatri na pola količine maslaca. Dodati rižu pa miješati dok se riža ne zagrije 5-7 minuta, a potom je podliti temeljcem. Posoliti, popapriti i pustiti da kuha. Pomoću posebnog nožića izdubiti meso dinje. U nedostatku ovog pomagala dinju narežite u potrebnoj količini na kockice. Dinju sotirati (popržiti na jakoj) vatri na maslacu. Kada je riža gotova umiješati dinju, a potom sve dobro promiješati. Kako bi riža bila kremasta dodati još nekoliko komadića maslaca na vrh jela. Ukrasiti vlascom!

NADJEVENE PALAČINKE OD ZOBNIH PAHLJICA

Potrebni sastojci:

100 g zobnih pahuljica
5 bjelanjaka
150 ml mlijeka
1 mahuna vanilije
½ žličice cimeta
ulje za pečenje

Ni pićima nije nepoznat dodatak kuglica dinje. Za posebne prigode možete zamrznute kockice dinje pomiješati u miješalici (blenderu) sa sokom od limete, šećerom i *tequillom*, pa dobiti margaritu od dinja.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Dinja sadrži veliku količinu beta karotena te stoga može zaštititi od zračenja sunca i sunčevih opeklin, koji također štiti i oči. Bogatstvo antioksidanata u dinji – beta karoten, vitamin C, drugi antioksidanti, pomažu organizmu u zaštiti od slobodnih radikala koji oštećuje sve stanice u tijelu. Zbog visokog sadržaja beta karotena dinja se ubraja u antikancerogenu hranu. Sadržaj vitamina C i A štite organizam od kardiovaskularnih bolesti i starenja. Od minerala dinja sadrži dosta kalija, kalcija, magnezija i fosfora. Dinje snižavaju nivo šećera u krvi i poboljšavaju metabolizam. Učestvo kalija ima blagotvoran učinak kod osoba s visokim krvnim tlakom jer ih smanjuje. Oblog od iscijeđenog soka dinje ili naribane dinje služi za otklanjanje bola.

Još jedna zanimljivost: poznato je kako je čuveni lekar *Hipokrat* osobama sa slabim varenjem savjetovao da poslije jela pojedu jednu šnitru dinje prelivenu vinom.

Za nadjev:

300 g svježeg nemasnog sira
150 g krupno naribane dinje
1-2 žličice tekućeg ili nekog zaslađivača

Priprema:

Zobene pahuljice sameljite u brašno, dodajte bjelanjke, mlijeko, vanilu, cimet i sve dobro izmiješajte. Pripremljenu smjesu ostavite stajati oko 15 minuta, a zatim na nauljenoj vreloj tavi ispecite palačinke. Svježem siru dodajte dinju, tekući zaslađivač i sve zajedno dobro promiješajte.

Pečene palačinke poslužite punjene pripremljenim nadjevom.

PIKANTNE ROLADICE U UMAKU OD DINJA

Potrebni sastojci:

1 svinjski file (450g)
80 g tanko narezanog pršuta
1 žličica vegete
30 g maslaca

Za umak od dinje:

300 g očišćene dinje

1 žličica *gussnela* ili vrhnja za kuhanje
50 ml bijelog vina
sol, papar
2 žlice limunova soka

Priprema:

File očistite od žilica i narežite na odreske. Malo ih potucite s obiju strana, pospite vegetom i ostavite stajati oko 30 minuta. Svaki odrezak omotajte ploškom pršuta i pričvrstite čačalicom. Odreske popecite na maslacu sa svake strane 2-3 minute, a zatim ih nastavite pirjati podlijevajući vodom oko 10 minuta. Nakon toga odreske izvadite i stavite na toplo mjesto. Na istu masnoću dodajte dinju narezanu na kockice. Malo posolite, popaprite i pirjajte na laganoj vatri oko 10 minuta. Nakon pirjanja dinju ohladite, propasirajte, a potom vratite u tavu. Dodajte vino, limunov sok i *gussnel* razmučen u malo vode ili vrhnje za kuhanje, po želji. Odreske vratite u umak i kratko prokuhajte.

Tople odreske u umaku poslužite s rižom i zelenom salatom!

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snjim cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

	LAKOUMNO	MALA AZIJA (ANADOL, ANATOLIJA)	KLAUS KINSKI	NA TAJ NACIN	MAKEDONSKO KOLO	KADA ZA KUPANJE	IZVOĐAČICA		NAŠA NAFTNA TVRTKA	SUMPOR	KATICA IVANIŠEVIĆ	RESTOVI I RESTLOVI	GORŠTAKINJA, GORANKA
DIO RUKE U PREGIBU (MNOŽ.)								MJESTO ISKAPANJA SUBRETA POLLAK					
TURČIN IZ ANKARE, ANKARAC										"I SLIČNO" NEKAD POZNATA ZGB. TVORNIČA OBUČE			
KIRSTIE ALLEY			VRSTA BIKIKLA								OVA ZAVARIVACI U BOSNI		
ODJEL					"ATOMIC EMISSION MONITORING" RADIJ				TENISAČ LJUBIČIĆ NEVOLJA, NEDAČA (MNOŽ.)				
MORSKA RIBA, OSLIĆ				"RADIJUS" MEKSIKAN-SKI ŠEŠIR		RASPONI POVEĆATI JACINU							
IVAN LENDL			SLAVNI ULTIMATE FIGHTER, BOB "TONA"					GRAD U GRČKOJ (FLORINA) LIVADA, TRAVNJAK					
NAPRAVA ZA PROSIJAVANJE					KOMPANJONI U ORTAŠTVU ŠPANJOLSKI GRAD							KALIJ PLOVILA DVOTRUPCI	
LANA JURČEVIĆ			NAŠ PISAC, VJEKOSLAV (NE KALEB)						KOKOŠ ODMILA CRTANJE				
EDWIN ALDRIN			ČETKA ZA ČIŠĆENJE BLATA S OBUČE PRATILAC										ZENA NEPOZNATA JAVNOSTI
"NEUTRON"		PRIPOVJEDATI "BRITISH MERCHANT NAVY"								ITALINA ODMILA RADNICI NA EČANJU, JETKACI			
OTRESATI SE NA KOGA											ANCONA		
 TRKAČ U MARATONU STRANA SVIJETA												BIVŠI AUTOZNAK MOSTARA	
INTONACIJA												ANTO NOBILO MUSLI-MANSKI BOG	
"SOUTH"		NAJTANJE SLOVO POKOJNI SLIKAR MURTIĆ		TAJLAND GLAS ZABE		ITALIJA		DRŽAVNE BLAGAJNE (LAT.) ČOKOT					
OČEVA ILI MAJČINA SESTRA, TETA (MNOŽ.)						CHARLIZE THERON NAJDULJA RIJEKA ITALIJE			KADIJINA PRESUDA KRSTO ODAK				
NJEMAČKI NAZIV RIJEKE ODRE					PERIVOJ "NOVO"					AVIOKOD ANKARE PORTUGAL			
DIO NOGE U PREGIBU							FILMSKA DIVA LOREN						

laktov, iskop, ankaranin, i sl, ka, kontraš, ta, odio, aem, ian, mo, f, razmaci, il, sapp, lerin, sito, ortaci, k, lj, majer, koka, ea, blatar-ica, n, pričati, ita, obrecati se, an, maratonac, mo, intoniranje, an, s, t, t, i, erari, terke, ct, ilam, oder, park, ank, koljeno, sophia.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

FOTOGRAFIJA STARA TEK 12 GODINA

Sveti Ivan Nepomuk
u Poganovcima

Poganovci, malo mjesto nedaleko od Osijeka u općini Podgorač, udomilo je nakon progonstva 47 obitelji iz Gibarca, pa su ga Gibarčani od milja nazvali Mali Gibarac. Dospelili su tu među prvima Vidakovići, Orozovići, Hajdukovići još u proljeće 1993. godine, a onda su jedna za drugom dolazile i druge gibaračke obitelji, a brojka je zaokružena kada su Gibarčani istjerani uoči blagdana Sv. Lovre 1995. godine. Dolazilo se tih godina uglavnom zamjenom nekretnina, mijenjali su kuću i zemlju, a mahanizaciju su dovozili šleperima, preko Mađarske. Baš kao i u Gibarcu, i ovdje se većina bavila poljoprivredom, što je bilo dostatno za egzistenciju, no nezadovoljni su bili stupnjem izgrađene infrastrukture, jer u Gibarcu su ostavili asfalt, vodovod, trofaznu struju i telefone u svakome šoru, do svake kuće. I još nešto, u selu nije bilo katoličke crkve, samo pravoslavna.

Te iste jeseni, 1995., pokrenuli su inicijativu i od biskupa zatražili dozvolu da svete mise mogu

slaviti u maloj dvorani mjesnog Doma kulture, a od općine su zatražili plac i još prije zime položili temeljni kamen za izgradnju prve katoličke crkve u selu. Molbe im je uslišio i biskup, mons. *Čiril Kos*, koji je uz misno slavlje blagoslovio temelje buduće crkve, i radovi su započeli. Pohvalio je Gibarčane i druge prognane Srijemce, koji i u progonstvu, u novoj sredini, ostaju dosljedni svojoj katoličkoj vjeri i smogli su snage izdvojiti od svoje sirotinje za gradnju crkve, oko koje će se okupiti, slaviti riječ Božju i sveta otajstva i odgajati svoju djecu u svojoj vjeri i vjeri svojih predaka.

Gradnja je trajala punih pet godina, a intenzivirana 1998. i 1999., kada je Gibarčane poduprla Osječko-baranjska županija a radove preuzela tvrtka Massa poduzetnika *Ante Čurića*. Radovi se napredovali, završetak se bližio, pa su Gibarčani zamolili predsjednika Hrvatskog sabora, Srijemca, *Zlatka Tomčića*, da također podupre gradnju i bude kum

prigodom blagoslova nove crkve. Sa zadovoljstvom je prihvatio, ustvrdivši kako je u Srijemu bilo sramota odbiti kumstvo, pa su radovi ubrzani i u dogovoru s biskupom, mons. *Marinom Srakićem*, veliko misno slavlje i blagoslov crkve zakazani su za blagdan Sv. Dimitrija, nebeskog zaštitnika Srijema i sveca po kojemu je Mitrovica dobila ime.

Još od podjele krizme u Gibarcu nije bilo ovako svečanog misnog slavlja, uz mnoštvo vjernika iz Gibarca, Morovića, Kukujevaca, Vašice, Sota i Šida, i mnogima je i suza nakvasila oči kada je biskup Marin podsjetio prognanike na susrete u Gibarcu, Šidu, Moroviću i Kukujevcima 1990. i 1992. godine. U lijepoj homiliji podsjetio je nazočne Srijemce na mnoge lijepe susrete u njihovim selima i zaželio im puno uspjeha i Božjeg blagoslova u radu i životu i ovdje u novoj sredini, gdje se već gradi nekoliko crkava na inicijativu prognanih Srijemaca.

Zahvalu biskupu izrekao je domaći župnik, vlč. *Željko Zupanović* i ujedno zahvalio svim Gibarčanima koji su sredstvima ili radom pomogli izgradnju, ali i svim ljudima dobre volje koji su ovaj projekt podržali. Skupu se obratio i predsjednik Sabora, *Zlatko Tomčić*, starim srijemskim pozdravom Hvaljen Isus i Marija, zahvalio Gibarčanima na ponudi kumstva i obećao, kad god bude prolazio ovuda, sukladno lijepom srijemskom običaju, skinut će šešir ispred crkve i domaćina koje sretne šorom. Pohvalio je sve Sri-

jemce koje ni progonstvo nije pokolebalo u njihovoj vjeri u Boga, u život i u budućnost.

Fotografija koja je pred vama nije stara. I ne može biti, jer crkva je blagoslovljena u listopadu 2000. godine, a ovo je zabilježeno za kirbaj 2001., prvi kirbaj, prvi crkveni god u novoj crkvi, kojega su Gibarčani obilježili na blagdan Sv. Ivana Nepomuka, 16. svibnja, baš kao što su to radili stoljećima u rodnom Gibarcu. Stoljećima, kažem, jer prvi pisani trag o Gibarcu datira iz davne 1302. godine. Ponovno su na okupu bili Gibarčani, raseljeni u 66 gradova i sela diljem Hrvatske, ali i Kukujevcima, Morovićima, Vaščanima, Sočanima, Šidanima, baš kao i nekada u Gibarcu. Ruža Hajduković-Rezina priznala je kako je sretna i presretna da imaju crkvu u selu, da čuju podne i zdravu Mariju, da imaju župnika i molitveni dom gdje će se krstiti »gibaračka« djeca, pričestiti i krizmati, pa i ženiti, kad za to dođe vrijeme. Ovo gibaračka namjerno je pod navodnicima, jer sva su ta djeca rođena ovdje u Hrvatskoj, u Osijeku, Našicama, Slatini, Zagrebu, no mi ih volimo zvati malim Gibarčanima.

Fotografiji je, dakle, tek 12 godina. Čini se, nije puno, jer nije to krupna brojka, ali u numerologiji 12 je itekako važan broj, jer 12 je mjeseci u godini, 12 je astroloških znakova u horoskopu, 12 je apostola. Tako i ova poganovačka dvanaestica dobiva nekako veću težinu na važnosti. No neće ostati na 12, brojka će se umnožavati i rasti, Bogu hvala.

Slavko Žebić

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

U SUORGANIZACIJI HNV-A DJECA IZ HRVATSKIH ODJELA OTIŠLA NA MORE

Na moru u Novom Vinodolskom

Djeca iz hrvatskih odjela iz prigradskih osnovnih škola »Matija Gubec« iz Tavankuta, »Vladimir Nazor« iz Đurđina, »Ivan Milutinović« iz Male Bosne i »Pionir« iz Starog Žednika, te subotičke Osnovne škole »Matko Vuković« ljetovala su u Novom

Vinodolskom u periodu od 30. lipnja do 7. srpnja. Boravak je dar Crvenog križa Zagreb – ogranak Novi Vinodolski.

Put Novog Vinodolskog krenulo je devedesetero djece skupa sa svojim učiteljima i nastavnicima. U odmaralištu Crvenog križa upoznali su nove prijatelje iz Hrvatske s kojima su skupa provodili dane, družili se te učili plivati. Na koncu ljetovanja nekima je pripala i diploma za naučenu vještinu plivanja.

Dužijanca malenih Isprika

U prošlom, 485. broju »Hrvatske riječi« od 13. srpnja 2012. godine na Hrčkovim stranama potkrao se mali propust. Na popisu sudionika Dužijance malenih, sasvim nenamjerno, nije upisan Sombor. Djeci HKUD-a »Vladimir Nazor«, koji su sudjelovali na Dužijanci malenih, ovim se putem ispričavam.

NAGRAĐENI LITERARNI RADOVI

Moj lijepi zavičaj

U povodu Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ« raspisali su literarni i likovni natječaj na temu »Moj lijepi zavičaj«, za učenike osnovnih i srednjih škola. Kao što smo već pisali u nekom od prethodnih brojeva, autorima najboljih uradaka uručene su nagrade na svečanoj akademiji održanoj 26. lipnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a baš kako smo i obećali, u sljedećim ćemo ih brojevima i objaviti. Najprije prvonagrađeni.

U kategoriji likovnih radova prvo mjesto pripalo je Josipi Dulić, III. r., OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin, dok je za najbolji literarni rad proglašen uradak Damira Katića, učenika III. r. Biskupijske klasične gimnazije »Paulinum« u Subotici, inače rodom iz Petrovaradina.

MOJ LIJEPI ZAVIČAJ

Čini mi se da dugo nisam shvaćao što je to zavičaj i koliko nas on vezuje za sebe, dok nisam otišao u srednju školu u Suboticu. Prva godina u Biskupijskoj gimnaziji mi je bila jako teška. Dok bih noću slušao otkucaje sata na crkvi, čuo sam otkucaje vlastitog srca, pitajući se što je to što me toliko guši i ne da mi mira da sklopim umorne oči. Vrijeme je pokazalo svoje. U dubini duše sam znao da mi cijelo tijelo obuzima tuga za rodnim Petrovaradinom, biserom Srijema.

Zvuci katedrale često me podsjećaju na rodni grad. Kad se u cik zore prelamaju zvuci naših crkava, cijelo tijelo obuzme onaj znani osjećaj sigurnosti. Kada sam tužan, prošećem obalom Dunava. To je rijeka moga djetinjstva. Ona mnoge tajne zna, ona je nijemi svjedok dešavanja ne samo u mom zavičaju, već svjedok mnogih ratova i mnogih ljubavi. I sad, dok koračam Suboticom, svjestan sam kako je, iako je mnogo uređenija nego moj rodni grad, moj lijepi zavičaj otisnut u svakom djeliću

moga tijela i duše. Ne postoji mjesto na ovome svijetu gdje Dunav nježnije ljubi obale grada. Nigdje ne mirišu bagremi i lipa nego u mom lijepom zavičaju. Prije mi je bilo smiješno kad su stariji ljudi govorili o nostalgiji, a ja sam jednostavno želio otići daleko. Ali mi se za to ukazala prilika mnogo prije nego sam mislio. I onda, dok mi je majka grčevito stezala ruku, vidjela je koliko mi teško pada ostanak u gimnaziji. Ostao sam, u svojim mislima.

Za likovni uradak prvu nagradu je dobila Josipa Dulić

Upoznao sam mnoge ljude, ali sve me je vraćalo u mjesto moga življenja, ništa nije bilo isto. Ni govor ljudi, ni ponašanje, ni mentalitet. Uklopio sam se, ali mi srce zadrhti kad vidim sliku, čujem pjesmu iz mog Petrovaradina. Čini mi se kako tamo i bisernica ima umilniji zvuk. Više ne znam da li umišljam, da li iz mene govori ono uplašeno dijete koje još uvijek žudi za domom i majčinim ognjištem, očevom pažnjom, ili sam očvrsnuo i postao čovjekom koji istinski žudi i kaže glasno u vjetar... Ja ću se brzo vratiti, mom domu. Mom lijepom zavičaju.

I. mjesto na literarnom natječaju »Moj lijepi zavičaj«
Damir Katić, III. razred
Biskupijska klasična gimnazija »Paulinum«, Subotica

Vrijeme je bilo kao poručeno. Tijekom boravka u Novom Vinodolskom nije bilo niti jednog oblačka, što je omogućavalo našim mališanima da uživaju u svim blagodatima koje ljetovanje donosi. Išli su u brojne šetnje, a pogledali su i karneval maskirane djece u Novom Vinodolskom. »U zdravom tijelu zdravi duh« - krilatica je koju su razvijali svakodnevnim jutarnjim tjelovježbama, a nisu zapostavili ni duhovni život, te su išli i na misu u lokalnu crkvu.

Za sve prijatelje koji su skupa s našom djecom boravili u Domu Crvenog križa, subotički đaci su izveli kratak program kojim su predstavili običaje i plesove Hrvata Bunjevaca iz naših krajeva.

Mnogima je ovo bilo prvo ljetovanje, ali je svakako na sve ostavilo snažan dojam te je opća ocjena kako je ovo bilo cool druženje. Pokraj toga, imali su priliku slušati i govoriti hrvatski jezik, što je također od velikog značaja. Bilo je tu i novih ljubavi, ali da ne odajemo baš sve. Svakako, ovo ljeto i more ostat će im u trajnom sjećanju. Zato mališani zahvaljuju Hrvatskom nacionalnom vijeću za ovo prekrasno ljetovanje.

Kreativno i radno u
Gradskoj knjižnici

Protekle subote, 14. srpnja, na Dječjem odjelu Gradske knjižnice održane su uobičajene mjesečne kreativne radionice za djecu. Ovoga su puta djeca radila s drvetom i papirom. U suradnji s »Kockicom«, informatorice Dječjeg odjela naučile su polaznike dviju radionica kako se izrađuje leptir, igračka na damilu. Sukladno svojim interesiranjima i vizijama djeca su sama narisala šaru na krilima leptira koje su nakon uspješne radionice odnijeli svojim kućama.

S Dječjeg odjela poručuju kako će zbog godišnjih odmora sljedeća radionica biti održana u rujnu, kao i uobičajeno, druge subote u mjesecu.

**PETAK
20.7.2012.**

06:17 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:02 Divlji Plamen 4, serija
09:47 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:01 Planinski gorila: Posljednja bitka srebrnoledega kralja, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:20 Ubojstvo među prijateljima, američki film
14:45 Fotografija u Hrvatskoj
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Gorski liječnik 4, serija
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Sa Salettom do Beskraj: Crno-bijeli počeci, dok. serija
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:01 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Mihovil Španja
20:08 Odabrao Đelo H.: Planet Dinosaur, dokumentarna serija
21:00 Ciklus hrvatskog filma: Carevo novo ruho
22:15 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:00 Seks i grad 2, serija
23:25 Filmski maraton: Gubitnik, američki film
01:05 Filmski maraton - ciklus hrvatskog filma: Carevo novo ruho
02:10 CSI: Las Vegas 11
02:55 Dharma i Greg 4, serija
03:15 Skica za portret
03:39 City folk 2012: Amsterdam
04:04 Moreška na svetoga Todora, dok. film (R)
04:30 Moć boja, dok. serija (R)
04:55 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
05:40 Divlji Plamen 4, serija
HRT 2
07:00 Moć sudbine, telenovela
07:45 Teletubbies
08:10 Na kraju ulice:

Slikovnica
08:35 Fantastični prijatelji 3
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Ne daj se, Floki! - serija
10:00 Gradić Wakkaville, crtana serija
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
11:25 Gorski liječnik 4, serija
12:10 Edgemont 2, serija
12:35 Obična klinka, serija
13:00 Dharma i Greg 4, serija
13:20 Briljanteen
14:00 Tajne velikog Mekonga: Nesigurne sudbine, dokumentarna serija
14:50 Zalagaonica, dok. serija
15:15 Zalagaonica, dok. serija
15:40 Moć boja, dok. serija
16:05 Kratki susreti (R)
16:30 Moreška na svetoga Todora, dok. film (R)
17:00 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
17:50 Ljubav u zaleđu
18:35 Hrvatske olimpijske medalje: Atlanta 1996.: Vaterpolo, polufinale: Hrvatska - Italija, snimka
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 2, serija
21:00 Otvorenje 37. Osorskih glazbenih večeri, prijenos
22:20 Zločinci u odijelima 1, serija
23:05 CSI: Las Vegas 11
23:50 Mučke 3A, serija
00:20 Bitange i princeze 2
00:55 Retrovizor: Ubi me dosada 1, serija
01:25 Retrovizor: Žica 1, serija
02:25 Retrovizor: Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
03:10 Noćni glazbeni program

05:45 I tako to..., serija
06:15 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
06:40 Super Loonatics
07:00 TV izlog
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:15 TV izlog
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:55 Ubojstvo u Greenwichu, igrani film
23:40 Smrtonosni kontakt: Ptičja gripa, igrani film
01:20 Egzorcizam Emily Rose, igrani film

03:15 Magazin MMA Lige R
03:40 Ezo TV, tarot show
04:40 Dnevnik Nove TV R
05:30 IN magazin R
06:00 Kraj programa

06:00 RTL Danas, (R)
06:35 Najljepše bajke svijeta, animirani film
07:25 PopPixie, crtani film
07:40 Moji džepni ljubimci
07:55 Ezel, dramska serija
08:55 Ezel, dramska serija
09:55 TV prodaja
10:10 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
11:00 TV prodaja
11:15 Vatreno nebo, telenovela
12:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:45 TV prodaja
13:00 Večera za 5
13:50 Poroci Miamijsa, serija
14:50 Poroci Miamijsa, serija
15:45 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Ezel, dramska serija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:50 Put do zrelosti 2 - TV premijera, film, komedija
22:40 Kamen oko vrata, film, akcijska komedija
00:40 Trezor, film, akcijski
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

**SUBOTA
21.7.2012.**

06:32 Drugo mišljenje: Trudnoća
07:02 O bakinu, galjardu, boškariu - emisija pučke i predajne kulture
07:32 TV kalendar
07:42 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Ranč Bravo, američki film
09:40 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Kućni ljubimci
10:45 Narodna medicina: Bolesna duša ne može isliječiti bolesno tijelo, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:17 TV kalendar
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Duhovni izazovi
13:45 Prizma
14:30 The Yearling, američki film
16:05 Prirodni svijet 5, dokumentarna serija

17:00 Vijesti
17:15 Euromagazin: Zapadni Sibir - pruga bez kraja, dokumentarni film
17:49 Reporter: Romski trgovci djecom
18:50 Globalno sijelo (R)
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:03 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Fantela i Marenčić
20:10 Auschwitz - Nacisti i »konačno rješenje«, dokumentarna serija
21:00 Tvrtka, američki film
23:35 Dnevnik 3
00:00 Vijesti iz kulture
00:15 Filmski maraton: Dobro uštimani mrtvaci, bosansko-hercegovačko-talijansko-francusko-slovenski film
01:55 Filmski maraton: Na rubu raja (Auf der anderen Seite), njemačko-tursko-talijanski film
03:50 Skica za portret
04:00 Jelovnici izgubljenog vremena
04:20 Globalno sijelo (R)
04:45 Boje turizma (R)
05:30 Traumatologija (R)
05:55 Euromagazin: Zapadni Sibir - pruga bez kraja, dokumentarni film (R)

06:45 Moć sudbine
07:30 Majstori svirači: Zvezdice
08:00 Pipi Duga Čarapa
08:25 Maharal - tajna talismana, serija (R)
08:50 Mala TV
09:20 Kućni svemirci, crtana serija
09:45 Sportske igre mladih
10:00 Zdravo maleni - kronika 52. MDF Šibenik
10:30 Bakina čarobna narukvica, američki film za djecu (R)
12:05 Svečana priredba 46. međunarodne smotre folklor Zagreb, snimka
13:05 Filmska matineja: Čarobni prsten Čudne Doris, američki film
14:40 Odabrao Đelo H.: Planet Dinosaur, dokumentarna serija
15:30 Među nama: Teorija urota
16:00 Ružiona
16:30 Na rubu znanosti: David Icke - pozadina zbivanja
17:25 Boje turizma
18:15 Hrvatske olimpijske medalje: Sydney 2000.: Dizanje utega:

Nikolaj Pešalov, snimka
19:00 Simultanka Garija Kasparova u Splitu, prijenos
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 2, serija
20:50 Otvorenje Festivala igranog filma u Puli, prijenos
22:00 Zaštitnica svjedoka 2, serija (1/15)
22:45 CSI: Las Vegas 11
23:35 Mučke 3A, serija
00:10 Bitange i princeze 2
00:45 Tajna služba, serija
02:15 Ljetni koncert ispred Schonbrunn: Bečka filharmonija pod ravnanjem Gustava Dudamela
03:25 Noćni glazbeni program

06:00 Bijele udovice, zabavna emisija R
07:20 TV Izlog
07:35 Dodir s neba, serija
08:35 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija R
09:00 Lego Ninjago, R
09:25 Super Loonatics, R
09:50 Pokemoni, R
10:15 Pokemoni
10:40 Klub otpisanih, serija
11:10 Hitna Miami, serija
13:10 Opasan dogovor, film
15:00 Klika, igrani film
16:40 Nad lipom 35, show R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Nad lipom 35, show R - nastavak
18:10 Periferija City, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Na smrtonosnoj zemlji, igrani film
22:00 Mamac, igrani film
00:10 Spreme za ubojstvo, igrani film
01:55 Tekkon Kinkreet, film
03:20 Ezo TV, tarot show
04:45 Dnevnik Nove TV R
05:35 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
06:20 Najljepše bajke svijeta
07:40 PopPixie, crtani film
08:55 Ben 10: Ultimate Alien
09:25 TV prodaja
09:40 Columbo, serija
11:10 TV prodaja
11:25 Poroci Miamijsa, serija
12:25 Poroci Miamijsa, serija
13:25 TV prodaja
13:40 Pobjednički tim, igrani film, drama (R)
15:35 Savršena slika, igrani film, komedija
17:30 Discovery: Preživjeti divljinu - Artički krug,

dokumentarna serija
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, (R)
20.00 Siguran plan, film, triler
21.45 Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
23.45 Nema zemlje za starce, igrani film
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, (R)
03.30 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dok.serija
04.15 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dok.serija
05.00 Kraj programa

NEDJELJA
22.7.2012.

HRT 1
06:17 TV kalendar
06:27 Duhovni izazovi
07:00 Normalan život, emisija
07:35 Zlatna kinoteka: Posljednji poklik, američki film
09:40 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:20 Umorstva u Midsomeru 13, serija (R)
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:20 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mary Higgins Clark: Sretan dan, američki film
17:00 Vijesti
17:15 Mir i dobro
17:55 Vrtlari (R)
18:25 Lijepom našom: Vukovar
19:20 Loto 6/45
19:30 Dnevnik
20:03 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Samir Barać
20:10 U registraturi, TV serija
21:00 Jozef, hrvatski film
22:35 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:10 Kronika festivala igranog filma u Puli
23:25 Dr. Oz 1b, talk show
00:15 Nedjeljom u dva
01:15 Mary Higgins Clark: Sretan dan, američki film
02:45 Umorstva u Midsomeru 13, serija
04:15 Skica za portret
04:25 Prizma
05:10 Lijepom našom

HRT 2

06:50 Najava programa
06:55 Ljetni koncert ispred Schonbrunn: Bečka filharmonija pod ravnanjem Gustava Dudamela

08:05 Prijatelji 3 (R)
09:00 Vesele trojke
09:25 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
09:50 Merlin 3, serija za djecu
10:40 Biblija
10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Kostanje: Misa, prijenos
12:05 Filmska matineja: Tomov ponoćni vrt, američki film
13:55 Secrets, američki film
15:30 Olimpijci, dok. serija
16:00 Graditelj brodova, dokumentarni film
16:20 Večer popularne klapske pisme - Kaštela 2012., snimka
17:25 Šerif u New Yorku 1
18:35 Hrvatske olimpijske medalje: Atena 2004.: Rukomet, polufinale: Hrvatska - Mađarska, snimka
20:00 Konjanici, američki film
22:00 Filmski boutique: Vampiri, američko-japanski film
23:50 Glazbeni specijal
00:15 Noćni glazbeni program

nova

06:45 Klub otpisanih, serija R
07:00 TV Izlog
07:15 Dodir s neba, serija
08:10 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
09:00 Super Loonatics, R
09:25 Pokemoni, R
09:50 Pokemoni
10:15 Bijele udovice, zabavna emisija
11:40 Došli su u Corduru, film
14:00 Posao stoljeća, film
16:00 Avanture Brisca Countyja, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Avanture Brisca Countyja, igrani film - nastavak
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Periferija City, serija
21:00 Nestale, igrani film
23:30 Na smrtonosnoj zemlji, igrani film, R
01:25 Savršena nevjesta, reality show
03:00 Prijatelj Joey, film
04:45 Dnevnik Nove TV R
05:35 Kraj programa

RTL

06:30 RTL Danas, (R)
07:05 Najlepše bajke svijeta
08:25 Moji džepni ljubimci
09:35 Ben 10: Ultimate Alien
10:20 Columbo, serija
12:30 Poroci Miamijs, serija
13:45 Poroci Miamijs, serija

HRT1 22.07.2012. 13:20
SPLIT: More

Najslanija televizijska emisija provjerila je kako radi vjetrosolana u Krvavici pokraj Makarske. Patentirana je to inovacija Ivana Šimića, za koju je prije dvije godine dobio Zlatnu plaketu na Sajmu inovacija 'Arca' u Zagrebu. Prva

berba iznimno vrijednog cvijeta soli očekuje se početkom kolovoza. Ova vjetrom pokretana solana, inače jedina od Stona do Nina, posebna je i po tome što će raditi svih 12 mjeseci u godini. Vjetar je ono što pokreće i skupinu splitskih surfera. Iako su članovi dvaju klubova, čim zapuše kako treba, svi zajedno s daskama pojure ka istom mjestu.

U Sutivanu na Braču, već tradicionalno, svi koji vole pustolovinu hodočaste na festival ekstremnih sportova Vanka regule. Hrabro je naša ekipa kročila i u ovogodišnju sutivansku pustolovinu, što ipak ne bi da su trebali šetati po ugljanskom plićaku jer ondje se kupaći ovoga ljeta žale na sve učestaliye iznimno bolne ubode morskih paukova. Urednik: Franka Jović Tonkli

14.45 Pobjednički tim, igrani film, drama (R)
16.40 Siguran plan, film, triler
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, (R)
20.00 Časni ljudi, film, drama
22.20 CSI: Miami, serija
23.15 CSI: Miami, serija
00.10 CSI: Miami, serija
01.00 Astro show, emisija uživo
02.00 RTL Danas, (R)
02.35 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dok.serija
03.20 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dok.serija
04.05 Kraj programa

PONEDJELJAK
23.7.2012.

HRT 1

06:17 Mir i dobro
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:02 Divlji Plamen 4, serija
09:47 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dok.serija
11:05 Planinski gorila: Sigurni u našim rukama, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Vinegar Hill, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 4, serija
17:00 Vijesti
17:50 Sa Salettom do Beskraja: Prve boje, dokumentarna serija
18:25 Dr. Oz, talk show
19:07 Navrh jezika
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik

20:03 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Braća Sinković, Martin i Šain
20:10 TV Bingo
20:35 U krupnom planu
21:40 Ciklus europskog filma: Sponzoruša, francuski film
23:25 Dnevnik 3
23:55 Vijesti iz kulture
00:05 Kronika festivala igranog filma u Puli
00:15 Igrani film (strani)
01:50 Dr. Oz 1b, talk show
02:35 Zaštitnica svjedoka 2
03:15 CSI: Miami 9, serija
04:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
05:25 Divlji Plamen 4, serija

HRT 2

06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies, serija
08:05 Na kraju ulice
08:35 Amika, serija za djecu
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Lažeš, Melita!, serija
10:00 Gradić Wakkaville
10:20 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
11:20 Gorski liječnik 4, serija
12:05 Edgemont 2, serija
12:30 Obična klinka, serija
13:00 Odlazak hrvatskih sportaša na OI u London
13:40 Sa Salettom do Beskraja: Crno - bijeli počeci
14:10 Putovanje po Arabiji, dokumentarna serija
15:05 Zalagaonica, dok. serija
15:25 Dokumentarni film za mlade
15:50 Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
16:45 Ljubav u zaleđu

17:30 Hrvatske olimpijske medalje: Atena 2004.: Rukomet, finale: Hrvatska - Njemačka, snimka
19:10 Dražesni pupoljci svibanjski 3, serija
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 3, serija
20:50 Zaštitnica svjedoka 2
21:35 CSI: Miami 9, serija
22:20 Mučke 3A, serija
22:50 Bitange i princeze 2, humoristična serija
23:25 Šaptačica duhovima 5
00:10 Retrovizor: Ubi me dosada 1, serija
00:40 Retrovizor: Žica 1
01:35 Retrovizor: Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
02:20 Noćni glazbeni program

nova

05:45 I tako to..., serija
06:15 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
06:40 Super Loonatics
07:00 TV izlog
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:15 TV izlog
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teškaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teškaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 15 minuta, igrani film R
00:30 Nestale, igrani film R
02:50 Zaboravljene duše, serija
03:40 Seinfeld, serija
04:00 Ezo TV, tarot show

04:55 Dnevnik Nove TV R
05:45 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
07:20 PopPixie, crtani film
07:35 Moji džepni ljubimci
07:50 Ezel, dramska serija
08:45 Ezel, dramska serija
09:45 TV prodaja
10:00 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
10:50 TV prodaja
11:05 Vatrene nebo, telenovela
12:15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
12:35 TV prodaja
12:50 Večera za 5, (R)
13:40 Bibin svijet, serija
14:20 Poroci Miamijsa, serija
15:15 Poroci Miamijsa, serija
16:15 Bibin svijet, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 A tiklama do vrha, humorna dramska serija
20:50 Hawaii Five-0, serija
21:45 Hawaii Five-0, serija
22:35 Odstrel, akcijska serija
23:30 RTL Vijesti
23:45 CSI: Miami, serija
00:35 CSI: Miami, serija
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 CSI: Miami, serija
03:10 RTL Danas, (R)
03:45 Kraj programa

**UTORAK
24.7.2012.**

06:14 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:02 Divlji Plamen 4, serija
09:47 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:05 Kad životinje napadaju, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:33 Moć sudbine, telenovela
13:20 Svadbeno ludilo, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 4, serija
17:00 Vijesti
17:50 Sa Salettom do Beskraj: Tajne Jadrana, dokumentarna serija
18:25 Dr. Oz, talk show

19:07 Navrh jezika
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:03 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Sestre Zaninović
20:10 Boje turizma
21:00 X-Men 2, američki film
23:15 Dnevnik 3
23:45 Vijesti iz kulture
23:55 Kronika festivala igranog filma u Puli
00:05 Seks i grad 2, humoristična serija
00:35 To je moj život, američki film
02:05 Zaštitnica svjedoka 2, serija
02:45 CSI: Miami 9, serija
03:25 Skica za portret
03:40 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Aljaska
05:25 Divlji Plamen 4, serija

06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies
08:05 Na kraju ulice
08:35 Amika, serija za djecu
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Lažeš, Melita!, serija
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
11:25 Gorski liječnik 4, serija
12:10 Edgemont 2, serija
12:35 Obična klinka, serija
13:00 Dharma i Greg 4, humoristična serija
13:25 Hrvatska kronika BiH
13:40 Sa Salettom do Beskraj: Plave boje, dokumentarna serija
14:10 Putovanje po Arabiji, dokumentarna serija
15:05 Zalagaonica, serija
15:25 Zalagaonica, serija
15:50 Glazba, glazba...
16:05 Rekonstrukcija: Neki to vole vruće
16:35 Split: More
17:05 Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
17:55 Ljubav u zaleđu
18:40 Hrvatske olimpijske medalje - Atena 2004.: Plivanje - Duje Draganja
18:50 Hrvatske olimpijske medalje - Sidney 2000.: Veslanje - osmerac, Atena 2004 - braća Skelin
19:10 Hrvatske olimpijske medalje - Atena 2004.: Tenis Ljubičić/Ančić
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 3, serija
20:50 Zaštitnica svjedoka 2

21:35 CSI: Miami 9, serija
22:20 Mučke 3A, serija
22:50 Bitange i princeze 2
23:25 Ružiona
23:55 Šaptačica duhovima 5
00:40 Retrovizor: Ubi me dosada 1, serija
01:10 Retrovizor: Žica 1, serija
02:05 Retrovizor: Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
02:50 Noćni glazbeni program

05:45 I tako to..., serija
06:15 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
06:40 Super Loonatics
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Muljatori, igrani film
23:55 Dubina, igrani film
02:00 Zaboravljene duše, serija
02:50 Seinfeld, serija
03:35 Ezo TV, tarot show
04:35 Dnevnik Nove TV R
05:25 IN magazin R
05:45 Kraj programa
06:40 RTL Danas, (R)
07:15 PopPixie, crtani film

07:35 Moji džepni ljubimci
07:45 Ezel, dramska serija
08:45 Ezel, dramska serija
09:50 TV prodaja
10:05 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
10:55 TV prodaja
11:10 Vatrene nebo, telenovela
12:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:35 TV prodaja
12:50 Večera za 5
13:45 Bibin svijet, serija
14:20 Poroci Miamijsa, serija
15:15 Poroci Miamijsa, serija
16:15 Bibin svijet, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, (R)
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Štiklama do vrha, humorna dramska serija
20:50 Ljepotica i zvijer, film, romantična komedija
22:45 Zakon i red, serija
23:40 Zakon i red, serija
00:35 RTL Vijesti

00:50 Hawaii Five-0, serija
01:40 Astro show, emisija uživo
02:40 Hawaii Five-0, serija
03:25 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

**SRIJEDA
25.7.2012.**

06:17 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:02 Divlji Plamen 4, serija
09:47 Vijesti iz kulture
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:05 Kad životinje napadaju, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 The Baron & The Kid, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 4, serija
17:00 Vijesti
17:50 Sa Salettom do Beskraj: TV studio u naprtnjači, dokumentarna serija
18:24 Dr. Oz, talk show
19:06 Navrh jezika
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:03 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Zoran Primorac
20:10 Veliki brodolomi Jadrana: Tajna čeličnog diva - Szent Istvan, dokumentarna serija
21:00 Djevojke s Beverly Hillsa, američki film
22:40 Dnevnik 3
23:20 Kronika festivala igranog filma u Puli
23:30 Seks i grad 2, serija
00:00 Slomljeni zagrljaji, španjolski film
02:05 Vrijeme je za jazz: 10 godina HGM Jazz orkestra Zagreb, večer za Boška (R)
03:20 CSI: Miami 9, serija (R)
04:00 Skica za portret
04:20 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
05:20 Divlji Plamen 4, serija

06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies

08:05 Na kraju ulice
08:35 Amika, serija za djecu
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Lažeš, Melita!, serija
10:00 Gradić Wakkaville
10:20 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
11:20 Gorski liječnik 4, serija
12:05 Edgemont 2, serija
12:30 Obična klinka, serija
12:55 Dharma i Greg 4
13:20 Moje rodno mjesto
13:40 Sa Salettom do Beskraj: Tajne Jadrana, dokumentarna serija
14:10 Putovanje po Arabiji, dokumentarna serija
15:05 Zalagaonica, serija
15:25 Zalagaonica, serija
15:50 Glazba, glazba...
16:00 Euromagazin
16:30 City folk 2012: Istanbul
17:00 Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
17:50 Ljubav u zaleđu
18:35 Hrvatske olimpijske medalje: Peking 2008.: Atletika: Skok u vis, Blanka Vlašić - snimka

19:20 Glazba, glazba...
19:40 Dražesni pupoljci svibanjski 3, serija
20:40 Nogomet Liga prvaka - 2. pretkolo: Dinamo - Ludogorets, prijenos
22:40 CSI: Miami 9, serija
23:25 Mučke 3A, serija
23:55 Bitange i princeze 2
00:30 Šaptačica duhovima 5
01:15 Retrovizor: Ubi me dosada 1, serija
01:40 Retrovizor: Žica 1
02:35 Retrovizor: Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
03:20 Noćni glazbeni program

05:45 I tako to..., serija
06:15 Neustrašivi Scooby-doo
06:40 Super Loonatics
07:00 TV izlog
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:15 TV izlog
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Opasne čini, igrani film
00:10 Oglas donosi smrt, film
02:05 Zaboravljene duše, serija
02:55 Seinfeld, serija
03:40 Ezo TV, tarot show

04:40 Dnevnik Nove TV R
05:30 IN magazin R
05:45 Kraj programa

06.25 RTL Danas, (R)
07.05 PopPixie, crtani film
07.20 Moji džepni ljubimci
07.35 Ezel, dramska serija
08.45 Ezel, dramska serija
10.05 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
11.10 Vatro nebo, telenovela
12.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.50 Večera za 5
13.45 Bibin svijet, serija
14.20 Poroci Miamijsa, serija
15.15 Poroci Miamijsa, serija
16.15 Bibin svijet, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, (R)
18.00 Upoznaj Hrvatsku - specijalna emisija HTZ-a, informativna emisija
18.15 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5
20.00 Štiklama do vrha, humorna dramska serija
20.50 L.A. Povjerljivo, film, kriminalistička drama
23.20 Iskonski strah, igrani film, triler
01.45 RTL Vijesti
02.00 Zakon i red, serija
02.45 Astro show, emisija uživo
03.45 Zakon i red, serija
04.35 RTL Danas, (R)
05.10 Kraj programa

ČETVRTAK
26.7.2012.

06:10 Riječ i život: Kako nastaje ljudski život?, religijska emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:02 Divlji Plamen 4, serija
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:00 Kad životinje napadaju, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:33 Moć sudbine, telenovela
13:20 Annie's Point, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorsi liječnik 4, serija
17:00 Vijesti
17:50 Sa Salettom do Beskraja: Beskrajem svijeta, dok. serija
18:25 Dr. Oz, talk show
19:07 Navrh jezika
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:00 Portreti najboljih hrvatskih olimpijaca i paraolimpijaca: Ivano Balić
20:07 Kratki susreti
20:32 Do Tarara i Maora, dokumentarni film
21:02 Barbarska kraljevna, američki film
22:40 Otvoreno
23:30 Dnevnik 3
00:00 Vijesti iz kulture
00:10 Kronika festivala

igranog filma u Puli
00:20 Seks i grad 2, serija
00:50 Tajanstvena pizza, američki film
02:30 Zaštitnica svjedoka 2, (R)
03:10 CSI: Miami 9, serija (R)
03:50 Skica za portret
03:55 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija (R)
04:55 Kratki susreti (R)
05:25 Divlji Plamen 4, serija

06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies, serija
08:05 Na kraju ulice
08:35 Amika, serija za djecu
09:00 H2O Uz malo vode! 3
09:25 Laž, Melita!, serija
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kuda idu divlje svinje, dramska serija
11:25 Gorsi liječnik 4, serija
12:10 Edgemont 2, serija
12:35 Obična klinka, serija
13:00 Dharma i Greg 4, serija
13:20 Glazba, glazba...
13:35 Sa Salettom do Beskraja: TV studio u naprtjači, dok. serija
14:05 Putovanje po Arabiji, dokumentarna serija
15:05 Zalagaonica, serija
15:30 Zalagaonica, serija
15:55 Traumatalogija
16:20 Drugi format
17:05 Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
17:55 Ljubav u zaleđu
18:40 Hrvatske olimpijske

medalje - Peking 2008.:
Gimnastika - Filip Ude
19:00 Hrvatske olimpijske medalje - Peking 2008.:
Streljaštvo - Snježana Pejčić
19:25 Hrvatske olimpijske medalje - Peking 2008.:
Taekwondo - Zubčić, Šarić
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 3, serija
20:50 Zaštitnica svjedoka 2
21:35 CSI: Miami 9, serija
22:20 Mučke 3B: Krv nije voda, humoristična serija
22:50 Bitange i princeze 3 - specijal, serija
23:25 Šaptačica duhovima 5
00:10 Retrovizor: Ubi me dosada 1, serija
00:35 Retrovizor: Žica 1
01:35 Retrovizor: Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
02:20 Noćni glazbeni program

05:45 I tako to..., serija
06:15 Neustrašivi Scooby-doo
06:40 Super Loonatics
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija

22:00 Večernje vijesti
22:20 Plava laguna, igrani film
00:10 Magazin MMA Lige
00:40 Opasne čini, film R
02:25 Glupost nije zapreka, serija
02:50 Glupost nije zapreka, serija
03:10 Zaboravljene duše, R
03:55 Ezo TV, tarot show
04:55 Dnevnik Nove TV R
05:45 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
06.50 PopPixie, crtani film
07.10 Moji džepni ljubimci
07.25 Ezel, dramska serija
08.25 Ezel, dramska serija
09.50 Kismet - okovi sudbine, (R)
11.00 Vatro nebo, telenovela
12.00 Upoznaj Hrvatsku - specijalna emisija HTZ-a, informativna emisija
12.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.25 TV prodaja
12.40 Večera za 5
13.35 Bibin svijet, serija
14.10 Poroci Miamijsa, serija
15.10 Poroci Miamijsa, serija
16.05 Bibin svijet, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, (R)
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5
20.00 Štiklama do vrha, humorna dramska serija
20.50 Udar, mini serija
00.25 RTL Vijesti
00.40 L.A. Povjerljivo, film
03.00 Astro show, emisija uživo
04.00 RTL Danas, (R)
04.35 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.
Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18.30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populärne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

U SUSRET OI U LONDONU

Subotičani na Olimpijadi

U predvečerju nadolazećih XXX. olimpijskih igara potrebno je podsjetiti se tko je sve iz Subotice bio sudionikom Olimpijskih igara u ovih 116 godina od održavanja prvih modernih Olimpijskih igara. Suboticu je predstavljala mala ali odabrana skupina ljudi – sportaša koji su pored sudjelovanja u državnoj reprezentaciji predstavljajući svoju domovinu ujedno predstavljali i naš grad Suboticu.

POČECI OLIMPIZMA

Subotica je grad koji ima dugu i slavnu prošlost i tradiciju u povijesti, kulturnim i inim područjima, pa tako i veoma bogatu u sportu. Moramo se svakako podsjetiti kako se u Subotici pojavila početkom XIX. stoljeća knjiga »O konjima« (Lóvakrul) koju je u Suboticu donio grof *István Szécsényi*, da smo imali još 1841. g konjičke utrke na jednu milju na Paliću a također i između varoši i Šandora (Aleksandrova), na poljani iza pruge kod bolnice, koja su se održavala više godina i radila na principu dioničarskog društva. U Subotici, u gimnaziji, crtanje i gimnastika uvedeni su još u školskoj godini 1867./68. Na smijemo zaboraviti braću Vermeš (*Lajos, Pál* i *Nándor Vermeš*) koji su osnovali prva sportska društva i postavili temelje subotičkog sporta te uvrstili više vrsta sportova i nova natjecanja u mnogim novim sportskim disciplinama. Danas malo tko zaviri

u »stare« papire i zainteresira se za »Subotičko udruženje za klizanje« (Szabadkai korcsolyázó egylet) osnovano još 10. listopada 1876. g. ili »Subotičko gimnastičko društvo« (Szabadkai Torna egylet) koje je osnovano 1880. g. odnosno »Achilles sportsko društvo« (Achilles Sport Egylet) itd.

Među »stare« sportove mogu se ubrojiti i utrke hrtova koje su se održavale još od 1848. g. pa sve do sedamdesetih godina XIX. stoljeća u okolici Subotice i Čantavira. U Subotici je osnovan i prvi nogometni klub »Bačka« na našem teritoriju još 3. kolovoza 1901. g. Možemo se pohvaliti i

SUBOTIČKI OLIMPIJCI

Na Olimpijskim igrama iz našeg grada sudjelovali su:

1. Mirko Boroš, 1928., hrvanje, do 82 kg. Fišer Antun, 1936.,
2. Cvetana Dekleva, 1984., košarka,
3. Bela Čuzdi, 1952., hrvanje, do 73 kg
4. Karlo Čović, 1968., 1972., hrvanje
5. Sreten Damjanović, 1968., 1972., hrvanje, do 63 kg, 8. mjesto
6. Vladimir Đokić, 1996., košarka
7. Stipan Dora, 1960., hrvanje, do 57 kg, 7. – 12. mjesto
8. Antun Fišer, 1936., hrvanje, 7. – 10. mjesto
9. Franjo Fröhlich, 1928., mačevanje, sablja
10. Marica Ivandekić, 1952., gimnastika, 96. mjesto, (Jugoslavija 11. ekipno)
11. Zoran Ivanović, 1972., gimnastika, 71. mjesto, (Jugoslavija 12. ekipno)
12. Eugen Jakobčić, 1936., mačevanje
13. Zoran Kalinić, 1988., 1972, stolni tenis
14. Karolj Kasap, 1980., hrvanje, do 74 kg 5. mjesto
15. Kalman Kiš, 1936., hrvanje, do 72 kg, 8. - 10. mjesto
16. Slavko Kurbanović, 1968., plivanje, 100, 200 prsno
17. Andrija Kujundžić – Čiča, 1924., nogomet
18. Josip Kujundžić-Kejo, 1948., 1952., gimnastika, 54. mjesto, Vrh. sud. kom.
19. Milenko Lekić, 1960., gimnastika, 66. mjesto, (Jugoslavija 9. ekipno)
20. **LUKA LIPOŠINOVIĆ**, 1956., nogomet, **ZLATNA MEDALJA**
21. EdeMađar, 1952., gimnastika, 136. mjesto (Jugoslavija 19. ekipno)
22. **DUŠAN MARAVIĆ**, 1960., nogomet, **ZLATNA MEDALJA**,
23. Boško Marinko, 1968., 1972., hrvanje, do 52 kg, 8. mjesto
24. **REFIK MEMIŠEVIĆ**, 1980., 1984., do 100 kg, **SREBRNA MEDALJA**
25. **ĐULA MEŠTER**, 1996., 2000., 2004., **ZLATNA, BRONČANA medalja**,
26. Jovan Mikić, 1936., atletika, troskok
27. **TIHOMIR OGNJANOV**, 1952., nogomet, **SREBRNA MEDALJA**
28. Franjo Palković, 1928., hrvanje, do 75 kg
29. Elvira Pančić, 2000., atletika 4 x 100
30. **MOMIR PETKOVIĆ**, 1976., 1984., do 82 kg, **ZLATNA MEDALJA**
31. Ester Poljak, 1988., streljaštvo, sp. i vazd. pištolj, 42. mjesto
32. Senad Rizvanović, 1992., hrvanje, do 52 kg, 8. mjesto
33. Ištvan Santo, 1928., biciklizam, 170 km, 13. mjesto
34. **ĐURO STANTIĆ**, 1906, atletika, 3000 m hodanje, **ZLATNI POKAL**
35. Miloš Šakić, 2000., atletika, 4 x 100
36. Geza Šifliš, 1928., nogomet
37. Pavle Šovljanski, 1952., boks, poluvelter kat.
38. **JOŠKA TAKAČ**, 1948., nogomet, **SREBRNA MEDALJA**

39. Bela Torma, 1952., hrvanje, do 62 kg
40. Geza Tumbas, 1980., hrvanje, do 60 kg
41. Laslo Ubori, 1972., atletika, 4 x 100
42. Dragan Vujković, 1976., boks, srednja kat. četvrtfinale
43. **ELEONORA WILD**, 1988., košarka, **SREBRNA MEDALJA**

(Napomena: Ilie Lupulescu je kao član STK Spartak bio sudionik na Olimpijskim igrama 1992. godine, pa bi se i on mogao računati kao predstavnik našeg grada).

Po sportskim disciplinama sudionici su iz sljedećih sportova:

Atletika	5	Mačevanje	2
Boks	3	Nogomet	6
Biciklizam	1	Odbojka	3
Gimnastika	6	Plivanje	1
Hrvanje	18	Stolni tenis	2
Košarka	3	Streljaštvo	1

Osvajači medalja na Olimpijskim igrama

ZLATNE (5)

Đuro Stantić
Luka Lipošinić
Dušan Maravić
Momir Petković
Đula Mešter

SREBRNE (4)

Joška Takač
Tihomir Bata Ognjanov
Refik Memišević
Eleonora Wild

BRONČANE (1)

Đula Mešter

Iz ovog se pregleda vidi kako smo imali ukupno 51 sudjelovanje naših sportaša na Olimpijskim igrama, koji su ostvarili svega 43 natjecatelja s posebnom napomenom da su šestorica bila dva puta sudionici Olimpijskih igara (Josip Kujundžić – Kejo, Sreten Damjanović, Boško Marinko, Karlo Čović, Refik Memišević te Zoran Kalinić), dok je jedini naš sugrađanin sportaš čak tri puta sudjelovao na Olimpijskim igrama, **ĐULA MEŠTER**, i najuspješniji je sportaš i ujedno i nositelj dva olimpijska odličja: **ZLATNE I BRONČANE MEDALJE**.

Luka Lipošinić

Đula Mešter

Momir Petković

Interesantno je pogledati popis sportaša koji su predstavljali naš grad i pronijeli ugled našeg grada i zemlje svojim sudjelovanjem na Olimpijskim igrama: najviše nastupa su imali hrvati, čak ih 18 nastupalo na Olimpijadama, a slijede gimnastičari i nogometaši s po 6 nastupa te atletičari s 5 nastupa, dok su boksači i košarkaši bili po tri puta, a stolnotenisači su nastupili 2 puta, te konačno po jedan nastup imali smo u streljaštvu, biciklizmu i plivanju.

Danas, dva tjedna prije početka XXX. olimpijskih igara u Londonu, za sada su samo Gabor Kasa i Žolt Der kandidati za članove reprezentacije R. Srbije na Olimpijskim igrama u biciklizmu. Srbija ima pravo na dva sudionika u biciklizmu i konačnu odluku između naša dva sugrađanina i ostalih natjecatelja u biciklizmu donijet će savezni kapetan nakon utrke po Srbiji i ostalih priprema za odlazak u London na Olimpijske igre.

čovjekom koji je prvi poletio aeroplanom, *Ivanom Sarićem*, prije 100 godina, točnije 16. listopada 1912. g.

ĐURO STANTIĆ

U vrijeme kada je razvoj raznih sportova krenuo koracima od »sedam milja« imamo prvog osvajača olimpijskog pokala, *Đuru Stantića*, sudionika na međuolimpijskim igrama 1906. g. Istina je kako nije sudionik službenih Olimpijskih igara, ali je svakako naš prvi slavnodobitnik koji je osvojio pokal za prvo mjesto u utrci na 3000 m u hodanju i to je ujedno i jedan od prvih i najvrednijih

trofeja osvojen za naš grad. Uspomenu na ovog čovjeka i danas krasi kapija na Beogradskom putu – lovorov vijenac iskovan u željezu. Osim ovog znaka i jedne male ulice u Subotici nema nikakvog drugog obilježja na ovog prvog nositelja zlatnog odličja, koje je osvojio u Ateni početkom svibnja 1906. g.

Sudjelovanje subotičkih sportaša na dosadašnjim Olimpijskim igrama je relativno uspješno, no ovi sportaši trebaju ostati u sjećanjima i biti stalno pred očima naših sugrađana, jer su oni izborili pravo na sudjelovanje na Olimpijskim igrama nakon dugih, napornih treninga, nakon prolivenih mnogih litara vlastita znoja, ulažući svoju ljubav i entuzijazam u sport kojim su se bavili.

Ljudevit Vujković Lamić

POGLED S TRIBINA

Europa

Euro u Poljskoj i Ukrajini je već »davna prošlost«, a nogometnu sadašnjost čine susreti drugog kola kvalifikacija za plasman u Ligu prvaka i Ligu Europe. Prvak Hrvatske Dinamo kreće u novi pohod prema društvu najboljih europskih klubova, prvi suparnik je bugarski predstavnik Ludogorec i mnogo toga će biti jasnije u petak kada ovaj tekst bude tiskan. Uvijek je nezahvalno pisati unaprijed, jer lopta je okrugla i svašta se

može dogoditi na terenu, no zagrebački »modri« jednostavno nemaju pravo na kiks. Bez europskog nogometa, osobito u ovoj teškoj financijskoj situaciji, nema ni budućnosti. Objektivno gledano, Dinamo je bolja i kvalitetnija momčad, ali će to morati dokazati u 180 minuta prvih europskih ogleda u novoj sezoni. Na koncu, ipak je bio prošlogodišnji sudionik Lige prvaka.

Tri hrvatske momčadi natječu se u drugoj rundi kvalifikacija za Ligu Europe i prema imenima svojih suparnika, također, ne bi trebale imati problema. Osobito ne u prvim susretima u kojima viceprvak Hajduk dočekuje Skonto (Latvija), Osijek ugošćuje Kalmar (Švedska) i Slaven igra protiv Portadowna (Sjeverna Irska) i koji se svi igraju na domaćim, hrvatskim travnjacima. Ipak, slično kao i kod gornjih navoda, uvijek treba biti na oprezu i, osobito sada na početku nove sezone treba biti maksimalno oprezan. U suvremenom nogometu nema više totalnih outsidera, niti momčadi »pretplaćenih« na puno golova i brzo ispadanje. Danas već svi znaju igrati nogomet. A tri hrvatska predstavnika morat će to, također, pokazati i dokazati, jer u europskim natjecanjima nema popravnihi.

U petak (danas, 20. srpnja) bit ćemo mnogo pametniji...

D. P.

TENIS

Čilić osvojio Umag

Pobjedom protiv Španjolca Marcela Granollersa u finalnom susretu (6-4, 6-2) najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić osvojio je naslov pobjednika ATP Vegeta Croatia Opena igranog prošloga tjedna u Umagu. Drugi nositelj i 15. igrač svijeta tijekom cijeloga turnira je pokazao superiornost u odnosu na sve suparnike, a do 8. ATP naslova u karijeri, i prvoga na zemljanoj podlozi, stigao je bez izgubljenog seta. Nakon 22 godine i prvog pobjednika Gorana Prpića, jedini hrvatski turnir koji se igra na otvorenom osvojio je jedan domaći tenisač, te je Marin Čilić postao prvim hrvatskim tenisačem koji je objedinio oba hrvatska naslova (Zagreb, Umag).

ATLETIKA

Vlašić propušta Ol

Najbolja hrvatska i svjetska skakačica u vis Blanka Vlašić službeno je priopćila kako zbog ozljede skočnog zgloba nije u stanju nastupiti na Olimpijadi u Londonu. Hrvatska olimpijska vrsta ostala je, tako, bez jedne od glavnih favoritkinja za osvajanje medalje u pojedinačnim natjecanjima.

RUKOMET

Juniorima europsko srebro

Hrvatska juniorska rukometna reprezentacija osvojila je srebro na Europskom prvenstvu u Turskoj, a na putu do naslova kontinentalnih prvaka zaustavila ih je Španjolska (34-21). Momci izbornika Silvia Ivandije pokazali su kako ne treba brinuti za budućnost hrvatskog muškog rukometa i da već stasavaju nasljednici Balića, Lackovića, Horvata...

MOTONAUTIKA

Osječani na regati

Motonautička regata, najstarija manifestacija tog tipa u Srbiji zaplovit će u subotu, 21. srpnja, iz Bezdana. Regataši će preći 340 kilometara plovnog puta za devet dana. Jubilarna 40. regata imat će i međunarodni karakter, jer će se domaćim sudionicima pridružiti članovi Motonautičkog kluba »Drava« iz Osijeka, kao i nekoliko posada iz Nemačke. Skup čamaca i posada je zakazan za petak, 20. srpnja, na Čardi »Pikec« u zaljevu Baračka. Poslije zajedničke večere i odmora zorom se polazi Dunavom prema Srijemskim Karlovcima. Usputne postaje su: Apatin, Lavač, Bogojevo, Vajska, Bačka Palanka i Novi Sad. Povratak iz Srijemskih Karlovaca je preko Bačkog Petrovca, Ruskog Krstura, Odžaka, Karavukova i Bogojeva.

Z. V.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okruglić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okruglic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevicu na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaoone, centralno grijanje (2 kombibojlara), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Hitno izdajem duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem jednosoban stan, uređen, useljiv (nova kuhinja, catv, interf, telefon cg, terasa). Subotica, Prozivka Lajoša Joa 70. Cijena 100 eura + 1 mjes. Depozit. Tel.: 024/754-650 ili 064/201-56-89.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

VINKO ĐANIĆ, BIVŠI NOGOMETAŠ

Od Podoli do selekcije Vojvodine

Piše: Ivan Andrašić

Uvijek nasmijano lice i vedar pogled pedesettrogodišnjaka Vinka Đanića iz Sonte odaju čovjeka mirna i stabilna života, dušu vječitoga mladića, dušu velikoga djeteta. Omiljen među prijateljima i poznanicima, u svakoj situaciji oko sebe stvara pozitivno ozračje. Negdašnji vitez nogometnih terena Vojvođanske lige, najčešće half, po potrebi bek, Novoga Sada, somborskog Radničkog i apatinske Mladosti, za suigrače veliki prijatelj i šeret, za protivničke napadače, a često i vratare strah i trepet, bio je znan po nadimku Đango. O njemu su u superlativima pisali sportski novinari, pa tako u jednom napisu u novosadskom Dnevniku iz 1988. godine novinar D. K. piše: »Među najzapaženijim pojedincima, koji su ovoga proljeća oduševljavali poklonike nogometne igre diljem Vojvodine, bio je 29-godišnji Vinko Đanić. Beskompromisan, hrabar, požrtvovan, solidnog tehničkog znanja, vrlo brz, razornoga šuta, najčešće djeluje na sredini terena, ali ukoliko situacija nalaže, umije se ubaciti u špicu i u svojstvu egzekutora završiti akciju.«

Đanić svojedobno nije prošao klasičnu nogometnu školu. U punom smislu te riječi, bio je nogometno dijete ulice. Iznjedrili su ga zemljani tereni na periferiji Sonte, znanom po nazivu Podol. »Rođen sam i stasao u Podoli, među dvadesetak dječaka moje dobi. Odrastali smo svakodnevno igrajući nogomet, od jutra do mraka. Igrali smo bez suca, bez faula, bez vremenskog ograničenja, pobjeđivao bi onaj tko dulje izdrži. Igrala bi ekipa mlađih protiv ekipe starijih, beskompromisno, ponekad,

ukoliko bi mlađi vodili, čak i grubo. Bilo je pitanje časti ostati na terenu do kraja. Bio sam među mlađima, pa sam tako u surovoj praksi ispekao nogometni zanat«, prisjeća se nogometnih početaka Đanić.

Poslije završenog sedmog razreda darovitu generaciju sončanskih nogometaša okupio je Josip Matin i formirao *pomladak* sončanskoga Dinama. »Već prve godine postizali smo fantastične rezultate. Kao novajlije u natjecanju pobjeđivali smo s 5, 6, pa i više zgoditaka razlike, a sjećam se i rezultata 12 – 0 i 17 – 0. U prvu ekipu Dinama ušao sam s nepunih 17 godina, što je jako godilo sujeti mladoga nogometaša. Danas utakmice mogega Dinama gledam s tribina, pa više puta pokušavam povući paralelu između nas i ovih generacija. Razlika je ogromna, poglavito u stručnom radu i u pristupu igri. Nas je trener Matin učio razmišljanju na terenu i rezonskoj igri, danas vidim da ovi mlađi ne znaju što će ukoliko im to trener ne dovikuje za vrijeme cijele utakmice. Mi nismo imali kladionice, računare, igrice, mobitele i slično, ali smo imali veliko srce i volju za

igrom do besvijesti. Imali smo i kućni odgoj koji je preferirao drugačiji sustav vrijednosti. Za naše generacije bilo je nezamislivo ne persirati trenera, a psovka je bila jeres. O alkoholu nismo niti razmišljali. Trenirali smo s voljom, uspjeh je bio ubaciti se među prvih dvadesetak, a čini mi se da je današnjim igračima trening preveliko opterećenje, nekako su bezvoljni, pa ih trener često mora moljakati da uopće i dođu na utakmicu. Jednostavno, na utakmicama je zamjetno odsustvo rada, reda i discipline«, prisjeća se Đanić. Već poslije odigrane sezone u Dinamu, osamnaestgodišnjeg nadarenog nogometaša životni put odvođi u Novi Sad, u istoimeni nogometni klub. »Nogomet je za mene bio izazov, pa sam tako samoinicijativno otišao i u Novi sad, gdje je već bio moj zemljak *Aco Kozlina*, kasniji nogometaš splitskog Hajduka i prijavio se na trening *Ferencu Aroku*. Jednostavno sam mu rekao ja sam Vinko Đanić iz Sonte i došao sam na probu. Toga dana igralo se na dva gola. Lopta me je slušala, dao sam dva zgoditka *Markoviću*, kasnijem vrataru beogradskog Partizana, a uz to sam imao

još 5 – 6 vrlo ozbiljnih šuteva i nekoliko asistencija. Upravo taj trening odredio mi je nogometni životni put. Poslije tuširanja pristupio mi je trener Arok. Od njegovih riječi 'Mali, ti ostaješ u Novom Sadu' zatresla su mi se koljena. Osjetio sam kako se ispunjava nogometni san jednog običnog djeteta sa sela. Tadašnja vojvođanska liga bila je vrlo jaka, a igrao sam za ekipe koje su uvijek bile pri vrhu tablice. Igrao sam i za selekciju lige, kažu vrlo uspješno, sve do bolesti koja mi je zaprijetila okončanjem karijere«, s dozom sjete priča Đanić.

U 25. godini života liječnici su mu dijagnosticirali tešku upalu bubrežnih kanala. Zahtijevali su prestanak s aktivnim bavljenjem sportom. Liječenje, uz duge boravke u bolnicama, trajalo je dvije za njega najdulje godine. Voljenoj igri vratio se na svoju ruku i odigrao još nekoliko sezona na terenima Vojvođanske lige. Karijeru aktivnoga nogometaša završio je u matičnom klubu u drugoj polovici devedesetih godina. Ostala su brojna sjećanja, nekoliko albuma fotografija i sretan brak, a danas najviše slobodnoga vremena dijeli s unukom Stefanom. »U cijeloj nogometnoj karijeri najbitnija mi je bila potpora supruge *Agice*. Bilo je teških dana, osobito kad sam obolio, ali ona mi jednostavno nije dopustila da klonem duhom. Bila je uz mene i kad sam riješio da, uprkos liječničkim zabranama, na svoju ruku nastavim sa životom aktivnoga nogometaša. Samo je rekla – 'Ustraj, znam koliko ti to znači'. Unuku Stefanu sada je pet godina, a u njemu vidim sebe u istoj dobi, samo prije skoro pola stoljeća. Mislim da ima moje upornosti, samo, sada se još uvijek igramo nogometa. Ne želim ga opterećivati treninzima koje djeca prolaze u nogometnim školama, jer smatram da takova stega kod njih na neki način prerano ubija volju za igrom – omiljenom temom«, završava priču Vinko Đanić.

Ko će Bog radit

Vi dana ni u ladovine nema ladovine. Cure otidu na Baru, pa se tako i bać-Iva dovatio televizije. Al bolje da ni, jel je sve konce pogubijo. Više nika-ko ne može razumit ko koga šta, kako i zašto i ko je pod kim. Vidi, samo, da je nomu didice u penziju ošlo i ditetovo dite, pa sad i njega triba u politiku. I to ne makarkaku, triba ga sklependat za kakegod malo punije jasle. Neće vada blejat tamo digoda zabadva. Eto, gleda bać-Iva i misli se, ščim čeljade pristane radit, misto da lati pecanke u šake, oma bi u politiku, oma bi sve druge vodili u nikaku svitlu budućnost. A ne vidu koliko su blizu Lukarove ledine. Eno, niko veče taj didica što bi vlaso svaj se zapljuvo od divana kako samo triba praviti dicu, jel ćemo izumrit. I dicama bi on oma do penzije da se ne muču cili život. Njegovima. E, didice, misli se bać-Iva, kanda ste vi već pomalo i zaboravili no taj posov, pa ne znate više ni pošto su kašice, ni pošto benkice. Nisu ta današnja dica ko mi, pa da jim mater zamota malo šećera u krpicu i evo ti, pa cuclaj cili dan. A od škole da se ni ne divanimo, svaki dan dicama triba niki dinar. Starima je bilo lakše. Ščim se cura zadivojči, motiku u šake, pa štodiraj. Vad neće gubit vrime u škole, krsta znade dat i dosta je je. I nako će se udat i otit iz kuće, pa nek makar malo privridi dok je kod dade. A ditetu, ščim se u četnajst-petnajst zamomči, bič u šake, pa za svinjama na Dunov i još gledaš da ga što pri oženiš, to je opet motika više u kuće. Zotaj natalitet se niko ni brinijo, od toliki dice ni se ni stiglo. Sve to didica zaboravijo, jel možda ni ni zno, samo kad se i dan danas znade ko prisid natofrčiti na po televizije, pa lajat na natalitet. A mladi svit će nam vada tolmačit koliko je poskupila sarana i zašto matori pišu na panke. Na kraj se toliko zaduvo, da je jedva promrdžo ništa ko smrt fašizmu, jel tako štogod. Bać-Ivin dada sluša i sve raste. »Eto, dite, jel čuješ kako divani pametan čovek?«, pita ga svaj blažen. »Ta dado, šta ste se već zakačili zo toga što je jednom nogom u grobu, pušćite nek nas vodu mladi ljudi! Oni baram imadu velike škole, a ni ne moru zbog prostate svaki čas...«, lipo bać-Iva kaže dade. Al dada ko da je ograjiso, pa ni da čuje. Ko gladni na nužnik, navro samo na jedno-tejedno, ko da je bać-Iva njega uvridijo. »Ta šta ta balavčad, još nos trišu u rukav, a već su se u tomu poslu jako lipo snašli, pa samo gledu šta će koji skobačiti! Istina, kralo se i prija, al se kralo nako više gospocki, priko noći, sakrivalo se to ko zmija noge, a ne ko vi. Krađu po danu i još se sotim falu na televizije i po novina, naočigled svima. Nek se vidi ko može više«, veli dada i zapne tolmačit kako po njegovomu čeljade š većom školom prefriganije znade i ukrast. Vidi bać-Iva da će se sad tude u divanu prit i š politike na istoriju i to samo dadinu, pa će bit kako je učijo zanat, al ne baš naj što je voljijo, pa šta je jijo i kaki je gladan bijo, a to je čo već vraganajst put. Lipo se vratijo doma, kad tamo, njegova se sprima u Varoš. „E, da znadeš. U naše partije se pravi ženska grana, da vidite da ni politika samo za muške! Kad bi malo više slušali nas, nikada se ne bi ni ratovalo, ni kralo i svima bi nam bilo lipše. Sad idemo u varoš vidit kako to oni radu, pa ćemo tako i mi!«, veli ona i malo više neg što je tribovalo zalupi vraća. Bać-Iva ni ništa reko, samo je jako otpljunijo, ošo u vojatac i lipo se izvalijo na krevetac. Navuko je šešir na oči, al džabe. Istom kad je otpijo malo katarke iz bukarice, razladijo se i oduvo od dadinoga i ženinoga divana, pa se okrenijo u duvar i probo makar malo odri-mat, al ne mož, ščim se siti ko bi sve u politiku. A ko će, Bog, onda radit i zaradit no što bi oni trošili?

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

Trojica se mogu upoznati tek u određeno vrijeme:
Junak u ratu, mudar čovjek u gnjevu, prijatelj u nevolji...
Johan Wolfgang von Goethe

Svatko se brani svojim oružjem, a još nije iskovana sablja
koja može sjeći naše mjesečine, nasmijane zore i tužne
sutone.

Branko Ćopić

FOTO KUTAK

Priprema vatre!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Dragutin Mašek

Koje godine i gdje se rodio hrvatski liječnik Dragutin Mašek?
Gdje je stekao akademsku naobrazbu?
Koju dužnost je obavljao od 1908. godine?
Za što se profesionalno zalagao?
Koje godine je imenovan redovitim profesorom?
Za koje medicinske grane je bio specijaliziran?
Kojeg je medicinskog časopisa bio pokretač?
Na čelu kojeg zbora je predsjedavao šest godina?
Kada je i gdje umro Dragutin Mašek?

Umrro je 19. ožujka 1956. godine u Zagrebu.
Zbora liječnika Hrvatske i Slavonije.
»Novi život«.
Otorinolaringologiju i dermatovenerologiju.
1918. godine.
Za osnivanje Medicinskog fakulteta u Zagrebu.
Županjskog fizika.
U Grazu i Beču.
Rodio se 28. siječnja 1866. godine u Zagrebu.

VICEVI

Svađaju se muž i žena, pa će ona:

- Ti bi, kako mi se čini, više volio da sam se udala za nekoga drugoga.
- Ja nikome ne želim zlo – odgovori muž.

Došao mali Perica kod druga i gledaju dosadni kaubojski film.

- Koliko je sati? – iznenada upita Perica.
- Sad će pola osam – pogleda na sat njegov domaćin.
- Prebaci na Dnevnik. Tamo će biti više pucnjave...

Ušla starija gospođa u tramvaj, ali sva su mjesta zauzeta.

- Izgleda kako ovdje nema niti jednog kavalira!
- Ima kavalira, ali nema slobodnih mjesta – dobaci netko od straga.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA *20.7 - 23.7.2012. ***

**- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRAĐANA DO 90 DANA**

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

-20%

Hamburška slanina 1kg

349.439.90
349.90din

-21%

Rajčica 1kg

59.75.90
59.90din

-38%

**Sladoled Twice
vanilija -čokolada**

165.220.90
165.90din

44.45.90
44.50din

Brašno glatko T-400 1kg

-20%

**Sok Fresh gazirano
Sprajtis 2l**

65.82.90
65.90din

**Yo doro napolitanka
mljeko lješnjak 400g**

118.139.90
118.90din

**Gel za tuširanje muški
250ml, više mirisnih nota**

-38%

129.209.90
129.90din

-34%

**Deterdžent za rublje Persil
Regular Comp. 6kg + 2kg
GRATIS**

1.269.1949.90
1.269.90din

-33%

**Deterdžent za rublje Rubel
Active Fresh 9kg**

869.1.289.90
869.90din

NOVO

**KTC KLUB
VJERNOSTI**

**500,00 – 999,99 dinara
1.000,00 – 1.499,99 dinara
1.500,00 – 1.999,99 dinara**

**1 BOD
2 BODA
3 BODA...**

**SAKUPI I OSVOJI
opširnije
www.ktc.rs**

»TAKMIČENJE RISARA« 2012.